

การพัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก
เพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

นางสาวแสงใส่ม กชกรกมฺพ

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-3024-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A DEVELOPMENT OF THE CHILDREN LITERATURE-BASED LANGUAGE
INSTRUCTION PROGRAM FOR DEVELOPING PHONOLOGICAL AWARENESS
OF KINDERGARTENERS

Miss Sangsoam Kotchakornkamut

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-3024-1

แสงโสม กชกรกมูท : การพัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก
เพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล. (A DEVELOPMENT OF THE
CHILDREN LITERATURE-BASED LANGUAGE INSTRUCTION PROGRAM FOR
DEVELOPING PHONOLOGICAL AWARENESS OF KINDERGARTENERS)
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ, 150 หน้า
ISBN 974-17-3024-1

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและทดลองใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้
วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล โดยโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น
ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมการ ขั้นที่ 2 สร้างโปรแกรมฯ ขั้นที่ 3 ทดลองใช้
โปรแกรมฯ และขั้นที่ 4 ปรับปรุงและนำเสนอโปรแกรมฯ

ตัวอย่างประชากร คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ภาคการศึกษาต้น
ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนอนุบาลวัดปริณายก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ จำนวน 15 คน เก็บข้อมูลการใช้เสียงตัวอักษรก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ เด็กมีคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าก่อนการทดลอง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ เด็กมีคะแนนเฉลี่ยของการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าเกณฑ์
การประเมินโปรแกรมฯ 80%

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....ประถมศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....การศึกษปฐมวัย.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2545.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....-

##4383806627 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD : PRESCHOOL / CHILDREN LITERATURE-BASED LANGUAGE
INSTRUCTION / PHONOLOGICAL AWARENESS /

SANGSOAM KOTCHAKORNKAMUT : A DEVELOPMENT OF THE CHILDREN
LITERATURE-BASED LANGUAGE INSTRUCTION PROGRAM FOR
DEVELOPING PHONOLOGICAL AWARENESS OF KINDERGARTENERS.
THESIS ADVISOR : ASST. PROF. WORAWAN HEMCHAYART, Ph.D. 150 pp.
ISBN 974-17-3024-1

The purpose of the study was to develop a use of children literature-based language instruction program for developing phonological awareness of kindergarteners. The program development consisted of four phases: preparation, construction, field test, and revision.

The samples were fifteen kindergarteners at the age of five to six from Wat Parinayok kindergarten school, Bangkok Metropolis. The data collection of phonological awareness was done before and after the program field test.

The research findings were as follows:

1. After the field test, the scores on phonological awareness of samples were significantly higher than those of before at the .01 level.
2. After the field test, the average scores on phonological awareness of samples were significantly higher than evaluation the program standard at 80%.

DepartmentElementary Education..... Student's signature.....
Field of study..... Early Childhood Education..... Advisor's signature.....
Academic year ..2002..... Co-advisor's signature..... -.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้ข้อคิด คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ อาจารย์ ดร. ศรินทร วิทยะสิทธิ์นันท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สอางค์ ดำเนินสวัสดิ์ และอาจารย์ รสริณ วรรัตนะภักฎ ที่ได้ให้คำชี้แนะตลอดจนข้อคิดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ตันติวงศ์ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.อรชชา ตูลานันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ สำเร็จ จันทรโณกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก ที่ให้ความเมตตาและเอื้อเฟื้อสถานที่ในการทำงานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์ จีรวรรณ กาละดี ครูประจำชั้นอนุบาล 2/1 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ อาจารย์สุกัญญา กาญจนกิจ ตลอดจนกัลยาณมิตรทั้งหลายที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ข้าพเจ้าจนประสบความสำเร็จในวันนี้

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

แสงโสม กชกรกมุต

สารบัญ

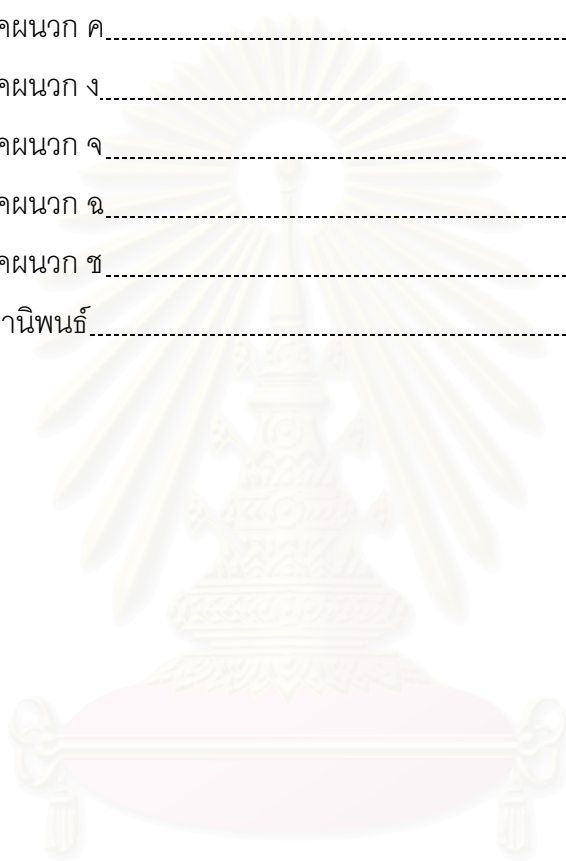
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1	บทนำ..... 1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 5
	สมมติฐานการวิจัย..... 5
	ขอบเขตของการวิจัย..... 6
	ข้อตกลงเบื้องต้น..... 6
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย..... 7
	วิธีดำเนินการวิจัย..... 10
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 12
	ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กวัยอนุบาล..... 13
	การสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก..... 16
	ความสำคัญและความหมายของวรรณกรรมเด็ก..... 16
	ประเภทของหนังสือวรรณกรรมเด็ก..... 17
	จุดมุ่งหมายของหนังสือวรรณกรรมเด็ก..... 19
	ลักษณะของหนังสือวรรณกรรมเด็ก..... 20
	การเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็ก..... 23
	แนวคิดและหลักการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก..... 25
	การส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล..... 30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	ความสำคัญและความหมายของการใช้เสียงตัวอักษร.....	30
	องค์ประกอบการส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล.....	32
	การจัดกิจกรรมโดยตรง.....	33
	การสอดแทรกในกิจกรรมอื่นหรือกิจกรรมประจำวัน.....	34
	การจัดสภาพแวดล้อม.....	38
	การประเมินผล.....	41
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
	ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ.....	47
	ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างโปรแกรมฯ.....	48
	ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองใช้โปรแกรมฯ.....	58
	ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงและนำเสนอโปรแกรมฯ.....	61
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
	ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ทางสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ.....	63
	ตอนที่ 2 การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ.....	68
	ตอนที่ 3 การปรับปรุงโปรแกรมฯ.....	88
	ตอนที่ 4 การนำเสนอโปรแกรมฯฉบับสมบูรณ์.....	90
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	96
	สรุปผลการวิจัย.....	98
	อภิปรายผลการวิจัย.....	98
	ข้อสังเกตการวิจัย.....	102
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	103
	ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้.....	104

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	105
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก.....	111
ภาคผนวก ข.....	112
ภาคผนวก ค.....	116
ภาคผนวก ง.....	123
ภาคผนวก จ.....	132
ภาคผนวก ฉ.....	134
ภาคผนวก ช.....	148
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	150

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตราสาร

หน้า

ตารางที่

1	พัฒนาการทางภาษาของเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิด-6 ปี.....	14
2	รายละเอียดของโปรแกรมฯจำแนกตามกิจกรรม.....	51
3	สรุปข้อมูลการตรวจสอบโปรแกรมฯก่อนการทดลอง.....	53
4	กรอบโครงสร้างเครื่องมือแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรก่อนเรียนและหลังเรียน.....	55
5	สรุปข้อมูลการตรวจสอบเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลของโปรแกรมฯ.....	56
6	สรุปการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดฯทั้งสองฉบับ.....	58
7	ค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ.....	64
8	การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลในด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ.....	65
9	การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลในด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้นก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ.....	65
10	การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลในด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ.....	66
11	การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลในด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ.....	67
12	การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลในด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูดก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ.....	67
13	การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ กับเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ.....	68
14	สรุประดับคะแนนและจำนวนครั้งของการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียนจำแนกตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ.....	70
15	สรุประดับคะแนนและจำนวนครั้งของการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียนจำแนกตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ.....	85
16	ผลการปรับปรุงโปรแกรมฯ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกของผู้วิจัยขณะทดลองใช้โปรแกรมฯ.....	88
17	การหาค่าความเที่ยงของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน.....	121
18	การหาค่าความเที่ยงของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียน.....	122

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่

- 19 แสดงคำที่ใช้ทดสอบจากหนังสือวรรณกรรมเด็กโดยแบ่งตาม 5 ฐานเสียง.....133
- 20 แสดงคำที่ใช้สอนจากหนังสือวรรณกรรมเด็กโดยแบ่งตาม 5 ฐานเสียง.....149

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่

- 1 ขั้นตอนวิธีดำเนินการพัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก
เพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล.....46
- 2 กรอบแนวคิดและสาระสำคัญของโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก
เพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล.....48
- 3 สรุประยะเวลาการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....60

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์อยู่รวมกันเป็นสังคมทำให้ต้องมีการสื่อสารกันภายในกลุ่ม และสิ่งที่มีมนุษย์ใช้ในการสื่อสารก็คือ ภาษา ภาษาจึงเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของมนุษย์ ภาษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ อวจนภาษา (Non-verbal Language) ได้แก่ ภาษาท่าทางต่างๆ และวจนภาษา (Verbal Language) ได้แก่ ภาษาพูดและภาษาเขียน นอกจากนี้ ภาษายังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความรู้สึกของมนุษย์ อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของกลุ่มคนต่างถิ่นหรือต่างเผ่าพันธุ์ ดังนั้น การดำเนินชีวิตในยุคข้อมูลข่าวสารในโลกปัจจุบันจึงจำเป็นต้องฝึกฝนทักษะทางภาษา อันได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนให้สมบูรณ์ เพื่อที่จะนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่วยิ่งขึ้น

การเรียนรู้ภาษาของเด็กนั้นไม่จำเป็นจะต้องรอให้พร้อมเมื่อเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล เพราะเด็กสะสมประสบการณ์ทางภาษามาแล้วจากที่บ้าน และทักษะพื้นฐานทางภาษาที่เด็กมีมาก่อนเข้าโรงเรียนก็คือ การฟังและการพูด หลังจากนั้นเด็กจะได้รับการฝึกฝนทักษะการอ่านและเขียนจากที่โรงเรียน ซึ่งเป็นทักษะทางภาษาที่มีความซับซ้อนขึ้น โดยเด็กจะต้องมีความพร้อมในทักษะพื้นฐานมาก่อน อย่างไรก็ตาม เมื่อเด็กเข้าสู่อนุบาล การเรียนการสอนภาษามีลักษณะเป็นการบูรณาการเนื้อหาและทักษะเข้าด้วยกัน ไม่ได้แยกการสอนภาษาออกมาโดยเฉพาะ ซึ่งอาจเรียกได้ว่า เป็นแนวการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ที่มักให้ความสำคัญแก่ทักษะการฟังและการพูด ตามความเชื่อที่ว่า เด็กยังอ่านเขียนไม่ค่อยได้ โรงเรียนจึงได้กำหนดให้ฝึกความพร้อมในการฟังและการพูด ก่อนการอ่านและการเขียน อย่างไรก็ตาม ทักษะการเขียนนั้นมักได้รับการฝึกฝนความพร้อมด้วยการลากเส้นเสรี การลากเส้นตามรอยปะ การลากเส้นตามแบบอย่าง การวาดภาพระบายสี ตลอดจนวิธีการจับดินสอและดินสอสีที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมือและประสาทสัมผัสตากับมือ (ราศี ทองสวัสดิ์, 2531) เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม ยังมีโรงเรียนอนุบาลอีกส่วนหนึ่งที่มีความเชื่อว่า เด็กสามารถเรียนอ่านเขียนได้ตั้งแต่ระดับอนุบาล การจัดการเรียนการสอนจึงควรเรียนแบบแยกเนื้อหาและทักษะ โดยเน้นแนวการจัดประสบการณ์แบบให้เด็กท่องจำและสะกดคำ เช่นเดียวกับที่เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา การเรียนอ่านเขียนอย่างจริงจังทำให้เด็กถูกเร่งเรียนในหลายๆ เรื่องที่เขาไม่สนใจ โดยเฉพาะการฝึกฝนทักษะทางภาษาจากแบบฝึกหัดที่ขายในท้องตลาด ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมกับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี

อย่างยิ่ง (วรรณาท รักสกุลไทย, 2537) ด้วยสภาพดังกล่าวจึงเป็นผลให้เด็กเกิดความเครียด มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษา ขาดความมั่นใจในการอ่านและเขียนคำใหม่ๆที่ไม่เคยท่องจำ และสะกดมาก่อน อาจทำให้เด็กหยุดแสวงหาการเชื่อมโยงระหว่างชีวิตจริงกับสิ่งที่เรียน เนื่องจากการเรียนภาษาในชั้นเรียนไม่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของเด็ก (Kucer, 1991) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พัฒนาการในการเรียนภาษาของเด็กได้ถูกบั่นทอนก็เพราะแนวการจัดประสบการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติในการเรียนรู้ภาษาของเด็กนั่นเอง

การจัดการเรียนการสอนภาษาสำหรับเด็กวัยอนุบาลแบบดั้งเดิมที่เน้นการท่องจำและสะกดคำเพื่อให้อ่านออกเขียนได้ ไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่คำนึงถึงความชอบและความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก สำหรับเด็กวัยอนุบาลสื่อการสอนที่นำมาจัดประสบการณ์ทางด้านภาษาที่เด็กสนใจ คือ หนังสือวรรณกรรมเด็ก ซึ่งนอกจากจะเป็นสื่อที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาของเด็กแล้วยังเป็นสื่อที่มีความหมายและมีเรื่องราวของตัวละคร ฉากรวมถึงสีสันของภาพจากในหนังสือ ที่ทำให้เด็กได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน กับประสบการณ์ทางภาษา ดังนั้น หนังสือวรรณกรรมเด็กจึงเหมาะสำหรับนำมาใช้ในการสอนภาษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยนำมาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมาย จึงนับได้ว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

พื้นฐานการเรียนรู้ของเด็กมักเกิดขึ้นจากความชอบ และความสนใจในสิ่งที่เรียน ดังนั้น การนำหนังสือวรรณกรรมที่เด็กชอบมาจัดกิจกรรมให้กับเด็ก จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น แต่การสอนภาษาโดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กที่พบโดยทั่วไปมักเป็นการอ่านให้เด็กฟังเพียงครั้งเดียว โดยไม่ได้นำกลับมาอ่านซ้ำหลายๆครั้ง ทำให้เด็กยังไม่ได้รับการซึมซับทางภาษาอย่างเพียงพอ บางครั้งผู้สอนอาจมองว่า หนังสือวรรณกรรมเด็กควรนำมาใช้อ่านให้เด็กฟังเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บเด็กให้อยู่ในความสงบ หรือเพื่อให้รางวัลเด็กเมื่อทำตามกติกาในห้องเรียน หรือใช้เป็นส่วนหนึ่งในกิจวัตรประจำวันของเด็ก เช่น นำมาอ่านให้เด็กฟังในช่วงก่อนนอน หรือก่อนกลับบ้าน ทำให้ไม่ได้จัดกิจกรรมทางด้านภาษาอย่างต่อเนื่อง หรือถ้ามีกิจกรรมต่อเนื่อง ส่วนใหญ่มักเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น วาดรูประบายสี บั๊นดินน้ำมัน ซึ่งไม่ได้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาให้แก่เด็กเท่าที่ควร ทั้งที่การใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กนั้นเป็นสื่อการสอนภาษาที่สำคัญ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่เด็กชอบ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ภาษาที่ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบโดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็ก

อย่างไรก็ดี สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาให้แก่เด็ก คือ แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งมีรากฐานจากทฤษฎีหลัก 3 ทฤษฎี ได้แก่ (1) ทฤษฎีว่าด้วยระบบภาษา ที่เชื่อว่าระบบความหมายเป็นหัวใจสำคัญของภาษา ดังนั้น การสอนอ่านและเขียนจึงควรให้เด็กได้

สำรวจและเรียนอย่างมีความหมาย (2) ทฤษฎีว่าด้วยการสื่อสาร สื่อความคิด ที่เชื่อว่าภาษาเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ถ่ายทอดความคิด โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดด้วยวิธีการสมัครใจ และ (3) ทฤษฎีว่าด้วยการอ่านและการเขียนในระบบภาษา ที่เชื่อว่าเด็กเรียนรู้ภาษาพูดและภาษาเขียนจากการลงมือทดลองปฏิบัติในการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวและประสบการณ์การอ่านและเขียน (บุษบง ต้นติววงศ์, 2535)

จะเห็นได้ว่า สภาพการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติมีหลักการที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้น การจัดกิจกรรมการสอนภาษาธรรมชาติจึงควรมุ่งเปิดโอกาสให้เด็กได้สนทนาพูดคุยมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อน ได้เรียนรู้ภาษาที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง มีการสื่อสารอย่างมีความหมาย และได้ทดลองอ่านเขียนอย่างเสรี สำหรับบทบาทของครูที่สอนภาษาธรรมชาตินั้นจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้การตอบสนองความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้กำลังใจและสนับสนุนในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนให้ความช่วยเหลือเด็กในการอ่านและเขียนเมื่อเขาต้องการ และที่สำคัญคือ สร้างแรงจูงใจภายในตัวเด็กในการเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองเพื่อให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษา (อำพร ศรีทรัพย์, 2540)

ถึงแม้การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะเป็นการสอนให้เด็กเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม ในลักษณะของธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาของเด็กก็ตาม แต่ก็ได้ละเลยแนวการสอนแบบสะกดตัวผสมคำโดยสิ้นเชิง เพราะการสอนภาษาแบบธรรมชาติก็ยังสามารถเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้องค์ประกอบย่อยของภาษา เช่น การสะกดและไวยากรณ์ที่ถูกต้องเมื่อเด็กจำเป็นต้องสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกัน ดังนั้น เด็กจึงมีความพร้อมที่จะเรียนรู้องค์ประกอบย่อยๆของภาษาที่สัมพันธ์กับความหมายโดยรวมด้วย (บุษบง ต้นติววงศ์, 2535)

เสียงเป็นองค์ประกอบย่อยที่สำคัญของภาษา จากผลของงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล เช่น เกม เพลง คำกลอน จับคู่-ผสมคำ ทำให้เด็กมีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับเสียงในองค์ประกอบของคำ ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานให้เด็กมีความพร้อมในทักษะการอ่านและเขียนต่อไป (Wright, 1993)

การจัดกิจกรรมทางภาษาด้านการใช้เสียงตัวอักษรโดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กได้รับแนวคิดมาจากการสอนภาษาแบบธรรมชาติ อีกทั้งยังสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพราะหนังสือวรรณกรรมเป็นสิ่งที่เด็กทุกคนชอบ และคำพูดจากในหนังสือล้วนมีความหมายสำหรับเด็ก เมื่อเด็กได้ฟังคำพูดที่ซ้ำและมีจังหวะการออกเสียง ซึ่งจะเห็นได้ชัดในหนังสือวรรณกรรมประเภทคำกลอน หรือคำคล้องจองที่มีการใช้เสียงพยัญชนะต้นหรือเสียงสระเหมือนกันหลายๆคำ จะช่วยให้เด็กได้ยินเสียงตัวอักษรเหล่านั้นอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของ

การสอนเด็กให้รู้จักการใช้เสียงตัวอักษร เช่น ให้เด็กออกเสียงคำคล้องจองพร้อมปรบมือตามเป็นจังหวะ หรือยกตัวอย่างคำพูดที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกันจากในหนังสือ เพื่อให้เด็กได้ฟังและรู้จักเสียงตัวอักษรมากขึ้น (Yopp, 1995)

สำหรับกิจกรรมการใช้เสียงตัวอักษรนั้น ควรเริ่มต้นจากเสียงของคำพูดที่ใกล้ตัวเด็ก เช่น ชื่อเด็ก ของใช้เด็ก สัตว์ที่เด็กชอบ เพราะเป็นคำที่เด็กคุ้นเคย และสามารถนำมาจัดกิจกรรมให้เด็กออกเสียงพยัญชนะต้นได้ เช่น ก.กบ ก.กิ้ง ก.แก้ว นอกจากนี้เด็กยังสามารถหาคำอื่นที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกันกับตัวอย่างได้จากประสบการณ์ในการฟังหรือได้ยินเสียงบ่อยๆ เช่น คำพูดที่ใช้บ่อยในห้องเรียน คำพูดจากในหนังสือวรรณกรรมที่เด็กได้ฟังบ่อยๆ ชื่อเรียกต่างๆ ดังนั้นการสอนภาษาโดยการใช้เสียงตัวอักษรจึงควรเริ่มต้นจากประสบการณ์ของเด็ก เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมาย และจัดให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริงหรือประสบการณ์ที่เด็กชอบ อย่างเช่นหนังสือวรรณกรรมเด็ก

Wasik (2001) กล่าวว่า โดยธรรมชาติของเด็กนั้นชอบเล่นกับภาษาและสนใจในเสียงของคำ ดังนั้น การจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับคำสัมผัส คำคล้องจอง และคำกลอน จึงช่วยส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรให้แก่เด็ก นอกจากนี้การอ่านหนังสือให้เด็กฟังก็ถือเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้รับโอกาสในการได้ยินเสียงของคำที่อยู่ในบริบทของหนังสืออีกด้วย มีหนังสือวรรณกรรมเด็กมากมายที่ช่วยส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งถือเป็นการเสริมแรงในการสร้างรูปแบบการเรียนรู้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ และเอื้อต่อความสนใจของเด็กที่มีต่อเสียงของตัวอักษร นอกจากนี้ หลังจากที่ครูอ่านหนังสือวรรณกรรมที่มีคำคล้องจอง หรือคำสัมผัสให้เด็กฟังแล้ว ครูยังสามารถจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากหนังสือ โดยกระตุ้นให้เด็กได้คิดเกี่ยวกับเสียงและคำตัวอย่างเช่น หลังจากที่ครูอ่านหนังสือเรื่อง “Dinorella” ให้เด็กวาดรูปอะไรก็ได้ที่ขึ้นต้นด้วยเสียง /d/ หรือครูอาจถามว่า มีชื่อของเด็กคนไหนบ้างที่ขึ้นต้นด้วยเสียง /d/ นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากหนังสือ ยังจะช่วยให้เด็กได้เชื่อมโยงสิ่งที่เด็กเรียนจากเนื้อเรื่องกับสิ่งที่เด็กรู้จัก ประสบการณ์ของเด็กเอง การอภิปรายซ้ำๆ เพื่อให้เด็กได้ฟังเสียงของคำจะทำให้เด็กเริ่มคิดเกี่ยวกับที่มาของคำรวมถึงองค์ประกอบในคำ อันนำมาสู่การคิดค้นการสะกดคำในทักษะที่สูงขึ้นไป

จากการศึกษาข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสร้างและทดลองใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพควรมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างและทดลองใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลใน 5 ด้าน ดังนี้

1. ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด
2. ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น
3. จับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ
4. อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น
5. เขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

สมมติฐานการวิจัย

Stah and Murray (1994) ได้ศึกษาการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กเล็ก โดยจัดกิจกรรมการออกเสียงคำสัมผัสคล้องจองอย่างง่าย พบว่า เด็กสามารถสร้างและแยกเสียงของคำที่มีพยัญชนะต้นและตัวสะกดที่เหมือนหรือคล้ายกันได้ และสามารถบ่งชี้เสียงพยัญชนะต้นของคำ เช่น เสียง /d/ ได้แก่ คำว่า “dinosaur” เสียง /c/ ได้แก่ คำว่า “cat”

Leater (1993) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการอ่านโดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กกับนักเรียนเกรด 3 เพื่อฝึกทักษะการอ่านและเขียน พบว่า โปรแกรมการใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กมีผลกระตุ้นให้เด็กประสบความสำเร็จในการอ่านและการเขียน

Wright (1993) ได้ศึกษาในเรื่องการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ได้แก่ เกม เพลง คำกลอน จับคู่-ผสมคำ ทำให้เด็กมีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับเสียงในองค์ประกอบของคำ ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานให้เด็กมีความพร้อมในทักษะการอ่านและเขียนต่อไป

Partridge (1991) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเขียนโดยวิธีการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นประจำทุกวันจะมีความสามารถทางด้านภาษาเขียนโดยคิดค้นการสะกดคำสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดเพียงสัปดาห์ละครั้ง

สุภัทรา คงเรือง (2539) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือสูงกว่าก่อนการทดลองที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็น 80% ของคะแนนเต็ม

ดังนั้น สมมติฐานของการวิจัย คือ โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล จะทำให้เด็กที่เข้าร่วมโปรแกรมฯมีคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 และหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯจะมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ 80%

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ของโรงเรียนอนุบาลวัดปริณายก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง รวม 11 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ช่วงเวลา 14.30–15.30 น. ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์
3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ การสอนภาษาจากหนังสือวรรณกรรมเด็ก โดยประกอบ ด้วย 5 ฐานเสียง ได้แก่

วรรณค ก	ก ข ซ ค ต ช ม ง
วรรณค จ	จ ฉ ช ซ ฌ ญ
วรรณค ด	ด ต ถ ท ธ น
วรรณค บ	บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม
เศษวรรณค	ย ร ล ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ

แผนการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก มีจำนวน 45 แผน ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ 9 สัปดาห์

4. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย
 - 4.1 ตัวแปรต้น คือ การสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก
 - 4.2 ตัวแปรตาม คือ คะแนนการใช้เสียงตัวอักษร

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยนี้ไม่จำกัดเวลาให้เด็กแสดงพฤติกรรมการใช้เสียงตัวอักษร แต่ให้เด็กใช้เวลาในการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวตามระดับความสามารถของแต่ละบุคคลอย่างเต็มที่

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

วรรณกรรมเด็ก หมายถึง งานหนังสือ งานนิพนธ์ ที่ทำขึ้นทุกชนิด สำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี โดยมีคุณสมบัติในการคัดเลือกวรรณกรรมเด็ก ดังนี้

1. ประเภทของวรรณกรรม ได้แก่ สารคดี และบันเทิงคดี
2. สำนวนภาษาของวรรณกรรม ได้แก่ ร้อยแก้ว และร้อยกรอง
3. รูปแบบการใช้ภาษาของวรรณกรรม ได้แก่ คำคล้องจอง คำซ้ำ และเรื่องเล่า
4. ภาพประกอบ ได้แก่ ภาพวาด ภาพเทคนิคทางศิลปะ และภาพถ่าย
5. ความสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา
6. รางวัลทางด้านวรรณกรรม

การสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก หมายถึง การจัดการเรียนการสอนภาษาโดยการคัดเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็กมาจัดกิจกรรมทางภาษา ได้แก่ เกม ปริศนาคำทาย การเล่นคำสัมผัส คำคล้องจอง โดยยึดหลักการใช้เสียงตัวอักษร ประกอบด้วย กิจกรรมเล่นนิทาน กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร และกิจกรรมบันทึกนิทาน โดยหนังสือวรรณกรรมเด็ก 1 เล่ม จะนำมาใช้ในโปรแกรมฯ เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ หรือ 5 วัน

โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก หมายถึง การจัดระบบการดำเนินการในการนำหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ และการประเมินผล มาพัฒนาการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล โดยจัดโปรแกรมฯ ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ วันละ 1 ชั่วโมง คือ ช่วงเวลา 14.30-15.30 น. กระบวนการของโปรแกรมฯ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 การทดสอบก่อนใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์
 - ขั้นที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมฯ ซึ่งประกอบด้วย 2 ระยะ คือ
 - ระยะที่ 1 การสร้างความคุ้นเคยกับโปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์
- โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ เฉพาะ 2 ด้าน คือ การระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด และการระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับเสียงตัวอักษร ตลอดจนวิธีการสอนของครู

ระยะที่ 2 การใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ ทั้ง 5 ด้านในแต่ละวัน ดังนี้

วันจันทร์	ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด
วันอังคาร	ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น
วันพุธ	จับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ
วันพฤหัสบดี	อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น
วันศุกร์	เขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

ขั้นที่ 3 การทดสอบหลังใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์

เนื้อหาหลักของโปรแกรมฯ คือ การสอนภาษาจากหนังสือวรรณกรรมเด็กโดยประกอบด้วย 5 ฐานเสียง ได้แก่

วรรณค ก	ก ข ฃ ค ฅ ฆ ง
วรรณค จ	จ ฉ ช ซ ฌ ญ
วรรณค ด	ด ต ถ ท ธ น
วรรณค บ	บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม
เศษวรรณค	ย ร ล ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ

สื่อที่ใช้คือ หนังสือวรรณกรรมเด็ก และสื่อการสอนทางภาษาอื่นๆ รวมระยะเวลาในการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ทั้งสิ้น 11 สัปดาห์

การพัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก หมายถึง การสร้างโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นเตรียมการ (2) ขั้นสร้างโปรแกรมฯ (3) ขั้นทดลองใช้โปรแกรมฯ และ (4) ขั้นปรับปรุงและนำเสนอโปรแกรมฯ สำหรับประสิทธิภาพของโปรแกรมฯ ประเมินจากคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

การใช้เสียงตัวอักษร หมายถึง การที่เด็กได้เข้าร่วมโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก โดยที่เด็กจะได้รับการส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรจาก 3 กิจกรรมในโปรแกรมฯ คือ กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร และกิจกรรมบันทึกนิทาน โดยการใช้เสียงตัวอักษรแบ่งได้เป็น 5 ด้าน คือ (1) การระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด (2) การระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น (3) การจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ (4) การอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น และ (5) การเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

การระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด หมายถึง การบอกเสียงพยัญชนะต้นจากคำที่เปล่งเสียงออกมา 1 พยางค์ที่กำหนด ได้แก่ คำว่า “แมว” ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะ “มอ”

การระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น หมายถึง การบอกคำที่เปล่งเสียงออกมา 1 พยางค์จากเสียงพยัญชนะต้นที่กำหนด ได้แก่ คำที่ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะ “มอ” มีคำว่า “แมว”

การจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ หมายถึง การรู้จักทั้งเสียงและรูปพยัญชนะ โดยสามารถจับคู่สัมพันธ์กัน ได้แก่ เสียงพยัญชนะ “มอ” คู่กับรูปพยัญชนะ “ม”

การอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น หมายถึง การระบุเสียงพยัญชนะต้นของคำที่เปล่งเสียงออกมา 1 พยางค์ที่ตรงกับรูปพยัญชนะต้นของคำศัพท์ ได้แก่ เลือกบัตรคำ “แมว” จากกลุ่มบัตรคำ “แมว” “ไก่” “นก” โดยการระบุเสียงพยัญชนะต้น “มอ” ของคำว่า “แมว” แล้วหาบัตรคำที่มีรูปพยัญชนะต้น “ม” ได้

การเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด หมายถึง การระบุเสียงพยัญชนะต้นของคำที่เปล่งเสียงออกมา 1 พยางค์แล้วเขียนรูปพยัญชนะนั้น ได้แก่ เขียน “ม” แทนคำว่า “แมว”

แผนการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก หมายถึง รายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เสียงตัวอักษร ซึ่งรายละเอียดของแผนการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กนี้ ประกอบด้วย กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร และกิจกรรมบันทึกนิทาน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 45 แผน ใช้เวลาแผนละ 1 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 9 สัปดาห์

กิจกรรมเล่านิทาน หมายถึง การนำหนังสือวรรณกรรมเด็กมาใช้ในกิจกรรมกลุ่มใหญ่ โดยอ่านให้เด็กฟัง แล้วยกตัวอย่างการใช้เสียงตัวอักษรของคำในหนังสือวรรณกรรมเด็ก ซึ่งกิจกรรมเล่านิทานจะใช้เวลา 15 นาที ตั้งแต่เวลา 14.30-14.45 น.

กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร หมายถึง การยกตัวอย่างการใช้เสียงตัวอักษร โดยใช้สื่อการสอนทางภาษาที่หลากหลาย เช่น ของจริง รูปภาพ บัตรพยัญชนะ เกมปริศนาคำทาย คำสัมผัสคล้องจอง ซึ่งกิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษรจะใช้เวลา 15 นาที ตั้งแต่เวลา 14.45-15.00 น.

กิจกรรมบันทึกนิทาน หมายถึง การถ่ายทอดความคิด และสื่อความหมายจากการฟังนิทานโดยการวาดภาพ และเขียนเล่าเรื่องราวด้วยวิธีการใช้เสียงตัวอักษร ซึ่งกิจกรรมบันทึกนิทานจะใช้เวลา 30 นาที ตั้งแต่เวลา 15.00-15.30 น.

เกณฑ์ประสิทธิภาพของโปรแกรมฯ หมายถึง สิ่งที่กำหนดในการประเมินว่า โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลถึงความคาดหวังตามที่ต้องการและมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ โดยตรวจสอบผลของการทดลองใช้โปรแกรมฯ ดังนี้ (1) หลังการใช้โปรแกรมฯ เด็กจะมีคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าก่อนการใช้โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2) หลังการใช้โปรแกรมฯ เด็กจะมีคะแนนเฉลี่ยของการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ 80%

เด็กวัยอนุบาล หมายถึง เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ของโรงเรียนอนุบาลวัดปริณายก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือกลุ่มประชากรในการวิจัยนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาโปรแกรมฯ โดยการประมวลความรู้แนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการศึกษาดูงาน และทดลองสอนภาษาโดยการใช้เสียงตัวอักษรในระดับอนุบาล เพื่อกำหนดแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และการประเมินผล

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างโปรแกรมฯ มีวิธีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 นำข้อมูลในขั้นที่ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดของโปรแกรมฯ
- 2.2 สร้างแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ
- 2.3 กำหนดลักษณะของเครื่องมือและสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองใช้โปรแกรมฯ มีวิธีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

- 3.1 กำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร
- 3.2 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 วิเคราะห์ข้อมูล มีวิธีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้
 - 3.3.1 วิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test dependent) และใช้เกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ
 - 3.3.2 รายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงและนำเสนอโปรแกรมฯ มีวิธีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 3 มาปรับปรุงโปรแกรมฯ

4.2 นำเสนอโปรแกรมฯฉบับสมบูรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการนำโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กไปปรับใช้อย่างเหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี เพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษร อันเป็นพื้นฐานนำไปสู่การเรียนรู้สะกดในระดับชั้นประถมศึกษาต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในโปรแกรมการสอนภาษา โดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล มีดังนี้

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กวัยอนุบาล

การสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก

ความสำคัญและความหมายของวรรณกรรมเด็ก

ประเภทของหนังสือวรรณกรรมเด็ก

จุดมุ่งหมายของหนังสือวรรณกรรมเด็ก

ลักษณะของหนังสือวรรณกรรมเด็ก

การเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็ก

แนวคิดและหลักการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก

การส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

ความสำคัญและความหมายของการใช้เสียงตัวอักษร

องค์ประกอบส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

การจัดกิจกรรมโดยตรง

การสอดแทรกในกิจกรรมอื่นหรือกิจกรรมประจำวัน

การจัดสภาพแวดล้อม

การประเมินผล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กวัยอนุบาล

ทฤษฎีว่าด้วยธรรมชาติของภาษา และทฤษฎีที่ว่าด้วยธรรมชาติการเรียนรู้การเขียนอ่านเขียน ในระบบภาษา มีดังนี้ (บุษบง ต้นติวงศ์, 2536)

1. ทฤษฎีว่าด้วยระบบทางภาษา ประกอบด้วย 3 ระบบ คือ ระบบความหมาย ระบบไวยากรณ์ และระบบเสียง ความหมายเป็นหัวใจของภาษา ส่วนไวยากรณ์และเสียงเป็นเพียงส่วนประกอบ สถานการณ์กำหนดคำซึ่งกำหนดความหมายในการสื่อสารอีกทีหนึ่ง เด็กจะไม่พยายามอ่านและเขียนด้วยการสะกดคำไปทีละตัวแต่เขาจะคิดหาคำที่สื่อความหมายได้เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้น ด้วยเหตุนี้เด็กจึงไม่จำเป็นต้องรู้จักเสียงของตัวอักษรก่อนจึงจะสามารถสื่อความหมายโดยการอ่านเขียนได้

2. ทฤษฎีว่าด้วยภาษา ความคิดและสัญลักษณ์สื่อสาร ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ภาษาเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่ไม่สามารถถ่ายทอดความคิดและสื่อความหมายทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อความหมายจึงจำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายและถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆหลายรูปแบบ สัญลักษณ์ที่ใช้ต้องเหมาะกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร เช่น ตัวเลขเป็นสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับสื่อความคิดเกี่ยวกับจำนวน ดนตรีเป็นสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับสื่ออารมณ์ และความรู้สึกด้วยเสียง ละครเป็นสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับถ่ายทอดเรื่องราว การกระทำของคนด้วยเสียงและท่าทาง ศิลปะเป็นสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับถ่ายทอดภาพจินตนาการด้วยเส้นและสี เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนด้านภาษาตามแนวความเชื่อของทฤษฎีนี้ จึงรวมเอาศิลปะ ดนตรี และละคร เป็นส่วนสำคัญของการเรียนการสอน ถ้าเด็กไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวจากภาษาได้ครบถ้วน เขาก็จะสามารถคาดคะเนเรื่องราวจากท่าทาง ภาพประกอบ หรือดนตรี ที่เข้ากับเหตุการณ์สำคัญของเรื่องได้

3. ทฤษฎีว่าด้วยการพัฒนาการตามธรรมชาติของการรู้หนังสือ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าทุกคนสะสมประสบการณ์ทางภาษาไว้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ต่อไป ความก้าวหน้าในการใช้ภาษาไม่ว่าในด้านใดต้องอาศัยองค์ประกอบทางภาษาหลายด้าน เช่น ความก้าวหน้าในการอ่านเกิดจากการได้ฟังคำสั่ง และฟังนิทาน การได้พูดคุยกับเพื่อน และการได้พยายามเขียนถ่ายทอดประสบการณ์ เนื่องจากการอ่านเขียนเป็นกิจกรรมที่ต้องสื่อความหมายกับผู้อื่น การพูดคุยกับครูและเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องี่อ่านและเขียนจะช่วยให้เด็กเห็นการคาดคะเนลักษณะต่างๆตามความคิดของผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้เขาเข้าใจความหมายของเรื่องมากขึ้น การคาดคะเนซึ่งเป็นประสบการณ์จากการอ่านจะช่วยในการสื่อความหมายเมื่อเด็กเขียน การสื่อความหมายซึ่งเป็นประสบการณ์จากการเขียนช่วยในการคาดคะเนเมื่อเด็กอ่าน การอ่านและเขียนเป็นระบบที่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน

ทิสนา แชมมณี และคณะ (2535) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาว่า ภาษามีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก พัฒนาการทางด้านภาษาของมนุษย์เริ่มจากภาษาพูดไปสู่ภาษาเขียน ดังนั้น การเรียนรู้ด้านภาษาในเด็กปฐมวัยจึงเน้นที่ภาษาพูด และการใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็กต่อไป พัฒนาการทางภาษาประกอบด้วย การเรียนรู้ความหมายของคำใหม่ๆ ความเข้าใจประโยคต่างๆที่ซับซ้อน ความสามารถในการสร้างประโยคซับซ้อน การขยายความสิ่งที่พูดเพื่อสื่อสารให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่กำลังพูด และการใช้ภาษาเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนี้แล้วพัฒนาการทางภาษายังอาจหมายถึง พัฒนาการทางด้านการฟัง การอ่าน และการเขียน รวมตลอดถึงความเข้าใจคำต่างๆที่เขียนและกระบวนการเขียน

จันทมาศ ชื่นบุญ และคณะ (2535) พบว่า เด็กมีพัฒนาการด้านการใช้ภาษารวดเร็วกว่าในอดีต ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และการขยายตัวทางด้านการสื่อสาร ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์ ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ทั้งในด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน อันเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้แก่เด็กในด้านพัฒนาการทางภาษา

นภเนตร ธรรมบวร (2540) กล่าวถึงลักษณะพัฒนาการทางภาษาว่า พัฒนาการทางภาษาในเด็กนั้นมีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการนำเด็กเข้าสู่โลกใหม่ต่อไป ภาษาจึงถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งสำหรับพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก ความคิดต่างๆจะถ่ายทอดสู่กันได้ก็โดยผ่านภาษา การพูดถือเป็นการแสดงออกทางพัฒนาการทางภาษาด้านหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญพอๆกับการเขียนเลยทีเดียว การพูดเป็นการรวมประสบการณ์ด้านต่างๆของเด็กเข้าด้วยกัน ได้แก่ ความรู้สึก ความคิด การรับรู้ การเรียนรู้ ความจำ และความรู้ความเข้าใจ โดยพัฒนาการทางภาษาของเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิด-6 ปี นำเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 พัฒนาการทางภาษาของเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิด-6 ปี

อายุ	พัฒนาการทางภาษา
แรกเกิด	- ปกติจะไม่ออกเสียง จะทำเสียงเมื่อร้องไห้ สะอึก จาม เวอ
5-6 สัปดาห์	- เริ่มทำเสียง เล่น เสียง โดยเฉพาะถ้ามีคนมาเล่น หยอกล้อ
3 เดือน	- ชอบเล่นเสียงและจะทำเสียงตอบผู้อื่น หยุดฟังขณะที่ผู้อื่นทำเสียงพูดด้วย
6 เดือน	- หัวเราะและส่งเสียงถ้ามีคนมาเล่นด้วย ถ้าไม่พอใจก็ร้องกรี๊ดกร๊าด ชอบเล่นเสียง และออกเสียง เช่น “เกอ” “เดอ”

ตารางที่ 1 (ต่อ)

อายุ	พัฒนาการทางภาษา
9 เดือน	- เลียนเสียงผู้ใหญ่ ชอบบอกเสียงเป็นคำซ้ำๆกันบ่อยๆ เช่น “หม่า หม่า” “ตา ตา”
1 ปี	- เริ่มเข้าใจความหมายของคำ เช่น “ส่งให้แม่” และออกเสียงคำที่มีความหมายได้ 1-2 คำ เช่น “แม่” “บ๊าย บาย” พูดได้ประมาณ 6-20 คำ
2 ปี	- พูดได้ประมาณ 50 คำ และบางทีก็พูดได้เป็นประโยคสั้นๆ เริ่มใช้คำแทนตนเอง เริ่มตั้งคำถามและเข้าใจที่ผู้อื่นพูดด้วย
3-3 ปี 6 เดือน	- รู้จักคำศัพท์มากขึ้น - นับเลขได้ - ช่างพูด - บอกได้ว่าต้องการอะไร - เริ่มถามว่าอะไร อย่างไร ทำไม เมื่อไหร่ - รู้ทิศทาง เช่น บน ล่าง - เรียกชื่อสิ่งของที่คุ้นเคยได้ - สนใจหนังสือเกี่ยวกับสัตว์และนิทานต่างๆ - พูดจามีเหตุมีผล - รู้จักใช้สรรพนามแทนชื่อตัวเอง เช่น ผม หนู
3 ปี 6 เดือน-4 ปี	- พูดมากขึ้น และมีคำศัพท์ใหม่ๆ - พูดติดอ่างชั่วคราวระยะหนึ่ง - พูดประโยคยาวๆได้มากขึ้น - รู้จักเรียงวางประโยคได้ถูกต้อง - เข้าใจคำว่า “ข้างบน” “ข้างล่าง” - รู้จักใช้คำปฏิเสธ เช่น ไม่ไป - มักใช้คำว่า “สมมติว่า...” - ฟังนิทานได้ประมาณ 20 นาที
4-5 ปี	- จำคำศัพท์ได้ประมาณ 1,550-1,900 คำ - บอกชื่อและนามสกุลตนเองได้ - รู้จักเพศของตนเอง - ชอบแต่งประโยคโดยใช้คำต่างๆ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

อายุ	พัฒนาการทางภาษา
4-5 ปี (ต่อ)	- ชอบใช้คำถาม ทำไม เมื่อไหร่ อย่างไร และสนใจความหมายของคำต่างๆ
5-6 ปี	- พูดยาวได้คล่องและถูกต้องหลักไวยากรณ์ แต่ยังไม่ออกเสียงพยัญชนะบางตัวไม่ชัด เช่น ส ว ฟ - สนใจคำใหม่ๆ และพยายามค้นหาความหมายของคำนั้นๆ - จำคำศัพท์ได้ถึง 2,200 คำ - บอกชื่อ ที่อยู่ อายุ และวันเกิดของตนเองได้ - ชอบท่อง หรือร้องเพลงที่มีจังหวะและเนื้อหาที่มีคำสัมผัสกันหรือโฆษณาทงทีวี

ลักษณะพัฒนาการทางภาษาจะเห็นได้ว่า เด็กจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาอย่างสม่ำเสมอกับผู้อื่น มีโอกาสได้ใช้ภาษาตามวัยของตนในการแสดงความรู้สึกนึกคิด และความต้องการ มีโอกาสฟังเสียงต่างๆ ที่หลากหลาย ควรได้รับการตอบสนองทางบวกเมื่อแสดงความสนใจที่จะใช้ภาษา ได้รับการฝึกฝนให้ใช้ภาษาอย่างถูกต้องเหมาะสม ยิ่งกว่านั้นเด็กควรได้มีโอกาสคิดสร้างสรรค์จากเนื้อเรื่องในนิทาน ตามระดับความสามารถทั้งการพูดและการเขียน เด็กควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการอ่านและการเขียนเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านและเขียนตามระดับความสามารถของตน

การสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก

ความสำคัญและความหมายของวรรณกรรมเด็ก

การนำหนังสือวรรณกรรมเด็กมาใช้ในการสอนภาษา สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของวรรณกรรม โดยคำว่า “วรรณกรรม” มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

อุทัย ไชยานนท์ (2545) ได้ให้นิยามว่าเป็นงานหนังสือ งานนิพนธ์ที่ทำขึ้นทุกชนิด

Page and Thomas (1977) ให้ความหมายว่า (1) รูปแบบของภาษาที่มีศิลปะอันประกอบไปด้วยงานเขียนร้อยแก้วและร้อยกรอง และ (2) งานที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ประกอบไปด้วยงานเขียนต่างๆ

Shafritz and others (1988) กล่าวว่า เป็นงานพิมพ์ที่ได้รับการตัดสินว่ามีคุณสมบัติที่ดีอันอยู่บนรากฐานของสังคม คุณค่าทางปัญญาหรือได้รับการสนใจเป็นพิเศษ ซึ่งประกอบไปด้วยหนังสือ บทกวี บทความ หรือเอกสารอื่นๆ

Jalongo (1992) อธิบายว่าเป็นรูปแบบการจินตนาการของชีวิตและความคิดที่มีแบบแผน ในรูปของภาษา ในระยะแรกมักเป็นเรื่องเล่าปากเปล่า มีการเล่าและการฟังมากกว่าการเขียน

Hoskisson and Tompkins (1987) กล่าวว่า เป็นประสบการณ์หนึ่งที่มีคุณค่า ห้องเรียนที่ ให้เด็กได้เขียนเรื่องราว ควรมีหนังสือสารคดี โคลงกลอน เกมเกี่ยวกับคำ นิทานท้องถิ่น ชีวิตประวัติ ซึ่งวรรณกรรมเหล่านี้เป็นพื้นฐานของทั้งการอ่านและการเขียน เด็กจะนำวรรณกรรมเข้ามาในชีวิต ของตนโดยการอ่าน ถึงแม้ว่าเด็กสร้างสรรค์วรรณกรรมผ่านการเขียน แต่ที่มากกว่านั้น เด็กยังได้รับ ประสบการณ์จากวรรณกรรมโดยการพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับผู้แต่ง เรื่องราว และ การเขียน

โดยสรุปก็คือ วรรณกรรม หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่มีลักษณะเป็นศิลปกรรมในฐานะ ที่มีรูปแบบ มีสาระเนื้อหาที่ผู้เขียนพยายามสื่อความคิดด้วยวิธีการหนึ่งมายังผู้อ่าน หรือ หมายถึง งานเขียนในรูปของกวีนิพนธ์ ได้แก่ บทความ สารคดี นวนิยาย นิทาน เรื่องสั้น บทละคร บทภาพยนตร์ บทโทรทัศน์ ตลอดจนคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์

วรรณกรรมเด็กถือว่าเป็นส่วนย่อยแขนงหนึ่งของวรรณกรรมทั่วไป มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ สำหรับเด็ก ซึ่งมีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

ปราณี เชียงทอง (2530) กล่าวว่า เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับให้เด็กได้อ่านอย่าง เหมาะสมกับวัยของเด็ก และเป็นที่น่าสนใจของเด็กวัยต่างๆตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียนไปจนถึงวัยรุ่น ซึ่งเด็กสามารถเลือกอ่านได้ตามความพอใจโดยไม่มีการบังคับ

ไพโรธ เลิศพิริยกุล (2539) กล่าวว่า เป็นงานเขียนสำหรับเด็ก ได้แก่ บทความ สารคดี นวนิยาย นิทาน เรื่องสั้น บทละคร แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและความสนใจของ เด็กเป็นสำคัญ

โดยสรุปความหมายของวรรณกรรมเด็กก็คือ หนังสือที่เขียนขึ้นมาเพื่อให้เด็กอ่าน ส่วนจะ เขียนแบบใด เรื่องอะไร และให้เหมาะสมกับเด็กวัยใด แล้วแต่ความเหมาะสมและความถนัด หรือ เทคนิคของผู้เขียน จุดมุ่งหมายรวมก็เพื่อให้เด็กอ่านอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ มุ่งให้ เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษา อ่านหนังสือจนติดเป็นนิสัย ก็ถือได้ว่าบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุด เพราะเป็นการสร้างนิสัยเด็กให้เป็นผู้เรียนรู้ไปตลอดชีวิตนั่นเอง

ประเภทของหนังสือวรรณกรรมเด็ก

Ruddell and Ruddell (1995) ได้แบ่งวรรณกรรมออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. บันเทิงคดี (Fiction) เป็นหนังสือที่ให้ความเพลิดเพลิน จรรโลงใจแก่ผู้อ่าน วรรณกรรม ประเภทนี้ ได้แก่ เทพปกรณัม (Myth) เทพนิยาย (Fairy Tales) นิทานพื้นบ้าน (Folk Tales) นิทาน อุทาหรณ์ (fable)

2. สารคดี (Non-fiction) เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ทางวิชาการ วรรณกรรมประเภทนี้ ได้แก่ ชีวประวัติ/อัตชีวประวัติ (Biography/Autobiography) เรื่องวิชาการ (Information)
3. บทร้อยกรอง (Poetry) เป็นเรื่องที่มีรูปแบบการประพันธ์เป็นบทร้อยกรอง วรรณกรรมประเภทนี้ ได้แก่ คำคล้องจอง (Rhymes) คำประพันธ์ (Verse) เพลง (Song)
 - ไพเราะ เลิศพิริยกลม (2539) แบ่งประเภทวรรณกรรมเด็ก ดังต่อไปนี้
 1. แบ่งตามลักษณะการเขียนเป็น 2 ลักษณะคือ
 - 1.1 วรรณกรรมประเภทร้อยแก้ว
 - 1.2 วรรณกรรมประเภทร้อยกรอง
 2. แบ่งตามวัยของเด็กเป็น 3 ระดับ คือ
 - 2.1 วรรณกรรมวัยเด็กเล็ก อายุ 3-5 ขวบ
 - 2.2 วรรณกรรมวัยประถมศึกษา อายุ 6-11 ปี
 - 2.3 วรรณกรรมวัยรุ่น ซึ่งแบ่งเป็น วัยรุ่นตอนต้น วัย 12-14 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย วัย 15-18 ปี
 3. แบ่งตามรูปแบบของวรรณกรรมเป็น 7 ประเภท ดังนี้
 - 3.1 หนังสือภาพ
 - 3.2 วรรณกรรมพื้นบ้าน
 - 3.3 นิทานสมัยใหม่
 - 3.4 ร้อยกรอง
 - 3.5 บันเทิงคดีร่วมสมัย
 - 3.6 บันเทิงคดีอิงประวัติศาสตร์
 - 3.7 ความรู้และประวัติบุคคล
 4. แบ่งตามหน้าที่ของวรรณกรรมเป็น 9 ประเภท ดังนี้
 - 4.1 สารคดี หรือหนังสือความรู้ทั่วไป
 - 4.2 บันเทิงคดี (Fiction) ได้แก่
 - 4.2.1 นิทานต่างๆ เช่น
 - 1) นิทานชาวบ้าน
 - 2) นิทานปรัมปรา
 - 3) เทพนิยาย
 - 4) นิทานพื้นเมืองนานาชาติ
 - 5) นิทานชาวบ้าน
 - 6) นิทานเกี่ยวกับเรื่องสัตว์

- 7) นิทานซ้ำไม่รู้จบ
 - 8) นิทานเรื่องผี
 - 9) นิทานเค้าเรื่องจริง
 - 10) นิทานคติธรรม
 - 11) นิทานสมัยใหม่ทั่วไป
 - 12) นิทานเพื่อฝัน
- 4.2.2 หนังสือภาพ ได้แก่
- 1) หนังสือภาพล้วนๆ
 - 2) หนังสือภาพและคำบรรยาย
- 4.2.3 หนังสือโคลงกลอนต่างๆ ทั้งบทกล่อมเด็กและบทปลอบเด็ก
- 4.2.4 หนังสือนวนิยาย
- 4.3 หนังสือแบบเรียน
- 4.4 หนังสืออ่านเพิ่มเติมเสริมประสบการณ์
- 4.5 หนังสืออ้างอิง
- 4.6 หนังสือแปล
- 4.7 การ์ตูน
- 4.8 วารสาร
- 4.9 หนังสือพิมพ์รายวัน

สรุปก็คือ ประเภทของวรรณกรรมเด็กมีการแบ่งประเภทขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ โดยอาจแบ่งตามลักษณะ รูปแบบ หน้าที่ วัยของเด็ก หรืออาจขึ้นอยู่กับมุมมองโดยทั่วไปของนักเขียน

จุดมุ่งหมายของหนังสือวรรณกรรมเด็ก

จุดมุ่งหมายสำคัญของหนังสือวรรณกรรมเด็ก คือ การมุ่งให้เด็กได้อ่าน หรือฟังผู้ใหญ่อ่าน ทั้งนี้เนื่องจากเด็กยังต้องอาศัยเวลาและประสบการณ์ในการเรียนรู้ชีวิตและโลกอีกมาก หากหนังสือที่มีให้เด็กอ่านไม่เหมาะสมกับวัยหรือไม่ตรงตามความสนใจของเด็กอาจเกิดผลเสียต่อการพัฒนาความรู้ ความคิด และสติปัญญาของเด็กได้ ดังนั้น ผู้แต่งจึงควรมุ่งศึกษาหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อสามารถเขียนเรื่องที่ตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็กได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาตนเองให้เติบโตขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมที่จะรับภาระหน้าที่ในการจรรโลงสังคมและประเทศชาติให้ดำรงอยู่ต่อไป

จากการศึกษาของผู้รู้หลายท่านในวงการหนังสือวรรณกรรมเด็ก สรุปจุดมุ่งหมายของหนังสือวรรณกรรมเด็กได้ดังต่อไปนี้ (รัศพร ชังธาดา, 2531; จินตนา ไบกาชฎี, 2534; ไพโรธ เลิศพิริยกุล, 2539)

1. เพื่อช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิงใจ
2. เพื่อช่วยให้เด็กได้รับความรู้ที่เหมาะสมกับวัย
3. เพื่อช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันพึงประสงค์ให้แก่เด็ก
4. เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะในการอ่าน
5. เพื่อช่วยให้เด็กมีความรอบรู้และเกิดโลกทัศน์อันกว้างไกล
6. เพื่อช่วยทดแทนความรู้สึกที่ขาดหายไปของเด็ก
7. เพื่อช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบไป

การกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์วรรณกรรมเด็กดังกล่าวข้างต้นอาจแตกต่างกันไปบ้างตามประเภทของวรรณกรรมที่เน้นหนักไปในด้านใดด้านหนึ่ง ได้แก่ เน้นให้เด็กได้รับความรู้หรือได้รับความบันเทิงเป็นประการหลัก แต่สิ่งที่สำคัญที่ผู้แต่งจะต้องคำนึงถึงก็คือ คุณค่าของวรรณกรรมประเภทนั้นๆที่จะช่วยให้เด็กได้รับประโยชน์จากการอ่านอย่างเต็มที่ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการได้รับรู้เรื่องราวต่างๆที่มีอยู่ในโลกนี้ และมีความหวังที่จะดำรงชีวิตอยู่ต่อไปให้ยาวนาน

ลักษณะของหนังสือวรรณกรรมเด็ก

ในการกำหนดลักษณะที่ดีของหนังสือวรรณกรรมเด็กโดยทั่วไป นอกจากจะเน้นประโยชน์และคุณค่าที่เด็กพึงได้รับดังกล่าวไว้ข้างต้นแล้ว องค์ประกอบสำคัญทางด้านรูปเล่ม ภาพประกอบ เนื้อเรื่อง และการใช้ภาษา ก็อาจถือเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินและประเมินลักษณะที่ดีของวรรณกรรมเด็กได้เช่นกัน จากการศึกษานี้ของผู้รู้ในวงการวรรณกรรมเด็กหลายท่าน รวมทั้งได้ศึกษาและรวบรวมจากผลงานวิจัยทางด้านนี้ที่มีผู้วิจัยไว้อย่างกว้างขวาง ในที่นี้อาจสรุปลักษณะที่ดีของวรรณกรรมเด็กแต่ละด้าน ดังนี้

1. รูปเล่ม ในที่นี้อาจแยกได้เป็นรูปเล่มภายนอกและรูปเล่มภายใน รูปเล่มภายนอก ได้แก่ ปก ขนาดและลักษณะรูปเล่ม การเข้าเล่ม การเย็บเล่ม หลักสำคัญในการพิจารณาก็คือ รูปเล่มภายนอกจะต้องมีลักษณะชักจูงใจให้อยากอ่าน ไม่จำกัดขนาดที่แน่นอนแต่ควรกะทัดรัด และทนทานต่อการจับต้อง ลักษณะรูปเล่มโดยทั่วไปมักเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า แต่อาจออกแบบให้มีความน่าสนใจ เช่น เป็นรูปสัตว์ รูปผลไม้ ซึ่งเข้ากับเนื้อหาภายในเล่ม ภาพบนปกควรสอดคล้องกับชื่อเรื่องและมีสีสันสดใสสร้างความสนใจของเด็ก ส่วนรูปเล่มภายใน ได้แก่ การจัดหน้า การเขียนภาพประกอบ การพิมพ์ตัวอักษร ส่วนประกอบต่างๆดังกล่าวนี้ จะต้องจัดให้ประณีตสวยงามและมี

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การจัดหน้าหนังสือควรให้สัมพันธ์กับขนาดของรูปเล่ม โดยเฉพาะหนังสือภาพควรให้ขนาดของรูปภาพใหญ่พอที่จะจัดหน้าได้อย่างสวยงาม มีเนื้อที่เหลือไว้ใส่เนื้อหาและข้อความที่เกี่ยวข้องกับภาพ นอกจากนี้ขนาดตัวอักษรควรให้มีขนาดใหญ่กว่าที่ใช้กันทั่วไปในหนังสืออื่น ๆ เพื่อให้เด็กสามารถอ่านได้ง่ายและสบายตา อีกทั้งยังควรเน้นเรื่องความถูกต้องและความชัดเจนของตัวอักษรซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้และจดจำของเด็ก เพราะการพิมพ์ที่ผิดพลาดจะทำให้เด็กจดจำและนำไปใช้จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้น จึงควรพิถีพิถันและมีการพิสูจน์อักษรให้แม่นยำทุกครั้งก่อนตีพิมพ์เผยแพร่

2. ภาพประกอบ เป็นหัวใจสำคัญในการสร้างสรรค์วรรณกรรมเด็กเพราะภาพจะช่วยอธิบายเรื่องราวต่างๆภายในเล่มให้เด็กเข้าใจได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมจินตนาการและความคิดริเริ่มที่ดีให้แก่เด็ก โดยทั่วไปเด็กมักชอบภาพที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อนและเป็นไปตามธรรมชาติ การเขียนภาพเหมือนจริงจะต้องเน้นความถูกต้องและมีชีวิตชีวา ลักษณะที่ดีของภาพประกอบในหนังสือวรรณกรรมเด็กจึงควรเป็นภาพที่มีความรู้สึก มีความเคลื่อนไหวสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและสามารถอธิบายเรื่องได้ สีของภาพควรเน้นความสดใสสวยงามเพื่อช่วยสร้างความสนใจของเด็ก นอกจากนี้ การสร้างสรรค์ความคิดแปลกใหม่ให้แก่เด็กอาจเลือกใช้วัสดุอื่นๆมาประดิษฐ์แทนการวาดหรือถ่ายภาพ เช่น พับกระดาษเป็นรูปสัตว์ หรือใช้เศษผ้าตัดเป็นรูปต่างๆติดลงไป หรือทำเป็นภาพเจาะให้เคลื่อนไหวได้ การใช้ภาพประกอบที่เลียนแบบของจริงดังกล่าวอาจช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น

3. เนื้อเรื่อง เกณฑ์ทั่วไปที่มักใช้ในการพิจารณาประเมินคุณค่าเนื้อเรื่องในหนังสือวรรณกรรมเด็กคือยึดตามความเหมาะสมและตรงกับความสนใจในการอ่านของเด็กแต่ละวัยเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ระดับก่อนวัยเรียน (3-5 ปี) มักสนใจหนังสือนิทานภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ พืช และสัตว์ ส่วนระดับประถมศึกษา (6-11 ปี) มักสนใจเทพนิยาย นิทานผจญภัย และนิทานพื้นบ้านที่มีเนื้อหาลำเอียงหรือชวนคิดเตือนใจ การเลือกรูปแบบการเขียนและวิธีเสนอเรื่องควรเน้นให้เด่นชัดและมีความเป็นเอกภาพเพื่อที่ผู้อ่านจะได้ไม่เกิดความสับสน อย่างไรก็ตาม เนื้อเรื่องที่ดีในหนังสือวรรณกรรมเด็กมักมุ่งเน้นให้ผู้อ่านได้รับทั้งความบันเทิงและสาระความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ดังนั้น ผู้แต่งจึงควรมีการผสมผสานเนื้อหาทั้งสองด้านให้กลมกลืนกันจะทำให้เด็กไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการอ่าน อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างจินตนาการและเชาวน์ปัญญาของเด็กให้กว้างไกล ออกไป ข้อควรคำนึงที่สำคัญอีกประการก็คือ การสอดแทรกสาระความรู้ แนวคิด หรือคติสอนใจที่พึงประสงค์จะให้บังเกิดแก่ผู้อ่านจะต้องแนบเนียนและสมจริง เพราะเด็กจะไม่ชอบให้สอนอย่างตรงไปตรงมา นอกจากนี้ผู้แต่งยังควรเน้นให้เด็กเห็นถึงโลกที่มีความหวัง ความยุติธรรม และความดีงามทั้งของบุคคลและสังคมที่อยู่รอบตัวเด็ก เพื่อที่จะช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจและมีกำลังใจที่จะต่อสู้ฝ่าฟันกับอุปสรรคต่างๆในชีวิตอย่างไม่ย่อท้อ

4. การใช้ภาษา เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งในการพิจารณาตัดสินและประเมินคุณค่าวรรณกรรมเด็ก ทั้งนี้เพราะภาษาที่ใช้ในการเขียนเรื่องให้เด็กอ่านไม่เพียงแต่จะเป็นเครื่องมือที่ผู้แต่งใช้สื่อสารมายังผู้อ่านเท่านั้น หากภาษายังมีบทบาทต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และจิตใจของเด็กอีกด้วย ดังนั้น การเลือกใช้ภาษาวรรณกรรมเด็กจึงควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านที่ยังมีประสบการณ์การอ่านไม่มากนัก ภาษาที่เรียบง่าย ชัดเจน และสละสลวย จะช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายขึ้นโดยไม่ต้องตีความซับซ้อน นอกจากนี้ผู้แต่งยังควรระวังในเรื่องความถูกต้องเกี่ยวกับการสะกดคำให้ตรงตามหลักไวยากรณ์ ควรหลีกเลี่ยงคำศัพท์ที่ยากเกินไปสำหรับเด็ก และไม่ใช้คำแสลงหรือคำฟรุสวาท ซึ่งจะเป็นแบบอย่างไม่ดีที่จะทำ给孩子จดจำไปจนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่

ไพโรธ เลิศพิริยกุลม (2539) กล่าวว่า ลักษณะของหนังสือวรรณกรรมเด็กจะต้องเขียนขึ้นให้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก ตลอดจนมีคุณค่าสำหรับเด็ก ดังนั้น ทั้งในแง่ความเหมาะสมของเนื้อหา รูปเล่ม และเทคนิควิธีการ จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบด้าน ซึ่งหลักพิจารณาลักษณะของหนังสือวรรณกรรมเด็กที่ดีมีคุณภาพ มี 4 ประการดังนี้

1. คุณภาพด้านการพิมพ์ คือ การพิมพ์ตัวอักษร และภาพประกอบชัดเจน สีสดนงงาม ดึงดูดความสนใจของเด็ก
2. คุณภาพด้านการจัดหน้าและรูปเล่ม คือ การจัดตามหลักจิตวิทยาของเด็ก หน้าปกหนังสือดูโปร่งตา การใช้อักษรมีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก
3. คุณภาพทางศิลปะ คือ การเขียนภาพประกอบอย่างประณีตให้อารมณ์แก่ผู้อ่าน การใช้สีอย่างเหมาะสมสำหรับเด็ก
4. คุณภาพในการเขียนเรื่องหรือผู้เขียน คือ ความสามารถในการเขียนผูกเรื่องได้ สนุกสนาน ใช้ถ้อยคำสละสลวย เด็กอ่านแล้วเข้าใจ

กล่าวโดยสรุป หนังสือวรรณกรรมเด็กของไทยในปัจจุบันเป็นสื่อสร้างสรรค์ที่สำคัญประเภทหนึ่งซึ่งกำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องจากอิทธิพลตะวันตกได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยให้แตกต่างไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น หนังสือวรรณกรรมเด็กจึงมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบต่างๆ ให้หลากหลาย และเหมาะสมกับยุคสมัยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กในวงกว้าง เพื่อสร้างสรรค์งานเขียนที่ดีที่ตรงตามความต้องการและความสนใจของเด็กอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งบุคคลหลายฝ่ายได้หันมาให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง ในการที่จะช่วยพัฒนาเด็กไทยให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในหลายๆด้าน กอปรกับเทคโนโลยีทางการพิมพ์ในประเทศได้เจริญรุดหน้าไปมาก จึงทำให้หนังสือวรรณกรรมเด็กมีคุณภาพดีขึ้นเป็นลำดับ เกณฑ์ทั่วไปที่ใช้ในการกำหนดลักษณะที่ดีของวรรณกรรมเด็ก เพื่อการพิจารณาตัดสินและประเมินคุณค่านั้นอาจ

กำหนดได้จากรูปเล่ม ภาพประกอบ เนื้อเรื่อง และการใช้ภาษา ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าวนี้ จะต้องมีความเหมาะสมกับวัยและตรงกับความสนใจในการอ่านของเด็กเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะเด็กกำลังอยู่ในวัยเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญา พัฒนาการเหล่านี้ ถ้าได้รับการกระตุ้นให้เป็นไปในทางที่ดีงามก็ย่อมจะทำให้เยาวชนของชาติสามารถเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพได้ต่อไป

การเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็ก

พงศศักดิ์ สังขภิญโญ (2542) ได้กล่าวว่า เด็กเล็กมีความต้องการอ่านหนังสือเช่นเดียวกับเด็กโต แต่การอ่าน การสัมผัส การใช้หนังสือของเด็กเล็กต่างจากเด็กโต เด็กจะหยิบ ตี ฉีก ทิ้ง ขว้าง หรือกัด ดังนั้น หนังสือสำหรับเด็กเล็กที่ดีต้องทนทาน สวยงาม และที่สำคัญเนื้อหาของหนังสือต้องถูกต้องและสอดคล้องกับวัยของเด็ก โดยมีข้อควรคำนึงในการเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็ก ดังนี้

1. ลำดับขั้นในการเจริญเติบโตของเด็ก และความสนใจในหนังสือของเด็ก ซึ่งจะต้องรู้ว่าเด็กเล็กคาดหวังอะไร
2. พิจารณาถึงผู้แต่งและผู้วาดภาพหนังสือ ที่มีชื่อเสียงทางด้านวรรณกรรมเด็กเล็ก หรือทำงานทางด้านนี้มานาน เพราะอย่างน้อยบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีความสามารถและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทางด้านหนังสือเด็กเล็กที่มีคุณภาพ
3. ทำการประเมินทางด้านคุณลักษณะทางกายภาพของหนังสืออย่างพิถีพิถัน เช่น ความแข็งแรงและความคงทนในการจัดทำ
4. หนังสือจะต้องเพิ่มพูนความรู้ให้กับเด็กที่ละน้อยๆ และค่อยๆ ไล่กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น ความคิดของเรื่องจะต้องเป็นประเด็นง่ายๆ และมีเนื้อหาถูกต้อง

Trelease (อ้างถึงใน พงศศักดิ์ สังขภิญโญ, 2542) ได้เสนอแนะในการพิจารณาเนื้อหาของหนังสือวรรณกรรมเด็ก ดังนี้

1. สหายตาของเด็กต้องการเรียนรู้เรื่องจตุรรวมทางสายตา การสร้างจตุรรวมทางสายตาที่ดีที่สุดของเด็กเล็กก็คือ การตัดกันของสีเส้นที่สดใส
2. เด็กสามารถจับแนวความคิดได้เพียงอย่างเดียวในแต่ละครั้ง ดังนั้น เนื้อหาของเรื่องจึงควรมีจุดศูนย์กลางแนวความคิดที่ชัดเจนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น
3. เด็กจะเพลิดเพลินกับหนังสือที่มีการนำเสนอคล้ายๆ กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว และเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เด็กชอบ เช่น การเล่น การนอน และการกิน พร้อมกันนี้ความสมดุลทางด้านความเหมือนและความต่าง ก็มีผลช่วยกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของเด็กได้
4. การเรียนรู้หรือตอบรับจุดประสงค์จากหนังสือของเด็กนั้น ภาพวาดที่นำเสนอ

ต้องสวยสดใส และเป็นภาพที่แสดงการกระทำมากกว่าภาพที่ไม่เคลื่อนไหวหรืออยู่กับที่

5. เด็กจะเพลิดเพลินกับหนังสือที่มีจังหวะและคำสัมผัสตามเนื้อเรื่อง แต่เด็กก็ชอบหนังสือที่มีความเรียบง่าย อย่างไรก็ตาม ความถูกต้องของเนื้อเรื่องยังถือเป็นส่วนสำคัญ

6. เด็กจะเพลิดเพลินกับหนังสือที่มีจุดมุ่งหมาย หรือกิจกรรมที่กระตุ้นด้วยเสียงและการแสดงท่าทางของเด็ก โดยผู้ปกครองเป็นผู้แสดงให้เด็กดูและเด็กเลียนแบบ เช่น ฟาร์มสัตว์ โทรศัพท์ การโบกสะบัดและตบมือ

Ruddell and Ruddell (1995) ได้อธิบายว่า การเลือกวรรณกรรมที่ใช้เป็นหลักในกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ประเภทหลักของงาน ได้แก่ สารคดี (ชีวประวัติ, อัตชีวประวัติ) บันเทิงคดี และบทร้อยกรอง
2. การคำนึงถึงงานเขียนในยุคเก่า เช่น นิทานพื้นบ้าน นิทานสอนใจยังคงเป็นที่ชื่นชอบของเด็ก
3. ความหลากหลายในเรื่องของวัฒนธรรมและจริยธรรม
4. ความเหมาะสมสำหรับทั้งเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย
5. ความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน และความสนใจในการอ่านของเด็ก

Eliason and Jenkins (1990) กล่าวว่า ควรมีการเลือกวรรณกรรมตามเกณฑ์ เนื่องจากเรื่องที่พิมพ์จำหน่ายทุกเรื่องไม่ได้เป็นที่ชื่นชอบของเด็กเสมอไป ดังนั้น การเลือกควรมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1. เด็กอายุ 3 – 4 ปี ควรหลีกเลี่ยงเรื่องที่น่ากลัว และจินตนิยายบางเรื่องจนกว่าเด็กจะแยกแยะระหว่างความจริงกับจินตนาการได้ เนื้อเรื่องควรสั้น มีตัวหนังสือน้อยและอ่านง่าย โครงเรื่องเป็นแนวเดียว (linear plot) มีข้อความซ้ำๆ เด็กวัยนี้ชอบเรื่องจริงที่เกี่ยวกับสัตว์ เด็กและผู้คนอื่นๆ

เด็กอายุ 5 – 6 ปี สามารถเข้าใจเรื่องที่ซับซ้อนขึ้น เพราะเด็กแยกแยะความจริงออกจากจินตนาการได้แล้ว เด็กชอบเรื่องผจญภัย เรื่องที่ดูเหมือนไร้สาระ และเรื่องที่จบด้วยความฉงนหรือหักมุม

เด็กอายุ 7 – 8 ปี มักชอบเรื่องตำนาน นิทานพื้นบ้าน เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ วิทยาศาสตร์ งานอดิเรก หรือการผจญภัย เด็กสามารถสนใจเรื่องยาวได้ และสามารถฟังการอ่านโดยไม่ต้องดูรูปภาพได้ อย่างไรก็ตาม เด็กมักชอบการเล่าเรื่องมากกว่าการอ่านด้วยตัวเอง

2. ควรเลือกให้เหมาะสมกับระดับอายุ และความสนใจของเด็ก
3. เด็กเล็กชอบหนังสือนิทานที่มีภาพประกอบสีสันสวยงามและชัดเจน อย่างไรก็ตาม ครูสามารถเล่าเรื่อง โดยไม่ต้องมีรูปภาพประกอบ ซึ่งก็ยังคงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

4. ควรเลือกวรรณกรรมที่มีความหลากหลายและสมดุลทั้งในด้านวัฒนธรรม เพศ และจริยธรรมสำหรับเด็ก
5. หนังสือวรรณกรรมที่เด็กชื่นชอบเป็นพิเศษจะได้รับการอ่านซ้ำอยู่เสมอ ดังนั้น หนังสือเรื่องนั้นๆ จึงควรมีจำนวนเพียงพอให้เลือกอ่านหมุนเวียนกัน แต่ไม่ควรมีจำนวนมากเกินไปในแต่ละครั้ง
6. ควรเลือกโครงเรื่องของวรรณกรรมที่มีคุณค่าและประโยชน์ เพื่อเป็นความทรงจำที่ดีสำหรับเด็ก

Fisher and Terry (1990) กล่าวว่า การเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็กในชั้นแรกควรเลือกเรื่องที่เป็นบทกลอน หรือเรื่องที่น่าสนใจซึ่งเด็กสามารถเข้าใจได้ง่าย ควรเลือกเรื่องที่เด็กไม่เคยอ่านในช่วงกิจกรรมการอ่านอิสระ เด็กเล็กต้องการฟังเรื่องที่มีข้อความซ้ำๆ และควรเลือกหนังสือวรรณกรรมให้มีความหลากหลาย เพราะเด็กแต่ละคนมีความชอบแตกต่างกัน

สรุปได้ว่า การเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็ก สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ พัฒนาการของเด็ก ระยะเวลา เพศ ความสนใจ ผู้เขียนและผู้วาดภาพประกอบที่เป็นที่รู้จัก พร้อมพิจารณาถึงความแข็งแรงทนทานของหนังสือ เนื้อหา และระดับความเข้าใจของเด็ก ที่สำคัญเมื่อถึงเวลาอ่านหนังสือจะต้องสร้างความสุขร่วมกันระหว่างเด็กกับผู้อ่าน นอกจากนี้ หนังสือวรรณกรรมเด็กที่เลือกควรมีความหลากหลายเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อลักษณะความแตกต่างของเด็กได้อย่างครอบคลุม อย่างไรก็ตาม หากเด็กมีความรักและสนใจหนังสือวรรณกรรมเด็กเล่มใดแล้ว ความยากง่ายของเรื่องก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคแต่อย่างใด

แนวคิดและหลักการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก

นักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก ดังนี้

1. เด็กอ่านและตอบสนองต่อวรรณกรรมที่ตนสนใจ แม้ว่าบางครั้งเป็นงานเขียนที่ยากแต่ก็ไม่นับอุปสรรคต่อระดับความสามารถของเด็ก (Ruddell and Ruddell, 1995)
2. เด็กไม่จำเป็นต้องเข้าใจคำทุกคำในเรื่อง แต่ต้องเข้าใจเค้าโครงเรื่องและความหมายโดยรวมของเรื่อง (Ruddell and Ruddell, 1995)
3. เด็กควรมีเวลาอ่านหนังสือที่หลากหลายทั้งปกรณกรรม บทกวี และสารคดี (Ruddell and Ruddell, 1995)
4. เด็กสามารถคาดคะเนเรื่องจากวรรณกรรมที่อ่านได้ เช่น เป็นเรื่องที่คุ้นเคยทำให้เด็กสามารถควบคุมและมั่นใจในความสามารถของตนเอง (Fisher and Terry, 1990)
5. งานเขียนของเด็กควรมาจากวรรณกรรมและประสบการณ์จริง (Hatch, 1987 cited in Eliason and Jenkin, 1990)

Nicoll and Roberts (1993) ได้ให้หลักการจัดกิจกรรมการสอนภาษาโดยใช้หนังสือ
วรรณกรรมเด็ก ดังนี้

1. การพิจารณาวางแผนกิจกรรมทุกกิจกรรม ซึ่งหมายถึง การเลือกหนังสือ
วรรณกรรมเด็กให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน และจุดประสงค์ในการสอนของครู
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนให้สอดคล้องกับหนังสือวรรณกรรมเด็ก
3. การอธิบายและทำกิจกรรมเกี่ยวกับเนื้อเรื่องจากหนังสือวรรณกรรมได้อย่าง
หลากหลาย
4. การชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายในการร่วมกิจกรรม
5. การส่งเสริมให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดหรือภาษาในเนื้อเรื่องที่อ่าน
6. ความน่าสนใจสำหรับนักเรียน
7. การสร้างสถานการณ์ให้เด็กได้พูดในโอกาสต่างๆ
8. การออกแบบกิจกรรมให้มีลักษณะเฉพาะเหมาะสมกับลักษณะของวรรณกรรมเรื่อง
นั้นๆ
9. ความแตกต่างของปริมาณกิจกรรมตามลักษณะวรรณกรรมแต่ละเรื่อง
10. การมีกิจกรรมให้เลือกที่หลากหลายและเหมาะสมกับความสามารถของเด็ก และ
ไม่มากเกินไป

11. การส่งเสริมให้เด็กเข้าใจในธรรมชาติของวรรณกรรม
12. การคำนึงถึงประสบการณ์และความรู้พื้นฐานของเด็ก
13. การชี้แนะจากครูเพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น
14. การมีโอกาสนำเสนอผลงานจากกิจกรรม
15. ทางเลือกในการทำกิจกรรมที่ตนเองชอบ
16. ความหลากหลายของกิจกรรมที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการสอนได้อย่างครอบคลุม
และสมดุลกันตลอดทั้งภาคเรียนหรือปีการศึกษา

Eliason and Jenkins (1990) กล่าวว่า หลักการจัดกิจกรรมของโปรแกรมการใช้หนังสือ
วรรณกรรมเด็กควรมีลักษณะ ดังนี้

1. การให้อิสระแก่เด็กในการเลือกหนังสือที่ตนชื่นชอบ และมีเวลาได้อ่านเงียบทุกวันใน
ห้องเรียน
2. การจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กที่สะท้อนเรื่องราว จุดมุ่งหมายของผู้สอน
ความต้องการของเด็ก ดนตรี ศิลปะ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือวิชาอื่นๆที่สามารถสร้างสรรค์
กิจกรรมอย่างมีความหมายได้

Stewing and Nordberg (1995) ได้เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างการสอนโดยใช้แบบเรียนเป็นฐาน (Text-based) และการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน (Literature-based) ไว้ดังนี้

การสอนโดยใช้แบบเรียนเป็นฐาน (Text-based)	การสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน (Literature-based)
(1) เรียงลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน ค่อยๆ เพิ่มความยากขึ้นเรื่อยๆ	(1) การจัดลำดับเนื้อหาขึ้นอยู่กับความต้องการความสนใจของเด็ก
(2) ใช้แบบเรียนเป็นโครงสร้างหลักของโปรแกรม	(2) ใช้แบบเรียนเป็นแหล่งอ้างอิงสำหรับครูและนักเรียนที่จะค้นคว้าเมื่อต้องการ
(3) มีการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนไว้ล่วงหน้าก่อนทำการสอน	(3) ปลดปล่อยให้เนื้อหาที่จะเรียนเป็นไปตามความสนใจและระดับความสามารถของเด็ก
(4) สอนทักษะต่างๆ ให้แก่เด็กทั้งกลุ่มเหมือนกัน	(4) ค้นหาและระบุว่าเด็กคนใดต้องได้รับการสอนทักษะใด
(5) ใช้แบบทดสอบที่จัดพิมพ์จำหน่ายในการประเมินและรายงานผลความก้าวหน้าของเด็ก	(5) ใช้แบบประเมินอย่างไม่เป็นทางการที่ครูสร้างขึ้นหลายๆ อย่างเพื่อบันทึกและรายงานความก้าวหน้าของเด็ก

Carbo (1997) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษา เด็กจะเรียนรู้ได้เร็วและดียิ่งขึ้นเมื่อครูจดจำและเชื่อมโยงให้เหมาะสมกับรูปแบบการอ่านที่หลากหลายของเด็ก โดยสร้างบรรยากาศในการอ่าน ให้นักเรียนเลือกสถานที่อ่านที่ชอบและสะดวกสบายที่สุด เด็กบางคนไม่ชอบที่แสงจ้ามากเกินไป มีที่นั่งอ่านอย่างไม่เป็นทางการ มีสื่อ หมอน เก้าอี้ให้เลือกนั่งอ่านตามความพอใจ

Klein and others (1991) กล่าวว่า การสอนโดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กมีวิธีการสอนดังนี้

1. การอ่านหนังสือให้เด็กฟังในระยะแรก ควรเป็นเรื่องง่ายๆ ที่เด็กเข้าใจดีแล้ว การอ่านไม่ได้มุ่งไปที่การแยกคำหรือประโยค แต่มุ่งความสนใจไปที่ลักษณะการอ่านและรูปแบบของเรื่องราว
2. แม้การอ่านไม่ได้มุ่งให้ความสำคัญเรื่องเสียงและรูปคำศัพท์ในการสอนแต่ก็ควรมี

การใช้บัตรคำเพื่อทบทวนคำศัพท์ในบางครั้ง

3. เด็กจะสนใจในกิจกรรมการเขียน ซึ่งใช้วรรณกรรมที่อ่านเป็นแม่แบบโดยใช้เรื่องราวในวรรณกรรมเป็นเครื่องมือให้เด็กได้แสดงความคิดและความรู้สึกของตนเอง

Duffy (1993) กล่าวว่า การสอนโดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กบางครั้งเรียกว่า การอ่านเป็นรายบุคคลตามความต้องการและลักษณะของเด็กแต่ละคน (personalized reading approach) เด็กเลือกหนังสือที่ตนเองต้องการและอ่านคำที่ต้องการเรียน เด็กเลือกอ่านโดยอิสระ ครูสอนเด็กเป็นรายบุคคล ระหว่างการสอนครูจะพูดคุยเกี่ยวกับหนังสือกับเด็ก มีการประเมินความต้องการและผลสัมฤทธิ์ของเด็ก และเตรียมการสอนเป็นรายบุคคล

Nicoll and Roberts (1993) ได้ให้ตัวอย่างประเด็นคำถามและหัวข้อในการสนทนาหรืออภิปรายในการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก ดังนี้

1. คำถามเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์
2. คำถามที่เปิดโอกาสให้อภิปราย เช่น “เด็กชอบอะไรในเรื่องนี้” หรือ “ไม่ชอบอะไรบ้าง”
3. คำถามที่กระตุ้นให้คิด ได้แก่
 - 3.1 คำถามกระตุ้นให้คาดคะเน
 - 3.2 คำถามกระตุ้นให้วินิจฉัย สรุปอ้างอิง
 - 3.3 คำถามกระตุ้นให้เห็นใจ เข้าใจความรู้สึก
 - 3.4 คำถามเชื่อมโยงกับวรรณกรรมอื่นๆ เช่น “เด็กเคยอ่านเรื่องอะไรที่คล้ายๆ กับเรื่องนี้มาก่อนบ้าง”
 - 3.5 คำถามเพื่อการประเมิน เช่น “เรื่องนี้จบลงอย่างมีความสุขหรือไม่”
 - 3.6 คำถามสำรวจรูปแบบของภาษา เช่น “มีอะไรบ้างที่ภาพบอกไว้ แต่ไม่มีในคำบรรยาย” หรือ “มีประโยคใดบ้างที่บอกความคิดของตัวละคร”

นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กได้นำหนังสือวรรณกรรมที่ได้ฟังมาแสดงออก และตอบสนองต่อในรูปแบบต่างๆตามความสนใจของตนเอง ซึ่ง Nicoll and Roberts (1993) ได้แบ่งกิจกรรมต่างๆไว้ ดังนี้

1. กิจกรรมที่เกี่ยวกับงานเขียน ได้แก่
 - 1.1 การเขียนเพื่อตอบสนองวรรณกรรมที่อ่าน เช่น
 - 1.1.1 การเขียนสั้นๆเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน
 - 1.1.2 การเขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน
 - 1.1.3 การเขียนบทละครหรือบทกวีที่ติดบนป้ายนิเทศในหัวข้อต่างๆ เช่น ตัวละคร ฉาก
 - 1.1.4 การเขียนถึงเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

- 1.1.5 การเขียนถึงครูเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
 - 1.2 การเขียนที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน เช่น
 - 1.2.1 การบันทึกระดมสมอง
 - 1.2.2 การเขียนบนกระดานชาร์ตในหัวข้อต่างๆ เช่น รายละเอียดของโครงเรื่อง
 - 1.2.3 การเขียนสร้างสรรค์บทละคร
 - 1.3 การเขียนเกี่ยวกับกิจกรรมที่ครูออกแบบเพื่อพัฒนายุทธวิธีการอ่าน เช่น
 - 1.3.1 การเขียนเล่าเรื่องซ้ำ
 - 1.3.2 การช่วยกันค้นหาคำมาเติมในที่เว้นว่างในข้อความ
 - 1.3.3 การเขียนคาดคะเน
 - 1.4 การเขียนเกี่ยวกับการค้นพบในวรรณกรรม เช่น
 - 1.4.1 การค้นพบความหมายที่แตกต่างระหว่างการบรรยายและการสนทนา โดยนำมาเขียนใหม่เป็นบทละคร
 - 1.4.2 การเขียนค้นหาฉากและโครงเรื่องจากความคิดเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง โดยใช้คำและรูปภาพ
 2. การเขียนเกี่ยวกับการแสดงความรู้สึก ได้แก่
 - 2.1 การละคร เช่น
 - 2.1.1 การเขียนบรรยายฉากโดยจินตนาการจากเรื่องที่อ่าน
 - 2.1.2 การเขียนบทสนทนา
 - 2.1.3 การเขียนบทเพื่อเล่นบทบาทสมมติ
 - 2.1.4 การเขียนบทเพื่อเล่นหุ่นมือ
 - 2.2 งานศิลปะ เช่น
 - 2.2.1 การวาดภาพบรรยายสีหุ่นจำลอง เพื่อให้เห็นฉาก ตัวละคร หรือเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน
 - 2.2.2 การวาดภาพประกอบเรื่องที่เล่าซ้ำ หรือเขียนเรื่องขึ้นมาใหม่
- จากแนวคิดและหลักการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็ก มีหลักการที่ให้หนังสือวรรณกรรมเป็นแม่แบบทางภาษาแก่เด็ก จึงควรมีความหลากหลายเพื่อให้เด็กได้ใช้ทักษะต่างๆ ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และความคิด กิจกรรมมีลักษณะบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ การทำกิจกรรมที่สะท้อนเรื่องราวจากหนังสือวรรณกรรมช่วยให้เด็กได้คิดทบทวนเรื่องราวและสร้างสรรค์งานเขียนของตนเองได้ และการอ่านอิสระเป็นรายบุคคลเป็นประจำช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กได้ ส่วนกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กประกอบด้วย กิจกรรม

หลัก 2 กิจกรรมคือ (1) การอ่านวรรณกรรม มีหลักการเพื่อให้นักเรียนได้เห็นแบบอ่านที่ดีในการอ่านและให้มีนิสัยที่ดีในการอ่านโดยเริ่มจากการอ่านวรรณกรรม และ (2) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม มีหลักการเพื่อให้นักเรียนได้คิดทบทวนและสะท้อนเรื่องราวจากวรรณกรรมออกมาโดยการพูดหรือคิดสร้างสรรค์งานออกมาในรูปแบบต่างๆ

อลิสซา เพ็ชรรัตน์ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กวัยอนุบาลโดยใช้เทคนิคการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ ข้อค้นพบของการวิจัยมีดังนี้ (1) กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการจับใจความสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) กลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ภาษาพูดสื่อความหมายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Newton (1993) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคะแนนการอ่านและระดับเจตคติระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กกับกลุ่มควบคุมที่ไม่ใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กในนักเรียนเกรด 7 โดยทดลองเป็นเวลา 46 ชั่วโมง ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กมีระดับการอ่านและเจตคติต่อการอ่านสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาของเด็กได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาของเด็กนอกจากมุ่งเพียงให้อ่านออกเขียนได้แล้ว ยังสามารถพัฒนาให้เด็กเป็นผู้รู้หนังสือได้แก่ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับหนังสือและตัวหนังสือ ส่วนวรรณกรรมที่มีเรื่องราวและการใช้ภาษาที่งดงามย่อมให้ความสุนทรีย์ภาพแก่เด็ก มีผลานุภาพที่ส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีในการอ่าน และช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุกๆด้าน

การส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

ความสำคัญและความหมายของการใช้เสียงตัวอักษร

กำชัย ทองหล่อ (2537) ได้ให้ความหมายว่า “อักษร” หรือ “อักขระ” แปลตามรูปพยางค์ชนะว่า ไม่รู้จักสูญสิ้น และไม่แข็งกระด้าง เราใช้คำทั้งสองคำ แต่เราใช้คำว่า อักษร ในที่ทั่วไป เพราะสำเนียงเสนาะกว่าและพยางค์ก็น้อยกว่าคำว่า อักขระ อย่างไรก็ตาม คำทั้งสองคำนั้นตามอรรถรสนัยย่อมาความถึง เสียงและตัวหนังสือด้วย คำว่า อักษรศาสตร์ หมายความว่า วิชาแผนกหนังสือ หรือการศึกษาภาษาซึ่งจะต้องรู้ทั้งเสียงและตัวหนังสือ อักษรวิธี แปลว่า ตำราที่วางด้วยตัวหนังสือและระเบียบการอ่านและเขียนตัวหนังสือ อักษรสมัย ก็แปลว่าวิธีใช้ตัวหนังสือมีทั้ง

การอ่านและการเขียน โดยสรุปก็คือ คำว่า อักษร หมายความว่า เสียง ตัวหนังสือ คำ พยางค์ สระ พยัญชนะ รวมทั้งหนังสือหรือจดหมายด้วย

กาญจนา นาคสกุล (2540) ได้กล่าวว่า ตัวอักษร คือ สัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงพูดของมนุษย์ การออกเสียงพูดในภาษาใดๆก็ตาม ผู้พูดจะใช้อวัยวะในการออกเสียงประดิษฐ์เสียงต่างๆ ที่มีอยู่ในระบบภาษาของตนออกมาเสียงหนึ่ง แล้วก็ต่อไปอีกเสียงหนึ่งเป็นลำดับ เช่น ในการพูดคำว่า จาน อวัยวะในการสร้างเสียงจะเริ่มด้วยการทำเสียงพยัญชนะต้นก่อนคือเสียง จอ แล้วจึงเลื่อนไปเป็นเสียงสระ อา แล้วต่อไปจึงทำเสียงตัวสะกดคือเสียง นอ เสียงที่ได้ทั้ง 3 เสียงคือ จอ-อา-นอ นี้จะถูกสร้างขึ้นตามลำดับเป็นระเบียบในภาษาไทย ถ้าพูดคำว่า แสร้ง อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงก็จะเริ่มด้วยการทำเสียงพยัญชนะต้น สอ ก่อนแล้วจึงทำเสียงสระ แอ แล้วจบลงด้วยเสียงตัวสะกด งอ และในขณะที่เดียวกันก็เปลี่ยนระดับเสียงให้ท้ายคำต่ำกว่าตอนต้นคำ เสียงทั้งหลายที่ผู้พูดเปล่งออกมาเพื่อทำความเข้าใจกันในภาษาหนึ่งๆนั้นมีจำนวนไม่เท่ากัน ในบางภาษาอาจจะใช้เพียง 15 เสียง ในขณะที่อีกภาษาหนึ่งต้องใช้ถึง 60-70 เสียง เสียงที่ใช้ทั้งหมดนี้นับได้ว่าเป็นหน่วยหนึ่งที่มีหน้าที่ในภาษานั้นๆ เช่น มีหน้าที่ที่จะปรากฏในตำแหน่งต่างๆของหน่วยคำ หรือ คำ แต่ละภาษาจะมีระเบียบการผสมเสียงตัวอักษรของตนเอง เช่น เสียงพยัญชนะ งอ ในภาษาไทยมีหน้าที่ปรากฏหน้าสระในตำแหน่งพยัญชนะต้นของพยางค์ก็ได้ เช่น คำว่า งา หรือเป็นตัวสะกดของพยางค์ก็ได้ เช่น คำว่า ช้าง

เสียง กับ ตัวอักษร ต่างกันคือ เสียงในภาษาเป็นเสียงพูดของมนุษย์ ส่วนตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงพูดของมนุษย์เท่านั้น ไม่มีภาษาใดในโลกที่มีตัวอักษรถ่ายทอดแทนเสียงพูดได้หมดทุกเสียง ตัวอักษรหรือตัวเขียนภาษาไทยได้ชื่อว่ามีลักษณะพิเศษเพราะสามารถถ่ายทอดเสียงพูดในภาษาไทยได้ตรงเกือบหมดทุกเสียง นอกจากนี้ยังสามารถใช้ถ่ายทอดเสียงพูดในภาษาอื่นๆได้ใกล้เคียงอีกด้วย แม้ว่าภาษานั้นๆจะออกเสียงยากเพียงใดก็ตาม ดังเช่นที่เราถ่ายทอดเสียงภาษาอังกฤษเป็นตัวอักษรไทย อย่างไรก็ตาม เสียงในภาษาไทยกับตัวอักษรที่ปรากฏก็ยังคงแตกต่างกันในรายละเอียดดังนี้

1. เกิดต้นคำในตำแหน่งพยัญชนะต้น
2. เกิดนำเสียงพยัญชนะอื่นในตำแหน่งต้นคำ
3. เกิดตามเสียงพยัญชนะอื่นในตำแหน่งต้นคำ
4. เกิดท้ายคำในตำแหน่งพยัญชนะสะกด

เสียงตัวอักษรในภาษาไทยนั้น ได้ถูกกำหนดโดยตำแหน่งฐานที่เกิดของแต่ละหน่วยเสียง อย่างตายตัว เพราะการรู้จักลักษณะและการปรากฏของหน่วยเสียงทุกหน่วยในภาษาหนึ่งๆ จะทำให้ทราบว่าจะระบบเสียงของภาษาที่แท้เป็นอย่างไร หากพบคำที่มีเสียงแปลกปลอมเข้ามา หรือคำที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระที่มีความสัมพันธ์ผิดแผกจากที่พบในคำธรรมดาๆของ

ภาษานั้นๆ ก็จะทำพบได้ทันทีว่าคำนั้นๆ เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น หรือเป็นคำที่ได้อิทธิพลในด้านเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งมาจากภาษาอื่น

NAEYC/IRA (1998) ได้ให้ความหมายของการใช้เสียงตัวอักษร คือ ความสามารถในการจำเสียงที่ได้ยินและนำเสียงที่ได้ยินไปประยุกต์เพื่อเชื่อมโยงวิธีการใช้เสียงตัวอักษร การจำเสียงที่ได้ยินมีความสำคัญเพราะ (1) กระบวนการในการได้ยินเสียงของภาษาช่วยให้สามารถฟังเสียงที่แตกต่างในคำพูดได้ และ (2) คำที่ออกเสียงคล้ายกัน แต่ความหมายต่างกัน เช่น จาน-ซามหรือ แก้ว แห้ว

Wasik (2001) กล่าวว่า นิยามโดยทั่วไปของการใช้เสียงตัวอักษร คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาพูด โดยเฉพาะการแยกเสียงที่ใช้ในการพูดสื่อสาร ซึ่งการใช้เสียงตัวอักษรจะช่วยชี้วัดระดับความรู้ของเด็ก แต่การใช้เสียงตัวอักษรไม่ใช่หลักการของเสียงในคำพูดแต่เป็นการรับรู้เสียงในคำพูดมากกว่า เด็กสามารถใช้เสียงตัวอักษรได้โดยไม่ต้องมีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร หรือสัญลักษณ์แทนเสียง การใช้เสียงตัวอักษรจะเกิดความเข้าใจเมื่อได้ยินเสียงในคำพูด 2 คำเปรียบเทียบกันโดยอาจจะเป็นคำที่มีเสียงคล้ายกัน หรือมีจังหวะ หรือเริ่มด้วยเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน

การใช้เสียงตัวอักษรไม่เหมือนกับวิธีการแจกลูก (IRA, 1998) เกณฑ์การใช้เสียงตัวอักษรจะเกิดขึ้นมาก่อนการเข้าใจรูปตัวอักษรในคำพูด อย่างไรก็ตาม วิธีการที่ทำให้เด็กอ่านออกเขียนได้ไม่ว่าจะเป็นการเรียนภาษาธรรมชาติ การสะกดตัวผสมคำ หรือการผสมทั้ง 2 รูปแบบ ทั้งนี้พื้นฐานที่เข้มแข็งซึ่งเด็กจะต้องเรียนรู้มาก่อนก็คือ การใช้เสียงตัวอักษร

เห็นได้ว่าการใช้เสียงตัวอักษร คือ ความสามารถในการแยกเสียงในคำเพื่อที่จะเรียนรู้องค์ประกอบของคำพูด และแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงภาษาพูดกับการอ่านเขียนของเด็ก การใช้เสียงตัวอักษรจึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาเพื่อให้เด็กอ่านออกเขียนได้

องค์ประกอบส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

การออกเสียงพูดของภาษาใดๆ ผู้พูดจะใช้อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงประดิษฐ์เสียงต่างๆ โดยอวัยวะจะเริ่มทำเสียงที่ตำแหน่งต้นคำก่อน ดังนั้น เสียงต้นของคำจึงเป็นสิ่งที่ผู้พูดเรียนรู้ก่อนเสียงอื่น การวิจัยของ Wellman (1981) ที่ศึกษาเสียงพยัญชนะโดยพิจารณาตามตำแหน่งของเสียงที่ปรากฏในคำ พบว่า เด็กอเมริกันมีพัฒนาการด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นได้ก่อนเสียงในตำแหน่งกลางและท้ายคำ

ประเทิน มหาพันธ์ (2530) กล่าวว่า เสียงของคำในภาษาไทยมีความแตกต่างกันน้อยมาก การที่จะทำให้เด็กจำแนกคำเหล่านี้ให้ออกจากกันได้ก็คือ การฝึกหัดและจำแนกความแตกต่างของ

เสียงตัวอักษรในตำแหน่งต้นคำก่อน และความสามารถในการจำแนกเสียงจะช่วยในการอ่านและการเขียนที่ถูกต้อง

พยัญชนะในภาษาไทย แบ่งออกเป็นวรรคตามฐานที่เกิดของอักษร เหมือนในภาษาบาลี และสันสกฤต คือ จัดพยัญชนะที่เกิดจากฐาน คอ ไว้เป็นวรรคที่ 1 เกิดจากฐานเพดานเป็นวรรคที่ 2 เกิดจากฐานปุ่มเหงือกเป็นวรรคที่ 3 เกิดจากฐานฟันเป็นวรรคที่ 4 เกิดจากฐานริมฝีปาก เป็นวรรคที่ 5 พยัญชนะที่เกิดจากฐานต่างๆกันซึ่งจะรวมเข้าพวกกับวรรคทั้ง 5 ข้างต้นไม่ได้ จัดเป็นวรรคที่ 6 ดังนี้

เกิดจากฐาน คอ	: ก ข ฃ ค ฅ ฆ ง	เรียกว่า วรรค ก
เกิดจากฐานเพดาน	: จ ฉ ช ซ ฌ ญ	เรียกว่า วรรค จ
เกิดจากฐานปุ่มเหงือก	: ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ	เรียกว่า วรรค ฎ
เกิดจากฐานฟัน	: ด ต ถ ท ธ น	เรียกว่า วรรค ด
เกิดจากฐานริมฝีปาก	: บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม	เรียกว่า วรรค บ
เกิดจากฐานต่างๆกัน	: ย ร ล ว ศ ษ ส ห พื อ ฮ	เรียกว่า เศษวรรค(อวรรค)

การจัดเรียงพยัญชนะตามลำดับตั้งแต่ ก ถึงตัว ฮ นั้นก็โดยถือเอาเสียงเป็นสำคัญ คือ จัดเรียงลำดับเสียงเบาไปหาเสียงหนัก และจัดเรียงตามเสียงที่เกิดจากข้างในออกมาหาข้างนอก คือ จัดพยัญชนะที่เกิดจากฐาน คอ ไว้หน้า และต่อมาก็เป็นเพดาน ปุ่มเหงือก ฟัน ริมฝีปาก โดยลำดับ แล้วจึงจัดพยัญชนะที่มีเสียงเกิดจากฐานต่างๆกันไว้หลัง

ดังนั้น การจัดกิจกรรมให้เด็กรู้จักเสียงตัวอักษรควรเริ่มที่ตัวเสียงพยัญชนะต้นก่อน และยึดเอาฐานเสียงเป็นหลัก ซึ่งสำหรับเด็กวัยอนุบาลควรให้เด็กแยกเพียง 5 ฐานเสียง คือ ไม่รวมวรรค ฎ เพราะมีเสียงที่คล้ายกับ วรรค ด อีกทั้งยังเป็นพยัญชนะที่เด็กใช้ไม่บ่อย

การจัดกิจกรรมโดยตรง

การจัดกิจกรรมการสอนภาษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล ส่วนใหญ่เป็นการบูรณาการเนื้อหาหรือสอดแทรกในกิจกรรมอื่นๆ แต่ก็มีโรงเรียนอนุบาลหลายแห่งที่เน้นการเรียนอ่านเขียน ได้จัดให้มีการสอนภาษาโดยตรง ซึ่งก็ได้นำวิธีการสอนภาษาไทยมาจากชั้นประถม โดยมีวิธีการที่หลากหลาย ดังนี้ (อดิฉันท์ คุณภักดีพิมล, 2532)

1. แนววิธีสอนแบบภาษาศาสตร์ (Linguistic Approach) การสอนตามแนว

ภาษาศาสตร์ คำนึงถึงหลักของภาษาว่า ภาษาคือเสียงพูดที่แตกต่างไปจากภาษาเขียน และมีองค์ประกอบ คือ หน่วยเสียง หน่วยคำ หน่วยกลุ่มคำ ครูจะสอนให้เด็กได้สังเกต และค้นพบแยกแยะหลักเกณฑ์ของหน่วยเสียงได้เอง

2. แนววิธีสอนแบบเบสิค (Basal Read Approach) ใช้วิธีสอนแบบให้เขียนเป็นคำๆ มุ่งในเรื่องความเข้าใจในความหมายของคำ สามารถนำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และอาศัยภาพเป็นเครื่องบอกความหมายของตัวอักษร คำที่นำมาใช้สอนเด็กนั้นต้องเป็นคำที่ได้ค้นคว้ารวบรวมมาแล้วว่าเป็นคำที่เด็กในวัยนั้นใช้ในการพูด

3. แนวการสอนแบบใช้เสียงตัวอักษร (Phonic Approach) วิธีนี้มีหลายแบบ ได้แก่

3.1 การสะกดคำ คือ การสอนให้เด็กรู้จักหลักเกณฑ์ของการเรียงลำดับตัวอักษรภายในคำหนึ่งๆ เพื่อให้ออกเสียงได้ชัดเจน และเขียนคำนั้นได้ถูกต้อง เหมือนกับการสอนแจกลูกภาษาไทยนั่นเอง เพราะการสอนแจกลูก ได้แก่ การแยกพยัญชนะ สระ ตัวสะกด หรือวรรณยุกต์ ออกจากคำ แล้วอ่านรวมกันอีกครั้งหนึ่ง

3.2 การสอนแบบตรึงสระ จะเป็นการสอนโดยใช้สระตัวเดียวตรึงอยู่กับที่ แล้วหาพยัญชนะมาประสมเปลี่ยนไปตามความต้องการของผู้สอน

3.3 การสอนแบบยึดรูปคำที่เห็น คือ การถือเอาเสียงพยัญชนะที่ปรากฏเป็นสำคัญ

3.4 การสอนแบบเทียบเสียง เช่น คำว่า นะ เมื่อผันวรรณยุกต์จะได้เสียงจัตวา นะ แต่ คำว่า นะ ไม่ต้องใส่วรรณยุกต์

3.5 การเทียบรูปคำ เช่น คำว่า เก้า เปลี่ยนพยัญชนะเป็น จ อ่านว่า เจ้า เปลี่ยนพยัญชนะเป็น ป อ่านว่า เป้า เปลี่ยนพยัญชนะเป็น บ อ่านว่า เป้า

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมสอนภาษาโดยตรงมีหลากหลายวิธี และไม่มีวิธีการสอนใดที่จะสมบูรณ์แบบในตัวเอง หรือมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะการสอนแต่ละวิธีนั้นย่อมเหมาะสมหรือใช้ได้ผลดี เฉพาะในแต่ละสภาพการณ์ เหตุการณ์แวดล้อม หรือสภาพของเด็กแต่ละคน เนื่องจากเด็กมีความแตกต่างกันทั้งด้านความพร้อม ทักษะ และประสบการณ์ ครูสอนภาษาที่ดีควรทำความเข้าใจในวิธีสอนทุกวิธี และนำไปดัดแปลงใช้ให้เหมาะสมแก่สภาพตามความเหมาะสม

การสอดแทรกในกิจกรรมอื่นหรือกิจกรรมประจำวัน

การเริ่มต้นสอนการใช้เสียงตัวอักษร ควรเริ่มต้นจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคย เช่น ชื่อของ

เพื่อนในห้อง ซึ่งครูสามารถนำชื่อเหล่านี้มาให้เด็กเรียนรู้เสียงต้น และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเสียงต้นที่หลากหลาย เช่น อาจให้เด็กเล่นเกมล้อชื่อตัวเองโดยกำหนดเสียงขึ้นมาแทนเสียงต้นของชื่อเด็ก เช่น กำหนดเสียง บอ แทนเสียงต้นของชื่อเด็ก ถ้าเด็กชื่อ เอิร์ธ จะเปลี่ยนเสียงเป็น เบิร์ด หรือ ถ้าเด็กชื่อ มินท์ ก็เปลี่ยนเป็น บินท์ ซึ่งเกมนี้อาจเกิดคำใหม่ที่มีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้ ที่สำคัญคือให้เด็กได้เล่นเกี่ยวกับเสียงและรู้จักเชื่อมโยงเสียงต้นในคำ ในขณะที่เด็กมีประสบการณ์เล่นกับเสียงต้นในชื่อแล้ว ครูสามารถขยายกิจกรรมโดยให้เด็กได้รู้จักคำอื่นๆ ที่นอกเหนือจากชื่อเด็ก เช่น วันต่างๆ คำที่ใช้บ่อยในหนังสือ สัตว์เลี้ยง

กิจกรรมการใช้เสียงตัวอักษร เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน และช่วยให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับเสียงในคำ แต่ยังไม่เพียงพอสำหรับการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้กับเด็ก ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมการสอนภาษาสอดคล้องในกิจกรรมอื่นๆ โดยเป็นการบูรณาการเนื้อหาและทักษะอื่นๆ เข้าด้วยกัน หรืออาจกล่าวได้ว่านำมาเชื่อมโยงเข้ากับหลักสูตรของโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมที่สามารถสอดคล้องกิจกรรมการใช้เสียงตัวอักษรมีดังนี้ (Wasik, 2001)

1. การอ่านหนังสือวรรณกรรมเด็ก

การอ่านออกเสียงจะช่วยให้เด็กเล็กได้ยินเสียงในคำพูดจากเนื้อเรื่องในหนังสือ หนังสือวรรณกรรมเด็กส่วนใหญ่เอื้อต่อการพัฒนาการใช้เสียงตัวอักษร เช่น มีคำสัมผัสคล้องจอง จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับเสียงตัวอักษร และครูควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เล่นเกี่ยวกับภาษาหลังจากใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กแล้ว โดยชี้แนะให้เด็กเห็นความแตกต่างของเสียงในคำพูดและเน้นย้ำซ้ำทวนให้เด็กคุ้นเคยกับเสียงมากขึ้น

ตัวอักษรในหนังสือ เป็นสื่อสำคัญที่ช่วยให้เด็กเริ่มเรียนรู้เสียงพยัญชนะต้นในคำ ดังนั้น จึงควรให้เด็กได้ยินเสียงและเห็นรูปพยัญชนะต้นของคำนั้นควบคู่กันไป

นอกจากนี้ กิจกรรมการใช้เสียงตัวอักษรสามารถใช้สอนคำศัพท์ใหม่ๆ ให้กับเด็ก โดยให้เด็กปรบมือเป็นจังหวะตามพยางค์ของคำศัพท์ใหม่ เช่น เด็กเรียนเรื่อง พืช โดยรู้จักคำศัพท์ใหม่คือ คำว่า ผลไม้ ครูให้เด็กปรบมือตามพยางค์ที่ออกเสียงว่า ผล-ละ-ไม้ กิจกรรมปรบมือเป็นจังหวะสามารถช่วยให้เด็กสนใจแต่ละเสียงในคำ เพราะการปรบมือจะกำหนดให้เด็กได้ฟังเสียงแต่ละคำอย่างชัดเจน

หลังกิจกรรมการอ่านหนังสือวรรณกรรมเด็ก ครูสามารถจัดกิจกรรมต่อเนื่องโดยกระตุ้นให้เด็กได้คิดเกี่ยวกับเสียงและคำ ซึ่งเชื่อมโยงมาจากหนังสือ การได้สนทนาอภิปรายซ้ำๆ จะช่วยให้เด็กได้ยินเสียงในคำพูด และได้คิดเกี่ยวกับคำในรูปแบบเกี่ยวกับเสียงตัวอักษร

2. กิจกรรมเกี่ยวกับคำคล้องจอง คำสัมผัส กลอนและเล่นนิ้วมือ

กิจกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ดีที่เด็กชอบอีกทั้งยังช่วยให้เด็กได้ยินเสียงในภาษาที่มี

จังหวะ และคำที่มีเสียงต้นหรือเสียงท้ายเหมือนกัน ในการท่องคำคล้องจอง ครูสามารถใช้คำถาม เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดเกี่ยวกับเสียงที่คล้ายกับคำที่ได้ยิน

คำคล้องจอง คำสัมผัส และคำกลอน มักจะถูกนำมาใช้กับเด็กวัยก่อนเรียนและเด็กอนุบาล เมื่อนำกิจกรรมเหล่านี้มาใช้กับเด็กบ่อยๆ จะช่วยให้เด็กได้ยินเสียงของคำอื่นที่คล้ายกัน ซึ่งเป็นการรู้จักใช้เสียงตัวอักษร แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึงก็คือ การเลือกคำคล้องจอง คำสัมผัส หรือคำกลอนที่นำมาใช้สอน ควรมีลักษณะที่เด่นชัด โดยการส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษร เพื่อให้เด็กฟังเสียงของคำได้ง่ายขึ้น

ครูควรช่วยให้เด็กได้รู้จักสร้างคำใหม่ๆ ขึ้นมาเองโดยการเล่นต่อคำคล้องจอง หรือคำสัมผัส เช่น อาจเริ่มจากชื่อของเด็ก ซึ่งเป็นคำที่คุ้นเคยและใกล้ตัวเด็ก การเล่นเกมสร้างคำใหม่ๆ ทำให้เด็กรู้จักใช้เสียงตัวอักษรได้เป็นอย่างดี

3. กิจกรรมวงกลม

กิจกรรมวงกลมโดยทั่วไป จะมีหัวข้อหลักในการสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่อง ปฏิทิน อากาศ ตารางกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมเหล่านี้สามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้เสียงในคำพูดได้ เช่น ถ้าเด็กรายงานว่าอากาศวันนี้ฝนตก ครูอาจถามเด็กว่ามีคำไหนอีกที่มีเสียงสัมผัสเดียวกับ คำว่า ฝน และอาจถามอีกว่า มีคำไหนบ้างที่ขึ้นต้นเสียงเหมือนคำว่า ฝน หรือ ถ้าเด็กกำลังเรียน เรื่อง เมล็ดพืช ครูอาจถามเด็กว่า คำว่า เมล็ดขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร จะเห็นได้ว่า ครูสามารถสร้าง รูปแบบการเชื่อมโยงการใช้เสียงตัวอักษร ให้เกิดขึ้นในกิจกรรมต่างๆ ได้ ซึ่งนอกจากการสอน ในเรื่องของเสียงแล้ว อาจเพิ่มเติมโดยการอธิบายความหมายของคำที่มีเสียงเหมือนกัน เช่น เมล็ด มด แมงมุม

การใช้เสียงตัวอักษรเป็นการได้ยินเสียงในคำพูดและมีที่มาเช่นเดียวกับการสะกดคำ ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่เน้นเกี่ยวกับเสียงและการพูด โดยเฉพาะกิจกรรม ประเภทคำคล้องจอง คำสัมผัส คำกลอน

4. กิจกรรมเขียน

การจัดกิจกรรมเขียนช่วยให้เด็กได้เชื่อมโยงระหว่างเสียงในคำพูด กับคำที่เขียน ซึ่งเด็กจะต้องเข้าใจทั้งรูปและเสียงพยัญชนะก่อนจึงสามารถเขียนได้โดยวิธีการใช้เสียงตัวอักษร

สิ่งสำคัญในการใช้เสียงตัวอักษร คือ การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้อต่อการแสดงออกด้านการเขียน ซึ่งควรเริ่มต้นจากการให้เด็กเขียนชื่อตัวเองในผลงานศิลปะ

การเขียนพยัญชนะแทนเสียงในคำพูด มีวิธีการหลากหลาย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของเด็ก เช่น เด็กชื่อ กร เขียนตัว ก ข้างรูป กบ ครูอาจเข้าไปถามว่า คำว่า กร กับ คำว่า กบ มีเสียงเป็นอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้ตั้งใจฟังเสียงในคำพูดมากขึ้น

เห็นได้ว่า การสอนภาษาโดยการใช้เสียงตัวอักษรสามารถสอดแทรกในกิจกรรมอื่น หรือกิจกรรมประจำวันได้ โดยบูรณาการเนื้อหาและทักษะให้กลมกลืนในหลักสูตรของโรงเรียน ซึ่ง สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

Crossland and others (1989) ได้ศึกษาพบว่า เด็กเล็กที่ได้รับโอกาสในการจัด กิจกรรมเกี่ยวกับเสียงในภาษาจะมีพัฒนาการในการใช้เสียงตัวอักษรร่วมด้วย

Adam (1990), Juel (1988), and Stanovich (1986) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ ระหว่างการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กเล็กกับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านที่เกิดขึ้นตามมาในเด็กเกรด 1 และ 2 พบว่า เด็กที่มีความสามารถในการใช้เสียงในคำพูด จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ การอ่านได้เป็นอย่างดี

Cunningham (1990) แสดงให้เห็นว่า เด็กจะเรียนรู้การใช้เสียงตัวอักษรได้ดีที่สุด ถ้าได้รู้ความหมายของคำจากเสียงที่คล้ายกัน และรู้เสียงที่ได้ยินในคำพูดโดยจัดกิจกรรมให้มีการอธิบายความหมายของการใช้เสียงตัวอักษร

Sulzby (1992) ได้ศึกษาพบว่า แม้แต่เด็กที่อายุน้อยยังสามารถเขียนได้ ในการเขียนสำหรับเด็กนั้นเป็นความท้าทายในการฟังและการคิดเกี่ยวกับเสียงในคำนั้นแล้วจึง ถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียน พบว่า เด็กส่วนใหญ่จะรู้จักเสียงที่จะนำมาเขียนได้เพียง 1 หรือ 2 ตัวอักษรต่อคำพูดหนึ่งคำ เช่น บ แทน คำว่า บ้าน หรือ ม ล แทนคำว่า แมลง ในการคิดสะกดคำ จะช่วยให้เด็กสังเกตเสียงที่พวกเขาได้ยินในคำ ขณะเดียวกัน เด็กที่เริ่มต้นเรียนรู้ความสัมพันธ์ ระหว่างการเขียนและคำพูด ครูต้องไม่ลืมชมผลงานของเด็กด้วยเช่นกัน

Yopp (1995) สรุปผลการวิจัยว่า การเรียนโดยใช้คำคล้องจอง คำสัมผัส เพลง และ คำกลอนจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาการใช้เสียงตัวอักษรในด้านการระบุเสียงในคำพูดได้ดี ดังนั้น เห็นได้ว่า การเล่นกับภาษาอย่างเป็นธรรมชาติจะช่วยให้เด็กสามารถสร้างคำจากเสียงที่ได้ยินได้

Robertson, and Brady (1993) พบว่า เด็กที่ไม่ได้รับการจัดสิ่งแวดล้อมทางภาษา จากที่บ้าน จะมีพัฒนาการการใช้เสียงตัวอักษรต่ำ และมีอัตราเสียงสูงที่จะมีปัญหาการอ่าน ตามมา

Scanlon, and Vellutino (1996) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเด็กวัยอนุบาลที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษร จะมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้การอ่านได้ยากในเวลาต่อมา

Maclean, Bryant, and Bradley (1987) ได้ประเมินพัฒนาการการใช้เสียง ตัวอักษรของเด็กวัย 3 และ 4 ปี ในกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ความรู้ในการใช้คำคล้องจอง เสียงพยัญชนะต้นในคำพูด และการแยกเสียงในคำ ตัวอย่างประชากรเป็นเด็กที่มาจากครอบครัว อังกฤษที่มีฐานะปานกลางและได้รับการจัดประสบการณ์ทางภาษาพบว่าเด็กที่อายุ 3 ปี จำนวน เกินครึ่งหนึ่งของตัวอย่างประชากรมีความเข้าใจในการใช้คำคล้องจอง หรือรู้จักการใช้เสียงใน

คำพูด ส่วนเด็กอายุ 4 ปี ส่วนใหญ่สามารถจำคำที่มีสัมผัสและระบุเสียงพูดจากเสียงต้นได้
สรุปได้ว่าเด็กเล็กมีความสนใจและสามารถเข้าใจการใช้เสียงในคำพูดได้

Vellutino and others (1996) พบว่า การสอนโดยใช้เสียงตัวอักษรในเด็กเกรด 1
และ 2 ที่มีปัญหาด้านการอ่าน ส่งผลให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในการอ่านและการสะกดคำได้

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการใช้เสียงตัวอักษร จะช่วยให้เด็กสามารถรู้หนังสือได้
แต่อย่างไรก็ดี เราควรหลีกเลี่ยงการใช้แบบฝึก แต่ควรมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความ
สนุกสนานระหว่างการเรียนในชั้นเรียนให้เป็นปกติ

การจัดสภาพแวดล้อม

การเอาใจใส่ในการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและการเลือกวัสดุอุปกรณ์เป็น
ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กระบวนการสอนอ่านเขียนประสบผลสำเร็จได้ การจัดวัสดุอุปกรณ์อย่าง
เหมาะสม สามารถเพิ่มคุณภาพและพฤติกรรมการอ่านออกเขียนได้แก่เด็กอย่างมากมาย
ผลการศึกษเกี่ยวกับกิจกรรมการอ่านชี้ให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมของห้องเรียนมีคุณค่าต่อ
การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้หนังสือของเด็ก (Morrow and Weinstein, 1986)

Ruddell and Ruddell (1995) ได้ให้แนวคิดในการจัดสภาพชั้นเรียน ดังนี้

1. ห้องเรียนควรมีมุมหรือศูนย์การอ่านที่รวบรวมวรรณกรรมต่างๆ เช่น หนังสือ
นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และวัสดุการอ่านอื่นๆ ซึ่งมีความหลากหลายทั้งในเรื่องระดับความยากง่าย
ประเภทของวรรณกรรม ตลอดจนเนื้อหา

2. ห้องเรียนมีพื้นที่ว่างเพียงพอที่จะให้เด็กได้ทำกิจกรรมกลุ่มย่อยได้อย่างสะดวก
สบาย และไม่รบกวนกลุ่มข้างเคียง

3. ห้องเรียนมีพื้นที่และระบบการจัดเก็บอุปกรณ์ต่างๆที่จำเป็น เช่น เครื่องเขียน
ที่ช่วยให้เด็กสามารถหยิบใช้เพื่อทำกิจกรรมในข้อ 2 หรือกิจกรรมรายบุคคลได้อย่างอิสระ

เด็กมีการเรียนรู้ภาษาจากบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง และจากสภาพ
แวดล้อมที่เด็กพบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น สังเกตการอ่านหนังสือของพ่อแม่ พบเห็นป้าย
ข้อความโฆษณา ป้ายชื่อถนน ป้ายชื่อร้านต่างๆ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์และ
ตัวหนังสือ การเรียนรู้นี้จะเพิ่มพูนมากขึ้นเมื่อเด็กได้รับประสบการณ์ในการทำกิจกรรมต่างๆที่
เกี่ยวข้องกับกาอ่านเขียนและใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการสอนการอ่านและเขียนของเด็ก
วัยอนุบาลควรจะต้องจัดกิจกรรมที่มีการอ่านและเขียนอย่างมีความหมายและมีความหลากหลาย
โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมและทดลองใช้ภาษาเขียนในการติดต่อสื่อสาร ปลูกฝังทัศนคติ
ที่ดีก่อนที่เด็กจะสามารถอ่านและเขียนได้ตามแบบแผน ห้องเรียนควรเป็นที่สนับสนุนให้เด็ก
มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (Teale and Sulzby, 1989)

ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีส่วนช่วยให้เด็กเกิด ความสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในการอ่านและเขียนโดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องยากหรือน่าเบื่อ ในแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) มีการจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมใน ห้องเรียนที่เปิดโอกาสให้เด็กหัดอ่านเขียนจากภาษาที่เขาเห็นรอบตัวโดย

1. จัดมุมต่างๆ เช่น มุมบ้าน มีสมุดโน้ตและดินสอวางไว้ข้างโทรทัศน์ และ ในบางครั้งครูก็เปลี่ยนมุมบ้าน เป็นร้านขายของ ร้านอาหาร ที่ทำการไปรษณีย์ บิมน้ำมัน ตู้ซอมรด ร้านเสริมสวย โรงพยาบาล หรือคลินิกวิชาสัตว์ มุมเหล่านี้จะมีอุปกรณ์สำหรับเล่นบทบาทสมมติ และมีเครื่องเขียนที่เอื้อให้เด็กใช้ภาษาเขียนขณะเล่น ดังนี้

มุมร้านอาหาร มีรายการอาหาร สมุดจดชื่ออาหารที่ลูกค้าสั่ง เครื่องคิดเลข แผ่นรายการพิเศษประจำวัน ไปสเตอร์รายการอาหาร ไปสเตอร์โฆษณาอาหารและเครื่องดื่ม เฉพาะอย่าง

มุมที่ทำการไปรษณีย์ มีกระดาษซอง สมุดจดที่อยู่ ปากกา ดินสอ แสตมป์ ตู้ไปรษณีย์ หมวก และถุงเมลล์ของบุรุษไปรษณีย์

มุมหนังสือ มีแบบฟอร์มให้ลงชื่อยืมหนังสือกลับไปให้ผู้ปกครองอ่าน ในมุมอ่าน และเขียน มีกระดาษและเครื่องเขียนไว้พร้อมเพื่อให้เด็กหัดอ่านเขียนหนังสือได้ตามความสนใจ และความถนัดของเขา

2. จัดสิ่งแวดล้อมในลักษณะอื่น ได้แก่ การมีตัวอักษรอยู่รอบห้อง เช่น มีประโยค ว่า “เปิดแล้วปิดด้วย” อยู่บนฝาตู้ มีเนื้อเพลงและคำคล้องจองที่ร้องและท่องบ่อยพร้อม ภาพประกอบติดบนผนัง มีการจัดโต๊ะพร้อมสมุดเขียนชื่อไว้ตรงทางเข้าห้องเรียนเพื่อให้เด็กเซ็นชื่อ เข้าเรียน (บุษบง ต้นติวงศ์, 2535)

การจัดสภาพแวดล้อมที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะในด้านการส่งเสริมการอ่านเขียน มีการใช้สัญลักษณ์ตัวหนังสือหรือภาษาเขียนเพื่อการสื่อสาร มีการพูด อ่านและเขียนใน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่ง Schickedanz (1986) ได้แบ่งประเภทของวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาจัด สภาพแวดล้อมเพื่อช่วยส่งเสริมการอ่านและเขียนไว้ดังนี้

1. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้จัดประกอบในสภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่างๆไป ได้แก่
1.1 ป้ายและสัญลักษณ์ (Labels and Signs) ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจคำและความหมายของคำหรือข้อความ เช่น ป้ายบอกจำนวนให้เด็กเข้าสู่ศูนย์การเรียนรู้ได้ เพียง 2 คน มีคำว่า “สองคน” และมีรูปเด็กสองคนประกอบด้วย

1.2 แผนภูมิ (Charts) เป็นการนำเสนอข่าวสารต่างๆ ในห้องเรียนโดยจะเป็น แผนภูมิแสดงกิจกรรมประจำวันโดยใช้รูปภาพประกอบข้อความ แผนภูมิอาสาสมัครช่วยงานของ ห้อง

1.3 รายการหรือรายชื่อต่างๆ (Lists)

2. วัสดุอุปกรณ์ทั่วไปที่ใช้ประกอบการเล่นสมมติ และการเล่นอื่นๆ เช่น ในการเล่นอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่นละคร เป็นอุปกรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับเรื่อง เช่น เล่นบทบาทสมมติในร้านอาหาร อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่น คือ จาน ช้อน ส้อม มีด แก้วน้ำ ตำราอาหาร ใบสั่งอาหาร ใบเสร็จรับเงิน ชั้นวางของ

3. วัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยฝึกทักษะทางภาษาโดยเฉพาะ ได้แก่

3.1 อุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวหนังสือ (Alphabet materials)

3.2 อุปกรณ์เกี่ยวกับการออกเสียง (Sound materials)

3.3 อุปกรณ์เกี่ยวกับการประสมคำ (Word-making materials)

4. วัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมในการอ่านเขียนของเด็ก ได้แก่

4.1 มุมหนังสือ ประกอบด้วยหนังสือหลายชนิดทั้งหนังสือภาพ นิทานต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ความหมายของตัวหนังสือ หรือข้อความจากหนังสือ

4.2 ศูนย์การเขียน โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการเขียนต่างๆ ได้แก่ ดินสอหลายชนิด เช่น ดินสอมียางลบ ดินสอไม่มียางลบ ดินสอสี ดินสอที่เป็นไม้ ปากกาและสีต่างๆ ตรายางตัวอักษรและแท่นหมึกพิมพ์ พิมพ์ดีดหรือเครื่องคอมพิวเตอร์ กระดาษชนิดต่างๆ เช่น กระดาษสี กระดาษมีเส้นบรรทัด กระดาษไม่มีเส้นบรรทัด กระดาษคาร์บอน กระดาษคอมพิวเตอร์ รูปลอกตัวอักษรและรูปภาพต่างๆ แผ่นตัวอักษรที่เจาะเป็นช่องให้เด็กเขียนตามรอย สารานุกรม บรรณานุกรมต่างๆ เครื่องเย็บ กระดาษ หนังสือ นิตยสารเก่า ของจดหมายกรรไกร กาว กระดาษ และชอล์ก

การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการอ่านและเขียน จึงควรคำนึงถึงทั้งกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ที่นำไปให้เด็กใช้ ในด้านกิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่เร้าความสนใจ เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้ทำกิจกรรมนั้นด้วยตนเอง และควรเป็นกิจกรรมที่让孩子ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการใช้ภาษาทั้งการพูด อ่าน และเขียน ส่วนในด้านวัสดุอุปกรณ์ก็ควรมีความเกี่ยวข้องกับการอ่านเขียน เช่น กระดาษ ดินสอ หนังสือ แผ่นพับ ป้ายข้อความต่างๆ และวัสดุอุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ประกอบการเล่นหรือทำกิจกรรมเพื่อช่วยเร้าความสนใจ ให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้

Neuman, and Roskos (1990) มีการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมของศูนย์เล่นอิสระให้เป็นการเล่นสมมติ 4 เรื่อง คือ ที่ทำการไปรษณีย์ ห้องสมุด สำนักงาน และห้องครัว โดยเพิ่มวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาด้านการอ่านและเขียน เช่น หนังสือ สิ่งพิมพ์ ป้ายข้อความ ภาษาเขียนต่างๆ กระดาษ ดินสอ ปากกา และสังเกตพฤติกรรมพบว่า มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการอ่านและเขียนอย่างมีจุดหมายและซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมการอ่านและเขียนในระหว่างเล่นช่วยให้เด็กมีการติดต่อและมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น

Morrow (1990) ได้ศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการอ่านและเขียนในขณะที่ยังเด็ก โดยได้ทดลองกับเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 4-6 ขวบ จำนวน 170 คน แบ่งเป็นชาย 86 คน และหญิง 84 คน จัดเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ คือ กระดาษ ดินสอ และหนังสือต่างๆ มีครูคอยให้คำแนะนำ และส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

กลุ่มที่ 2 จัดสภาพแวดล้อมเป็นการเล่นสมมติในเรื่อง คลินิกสัตว์แพทย์ มีการจัดฉากจัดสถานที่ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเรื่องที่เล่น และนำวัสดุอุปกรณ์ในการอ่านเขียนต่างๆมาประกอบการเล่น โดยมีครูแนะนำการใช้วัสดุอุปกรณ์ และการเล่น

กลุ่มที่ 3 จัดสภาพแวดล้อมเหมือนกลุ่มที่ 2 แต่ไม่มีครูแนะนำ

กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม

การสังเกตพฤติกรรมเด็กพบว่า ในกลุ่มที่ 1 และ 2 จะมีจำนวนเฉลี่ยของเด็กที่เข้าทำกิจกรรมและมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการอ่านและเขียนในระหว่างการเล่น เช่น การอ่านอักษร การเล่าเรื่อง การอ่านออกเสียง การอ่านให้เพื่อนฟัง การวาดภาพ การเขียนขีดเขียน การเขียนตามรอย การคัดลอกคำ สูงกว่ากลุ่มที่ 3 และ 4 และพบว่า พฤติกรรมในการอ่านและเขียนของเด็กจะเกิดขึ้นโดยสมัครใจ และมีมากขึ้นในช่วงการเล่นอิสระโดยครูมีบทบาทในการจัดเตรียมและแนะนำวิธีใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยในการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้กับเด็ก

เด็กที่ได้รับการจัดให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่อุดมไปด้วยการเรียนรู้ทางภาษา และได้มีโอกาสเล่นเกี่ยวกับภาษา จะมีความสามารถในการจัดการกับเสียงในคำพูดอย่างเป็นไปตามธรรมชาติ เช่น เด็กที่ได้ยินเสียงของคำที่คุ้นเคยจะพูดต่อทำคำว่า “แดง” ว่า “แจ็ด แจ้” หรือ คำว่า “สั้น จืด จู้” ซึ่งเด็กจะไม่ได้คำนึงถึงการใช้เสียงตัวอักษรของคำที่ต่างกันเหล่านั้น หรือไม่เข้าใจว่าคำเหล่านั้นที่พูดมามีจังหวะ แต่รู้ว่าเขาสามารถสร้างคำที่มีเสียงคล้ายคลึงกันได้และสนุกที่ได้เล่นเกี่ยวกับเสียง การจัดกิจกรรมที่เล่นเกี่ยวกับคำคล้องจอง เด็กอาจค้นพบคำใหม่ๆ เพื่อให้มาต่อคำคล้องจองได้ เช่น เด็กอาจเริ่มต้นคำว่า “แม่” แล้วหาคำ มาต่อว่า “แจ้” แม้ว่าเด็กจะหาคำมาต่อไม่ถูกแต่นั้นไม่ใช่สิ่งสำคัญที่เด็กจะเรียนรู้คำที่แท้จริง แต่ให้การเล่นจัดการกับคำและเสียงในคำพูดเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการเรียนภาษา (Yopp, 1995)

การประเมินผล

Corrmett and Blankenship (1990) กล่าวถึง หลักการประเมินพัฒนาการทางภาษาไว้ดังนี้

1. การตัดสินใจร่วมกันทั้งครูและเด็กในการประเมินพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียน
2. การเก็บตัวอย่างงาน (Portfolio) เป็นบันทึกพัฒนาการทางด้านการอ่านและการเขียน

เมื่อเปรียบเทียบในแต่ละช่วงเวลา

3. การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องทีอ่านกับเด็กเป็นรายบุคคล เป็นการค้นหาวิถีวิธีในการทำความเข้าใจเรื่องราวและคำศัพท์ของเด็ก
4. การเก็บบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ผู้แต่ง และรายละเอียดในเรื่องที่อ่าน
5. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานเขียนของเพื่อน
6. การประเมินการอ่าน การเขียน การฟัง และการพูดของตนเอง ทั้งในรูปแบบการพูดและการเขียน
7. การสังเกตในช่วงกิจกรรมการอ่านอิสระ และบันทึกพฤติกรรมที่เห็นขณะกำลังทำกิจกรรม

การประเมินพัฒนาการทางภาษาเป็นเรื่องที่ซับซ้อนไม่เฉพาะแต่จำนวนเด็กที่ครูต้องประเมินเท่านั้น ครูยังต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ในขณะเดียวกัน ครูยังต้องทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาของเด็กด้วย นักการศึกษา Almy, and Genishi (1979) กล่าวว่า สิ่งที่ครูพูด และการกระทำต่างๆของครูในชั้นเรียนมีผลกระทบต่อกระบวนการคิด และกระบวนการเรียนรู้ สามารถช่วยขยายการเรียนรู้ของเด็ก ขณะเดียวกันก็สามารถสกัดกั้นการเรียนรู้ของเด็กได้

โดยทั่วไปแล้ว เด็กพัฒนากระบวนการคิดเป็นระยะเวลายาวนานก่อนที่เด็กจะสามารถแสดงออกทางภาษาพูด พัฒนาการทางภาษาถือเป็นกระบวนการสำคัญที่เด็กจำเป็นต้องได้รับการกระตุ้น อย่างไรก็ตาม ครูพึงระลึกเสมอว่า ภาษาและความคิดมีความสัมพันธ์ เกี่ยวโยงต่อเนื่อง และพึ่งพากัน แต่ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน

การประเมินพัฒนาการทางภาษาอาจทำได้อีกวิธีหนึ่ง คือ โดยวิธีการสัมภาษณ์ พูดคุยสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ พูดคุยกับเด็กวัยต่างๆกัน ช่วยให้ครูเข้าใจกระบวนการคิดของเด็กมากขึ้นว่า กระบวนการคิดของเด็กพัฒนาอย่างไร ในการประเมินพัฒนาการทางภาษาโดยวิธีการสัมภาษณ์ ครูควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การสัมภาษณ์พูดคุยกับเด็ก ครูควรใช้เวลาเด็กอย่างเพียงพอในการคิดและตอบคำถาม ในขณะเดียวกัน ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ถามคำถามหรือข้อสงสัยด้วย การที่ครูได้มีโอกาสหยุดฟังคำถามของเด็กจะช่วยให้ครูตั้งคำถามได้เหมาะสมกับวัยของเด็กมากยิ่งขึ้น และจะช่วยให้ครูเข้าใจโลกทัศน์ของเด็กได้ดีขึ้น (Almy and Genishi, 1979)
2. การสัมภาษณ์พูดคุยกับเด็ก ครูควรมีการพูดทวนสิ่งที่เด็กพูดไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่ครูได้ยินนั้นถูกต้อง ในขณะเดียวกัน การพูดทวนสิ่งที่เด็กพูดช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นว่า ครูกำลังฟังสิ่งที่ตนพูด และสนใจสิ่งที่ตนพูดเช่นกัน
3. การสัมภาษณ์พูดคุยกับเด็ก ครูอาจเสนอข้อคิด หรือความเห็นในลักษณะตรงกัน

ข้ามกับสิ่งที่เด็กพูดเพื่อดูการยืนยันหรือเหตุผลของเด็ก เช่น ครูอาจจะพูดว่า “แต่ครูคุยกับเพื่อนของหนูเขาบอกว่า...” ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้ตระหนักถึงความคิดคนอื่นที่ต่างไปจากความคิดของตน (Almy and Genishi, 1979)

นอกจากนั้น ครูอาจใช้การสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กในขณะอยู่ที่บ้าน เพื่อประมวลผลพัฒนาการเด็กได้อย่างใกล้เคียงที่สุด

การประเมินผลพัฒนาการทางภาษาอีกวิธีหนึ่ง ที่ครูนิยมใช้กันมาก คือ การถามคำถาม วิธีการถามคำถามเด็กมีหลายวิธีด้วยกันทั้งการใช้คำถามทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้เด็กได้แสดงออกเกี่ยวกับตัวเอง ในการถามคำถามเด็ก ครูพึงตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก (Context) ด้วย สิ่งแวดล้อม หมายถึงรวมถึง กิจกรรมที่นำไปสู่คำถามและรูปแบบของคำถามที่ครูใช้ ทั้งนี้เนื่องจากสิ่งต่างๆล้วนนำไปสู่คำตอบของเด็กทั้งนั้น ชนิดของคำถามที่ครูถามควรมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เด็กกำลังทำในขณะนั้น ครูพึงระลึกเสมอว่าคำถามที่ตนถามมีส่วนในการกระตุ้นการเรียนรู้ กระบวนการคิด และการแสดงความรู้สึกต่างๆในตัวเด็ก คำถามที่จำกัดกระบวนการคิดของเด็ก หรือคำถามที่ต้องการคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียวสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการคิดของเด็กน้อยมาก ดังนั้น ในการใช้คำถามเพื่อประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็ก ครูจำเป็นต้องตระหนักถึงคำถามต่างๆที่นำมาใช้กับเด็กด้วย

วิธีการประเมินพัฒนาการทางภาษาอีกวิธีหนึ่งที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในโรงเรียนอนุบาลต่างๆ คือ การใช้แบบทดสอบ การใช้แบบทดสอบในการประเมินผลเด็กปฐมวัย เป็นวิธีการที่ต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติของเด็กปฐมวัยนั้นเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การใช้แบบทดสอบเพียงอย่างเดียวบางครั้งไม่อาจช่วยให้ครูทราบถึงพัฒนาการที่แท้จริงของเด็กแต่ละคนได้ ขณะเดียวกัน กระบวนการสร้างแบบทดสอบเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ครูจำเป็นต้องเข้าใจพัฒนาการและระดับความสามารถของเด็กที่ตนต้องการทดสอบเป็นอย่างดี การใช้แบบทดสอบทางภาษากับเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องใช้ควบคู่กับเครื่องมือชนิดอื่นๆเสมอ เช่น บัตรภาพ บัตรพยัญชนะ เป็นต้น

ดังนั้น ในการประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม หรือบริบท (Context) รอบตัวเด็กเป็นสำคัญ เนื่องจากพัฒนาการทางภาษาของเด็กเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูควรใช้เครื่องมือการประเมินผลหลายรูปแบบประกอบกัน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ครูทราบพัฒนาการทางภาษาของเด็กแต่ละคนเพื่อหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนาเด็กของตนต่อไป

การประเมินพัฒนาการด้านการใช้เสียงตัวอักษร ต้องอาศัยการสังเกตเด็กเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิด ดังนั้น การประเมินอีกวิธีหนึ่งที่นิยมนำมาใช้คือ การประเมินตามสภาพจริง

ณัฐหทัย วรระทรัพย์ (2540) กล่าวว่า เป็นกระบวนการสังเกต การบันทึก และรวบรวม ข้อมูลจากงาน เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาผลกระทบต่อด็กเหล่านั้น การประเมินจากสภาพจริงจะไม่เน้นการประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่เน้นการประเมินทักษะ การคิดที่ซับซ้อน การประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของเด็ก ความสามารถในการ แก้ปัญหา และการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติจริงในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง เด็กเป็นผู้ค้นพบและสร้างความรู้ การประเมินจากสภาพจริงเน้นให้ความสำคัญกับ พัฒนาการและความต้องการในด้านความช่วยเหลือและการประสบความสำเร็จของผู้เรียนแต่ละ คนมากกว่าการประเมินผลการเรียนที่มุ่งให้คะแนนผลผลิต และจัดลำดับที่แล้วเปรียบเทียบกับ กลุ่ม และจะแตกต่างจากการทดสอบทั่วไปเนื่องจากเป็นการวัดผล โดยตรงในสภาพการแสดงออก จริงๆ ซึ่งการทดสอบด้วยข้อสอบนั้นจะวัดได้เฉพาะความรู้และทักษะบางส่วน นอกจากนี้ การประเมินจากสภาพจริงจะมีความต่อเนื่องในการให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพที่เป็นประโยชน์แก่ครู ผู้สอนใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะกับแต่ละบุคคลได้

อุทุมพร จามรมาน (2540) กล่าวว่า เป็นการวัดและประเมินกระบวนการทำงานของสมอง และจิตใจของผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมาตามสิ่งที่เขาทำ โดยพยายามตอบคำถามว่าเขาทำอย่างไร และทำไมทำอย่างนั้น การได้ข้อมูลว่า “เขาทำอย่างไร” (How) และ “ทำไม” (Why) จะช่วยให้ ผู้สอนได้พัฒนาการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอน ทำให้การเรียนการสอนมีความหมาย และทำให้ผู้เรียนมีความต้องการเรียนรู้ต่อไป

การศึกษาข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลสามารถ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในด้านการอ่านเขียน ซึ่งครูสามารถจัดกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อ ส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็ก อีกทั้งการจัดสภาพแวดล้อมจะช่วยเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ทาง ภาษาได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการประเมินผลการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กตามสภาพจริงจะช่วยให้ครู สามารถช่วยเหลือและส่งเสริมความรู้ความสามารถให้แก่เด็กได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ นำมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้ เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล โดยมีความเชื่อว่า หนังสือวรรณกรรมเด็กที่ดีย่อมสร้างความรู้ให้ เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

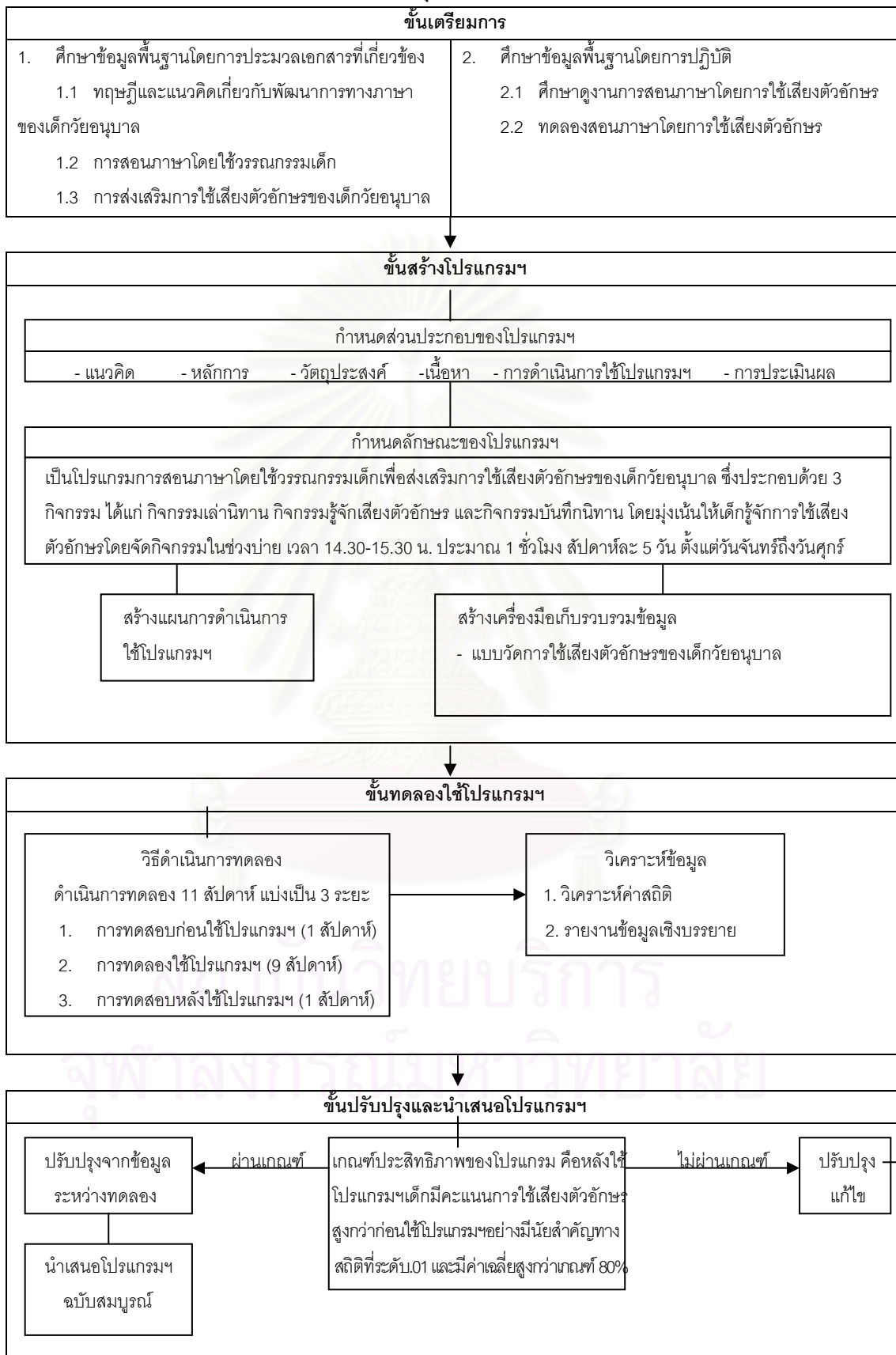
- ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ
- ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างโปรแกรมฯ
- ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองใช้โปรแกรมฯ
- ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงและนำเสนอโปรแกรมฯ

ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยได้นำเสนอไว้ในแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 ขั้นตอนวิธีดำเนินการพัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

รายละเอียดของการดำเนินการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

ศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการประมวลความรู้เกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการศึกษาดูงาน และทดลองสอนภาษาโดยการใช้นิ้วตัวอักษร ในระดับอนุบาล เพื่อกำหนดแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และการประเมินผลของโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้นิ้ว ตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

1.1 ศึกษาดูงานการสอนภาษาอังกฤษ โดยการใช้นิ้วตัวอักษร ที่โรงเรียนนานาชาติ บางกอกพัฒนา ในระดับชั้น K2 (เทียบเท่าอนุบาลชั้นปีที่ 2 คือ เด็กอายุระหว่าง 4-5 ปี) ระหว่าง วันที่ 15 พฤษภาคม ถึงวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ.2544 รวมเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ พร้อมเก็บ รวบรวมข้อมูลทั้งเอกสาร ภาพถ่าย และบันทึกข้อสังเกตจากการดูงาน ที่เกี่ยวข้องกับการสอน โดยการใช้นิ้วตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

1.2 ศึกษาดูงานด้านการสอนภาษาไทย โดยการใช้นิ้วตัวอักษร ที่บ้านเด็กจุฬาฯ ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2544 พร้อมจัดทำแฟ้มสะสมงาน (portfolio) ในเรื่องการสอนภาษาโดยการใช้นิ้วตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งใน วิชา เอกัตศึกษา ก (Individual study A) ประจำภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2544

1.3 ทดลองสอนภาษาไทย โดยการใช้นิ้วตัวอักษรที่บ้านเด็กจุฬาฯ ในระดับชั้น อนุบาลปีที่ 3 ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2544

1.4 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการประมวลความรู้เกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้นิ้ว ตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

1.5 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน พร้อมทั้งขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาล วัดปรินายก ที่จะนำโปรแกรมฯมาทดลองใช้ พร้อมทั้งทำความเข้าใจความคุ้นเคยกับครูประจำชั้น นิสิตฝึกสอน และเด็กอนุบาลกลุ่มที่จะนำโปรแกรมฯมาทดลองใช้

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างโปรแกรมฯ มีวิธีการดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

2.1 นำข้อมูลในขั้นที่ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดและสาระสำคัญของโปรแกรมฯ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และการประเมินผล ตามรายละเอียดในแผนภูมิที่ 2 ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดและสาระสำคัญของโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

แนวคิด
<p>หนังสือวรรณกรรมเด็กเป็นสื่อการเรียนรู้การสอนที่สำคัญในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าครูสามารถใช้วิธีการในการอ่านประกอบการยกตัวอย่างการใช้เสียงตัวอักษร และชี้แนะให้เด็กรู้จักเชื่อมโยงเสียงตัวอักษรกับคำอย่างมีความหมายโดยผ่านกิจกรรม จะช่วยให้เด็กคุ้นเคยและจดจำเสียงตัวอักษรของคำ และสามารถถ่ายทอดออกมาโดยการพูด อ่าน และเขียน ที่แสดงถึงการรับรู้ในการใช้เสียงตัวอักษร ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนสะกด ประสมคำในขั้นต่อไป</p> <p>ดังนั้น โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลนี้ จึงประกอบด้วย (1) กิจกรรมเล่านิทาน โดยครูใช้วิธีการอ่านจากหนังสือวรรณกรรมเด็กประกอบการยกตัวอย่างการใช้เสียงตัวอักษร (2) กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร โดยครูชี้แนะให้เด็กรู้จักเชื่อมโยงเสียงตัวอักษรกับคำจากหนังสือวรรณกรรมเด็กเพื่อให้เด็กได้ฝึกฝนการใช้เสียงตัวอักษรทั้งการพูด อ่าน และเขียน และ (3) กิจกรรมบันทึกนิทาน โดยเด็กจะได้แสดงออกถึงกระบวนการใช้เสียงตัวอักษรผ่านงานสร้างสรรค์ของตัวเอง</p>
วัตถุประสงค์
<p>เพื่อสร้างและทดลองใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลใน 5 ด้าน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด 2. ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น 3. จับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ 4. อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น 5. เขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

แผนภูมิที่ 2 (ต่อ)

เนื้อหา	
<p>1. การสอนภาษาโดยการใช้เสียงตัวอักษรจากหนังสือวรรณกรรมเด็ก จำนวน 9 เล่ม (ใช้เล่มละ 1 สัปดาห์)</p> <p>เล่มที่ 1 มาเล่นด้วยกันนะ</p> <p>เล่มที่ 2 ตาอินกะตานา</p> <p>เล่มที่ 3 หัวผักกาดยักษ์</p> <p>เล่มที่ 4 ไล่เดือนน้อยกับรากฝอย</p> <p>เล่มที่ 5 กระตู่กระตักกระตือกระแต้</p> <p>เล่มที่ 6 แม่ไก่สีแดง</p> <p>เล่มที่ 7 พระจันทร์อ้อยไหม</p> <p>เล่มที่ 8 หนูเจ็ดตัว</p> <p>เล่มที่ 9 แมงมุม</p>	<p>2. การใช้เสียงตัวอักษร แบ่งเป็น 5 ฐานเสียง (หนังสือวรรณกรรมเด็ก 1 เล่มมีครบทุกฐานเสียง)</p> <p>วรรณค ก ก ข ช ค ค ฌ ง</p> <p>วรรณค จ จ ฉ ช ฌ ญ</p> <p>วรรณค ด ด ต ถ ท ธ น</p> <p>วรรณค บ บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม</p> <p>เศษวรรณค ย ร ล ว ศ ษ ส ห พื อ ฮ</p>
ลักษณะการจัดกิจกรรม	
<p>แบ่งเป็น 3 กิจกรรม คือ</p> <p>1. กิจกรรมเล่านิทาน เป็นการนำหนังสือวรรณกรรมเด็กมาใช้ในกิจกรรมกลุ่มใหญ่ โดยอ่านให้เด็กฟัง แล้วยกตัวอย่างการใช้เสียงตัวอักษรของคำในหนังสือวรรณกรรมเด็ก ซึ่งกิจกรรมเล่านิทานจะใช้เวลา 15 นาที ตั้งแต่เวลา 14.30-14.45 น.</p> <p>2. กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร เป็นการยกตัวอย่างการใช้เสียงตัวอักษร โดยใช้สื่อการสอนทางภาษาที่หลากหลาย เช่น ของจริง รูปภาพ บัตรพยัญชนะ เกมปริศนาคำทาย คำสัมผัสคล้องจอง ซึ่งกิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษรจะใช้เวลา 15 นาที ตั้งแต่เวลา 14.45-15.00 น.</p> <p>3. กิจกรรมบันทึกนิทาน เป็นการถ่ายทอดความคิด และสื่อความหมายจากการฟังนิทานโดยการวาดภาพ และเขียนเล่าเรื่องราวด้วยวิธีการใช้เสียงตัวอักษร ซึ่งกิจกรรมบันทึกนิทานจะใช้เวลา 30 นาที ตั้งแต่เวลา 15.00-15.30 น.</p>	
ระยะเวลาการดำเนินการ	
<p>ใช้เวลาในการดำเนินการทั้งสิ้น 11 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ช่วงเวลา 14.30-15.30 น. หรือ 1 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ</p> <p>ระยะที่ 1 ทดสอบก่อนใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์</p> <p>ระยะที่ 2 ทดลองใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 9 สัปดาห์</p> <p>ระยะที่ 3 ทดสอบหลังใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์</p>	
การประเมินผล	
<p>ใช้แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล โดยมีเกณฑ์ประสิทธิผลของโปรแกรมฯ คือ หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ เด็กจะต้องมีคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ และมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ 80%</p>	

2.2 สร้างแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

2.2.1 สร้างแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาความสำคัญ ความเป็นมา ทฤษฎี แนวคิด หลักการ และงานวิจัย จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ตำราที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

2) นำแนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ มาสังเคราะห์และสร้างเป็นแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การทดสอบก่อนใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์

ขั้นที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 9 สัปดาห์

ขั้นที่ 3 การทดสอบหลังใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์

3) คัดเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็กตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยให้นักการศึกษา ประมุขวัยและผู้ทรงคุณวุฒิช่วยพิจารณาประกอบ เพื่อนำมาใช้ในโปรแกรมฯ จำนวน 9 เล่ม (ใช้สัปดาห์ละ 1 เล่ม) ซึ่งคุณสมบัติในการคัดเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็ก มีดังนี้

วรรณกรรมเรื่อง	คุณสมบัติ		ประเภท		จำนวน ภาษา		รูปแบบ การใช้ภาษา			ภาพประกอบ			ความสัมพันธ์กับ สาระการเรียนรู้			รางวัลทางด้านวรรณกรรม
	สารคดี	บันเทิงคดี	ร้อยแก้ว	ร้อยกรอง	คำคล้องจอง (Rhyme)	คำซ้ำ (Repetition)	เรื่องเล่า	ภาพวาด	ภาพเทคนิคทางศิลปะ	ภาพถ่าย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา			
1. มาเล่นด้วยกันนะ		/	/			/		/					/			
2. ตาอินกะตানা		/		/	/			/					/			
3. หัวผักกาดยักษ์		/	/			/		/					/			
4. ไล่เดือนน้อยกับจากฝอย		/	/			/		/				/			/	
5. กระจุก กระจิก กระจอก กระจัก		/	/			/		/			/		/		/	
6. แม่ไก่สีแดง		/	/			/		/					/		/	
7. พระจันทร์ร้อยไหม		/	/			/		/					/		/	
8. หนู 7 ตัว		/	/			/		/			/		/		/	
9. แมงมุม	/		/			/		/		/		/	/		/	

4) กำหนดรายละเอียดการจัดกิจกรรมในโปรแกรมฯ ดังนี้

4.1) โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กใน 1 วัน แบ่งเป็น 3 กิจกรรม คือ

14.30-14.45 น.	กิจกรรมเล่านิทาน
14.45-15.00 น.	กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร
15.00-15.30 น.	กิจกรรมบันทึกนิทาน

4.2) โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กใน 1 สัปดาห์จะใช้หนังสือวรรณกรรมเด็ก 1 เล่ม โดยจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล 5 ด้าน ดังนี้

วันจันทร์	ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด
วันอังคาร	ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น
วันพุธ	จับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ
วันพฤหัสบดี	อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น
วันศุกร์	เขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

ดังนั้น โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ใช้ระยะเวลารวมทั้งสิ้น 9 สัปดาห์ โดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็ก สัปดาห์ละ 1 เล่ม ในแต่ละวันจะแบ่งออกเป็น 3 กิจกรรม ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง โดยจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ในแต่ละวัน ดังนั้น ใน 1 สัปดาห์จะได้ครบทั้ง 5 วัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ ซึ่งรายละเอียดของโปรแกรมฯ จำแนกตามกิจกรรม นำเสนอในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 รายละเอียดของโปรแกรมฯ จำแนกตามกิจกรรม

กิจกรรม	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์
1. เล่านิทาน	ครูอ่านหนังสือวรรณกรรมเด็กที่ ละหน้า เมื่อถึง คำที่ใช้สอนให้ครู ถามเสียง พยัญชนะต้นใน คำพูดของคำนั้น โดยพูดคำคล้อง จอง เช่น คำว่า กบ ขึ้นต้นด้วย เสียง ก.ไก่ ก.กบ ก.กบ เสียง กอ	ครูอ่านหนังสือวรรณกรรมเด็กที่ ละหน้า เมื่อถึง คำที่ใช้สอนให้ครู ถามคำที่มีเสียง พยัญชนะต้นที่ เหมือนกัน โดย พูดคำคล้องจอง เช่น ก.ไก่ ก.กบ ก.ไก่ ก.แก้ว คำ ว่า กบ กับ แก้ว มีเสียงเดียวกัน นั่นคือเสียง กอ	ครูอ่านหนังสือวรรณกรรมเด็กที่ ละหน้า เมื่อถึง คำที่ใช้สอนให้ครู ถามรูป พยัญชนะแทน เสียงพยัญชนะ ต้นของคำนั้น เช่น คำว่า กบ เสียง กอ แทน ตัวอักษร ก	ครูอ่านหนังสือวรรณกรรมเด็กที่ ละหน้า เมื่อถึง คำที่ใช้สอนให้ครู ถามคำศัพท์โดย การอ่านเดาจาก เสียงของรูป พยัญชนะต้น เช่น อ่านคำศัพท์ “กบ” จากเสียง กอ	ครูอ่านหนังสือวรรณกรรมเด็กที่ ละหน้า เมื่อถึง คำที่ใช้สอนให้ครู เขียนรูป พยัญชนะแทน เสียงพยัญชนะ ต้นของคำนั้น เช่น เขียนตัว ก แทนคำว่า กบ เสียง กอ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กิจกรรม	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์
2. รู้จักเสียงตัวอักษร	<p>ให้เด็กบอกเสียงพยัญชนะต้นจากคำพูดในหนังสือวรรณกรรมหรือคำพูดที่คุ้นเคย เช่น ชื่อเด็ก ชื่อเพื่อนหรือ สิ่งของที่อยู่ในห้อง หรือรูปภาพต่างๆ โดยในช่วงแรกๆ ให้เด็กพูดคำคล้องจองตามครู เช่น ก.ไก่ ก.กบ ก.กบ เสียงกอก</p>	<p>ให้เด็กเล่นเกมปริศนาคำทาย โดยเดาจากลักษณะของคำทายและเสียงพยัญชนะต้นของคำจากหนังสือวรรณกรรมเด็ก เช่น คำอะไรเอ๋ย ขึ้นต้นด้วยเสียงกอก เป็นตัวละครหนึ่งในเรื่องมาเล่นด้วยกันนะ เป็นสัตว์ที่อยู่ได้ทั้งบนบกและในน้ำ</p>	<p>- ให้เด็กเลือกบัตรพยัญชนะให้ตรงกับเสียงพยัญชนะต้นของคำที่ครูบอก - ให้เด็กเลือกบัตรพยัญชนะพร้อมบอกคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกันหรือ ครูอาจช่วยเด็กโดยมีปริศนาคำทายให้เด็กเดาจากลักษณะของคำทายและเสียงต้นของรูปพยัญชนะที่เด็กเลือก</p>	<p>- ให้เด็กเลือกบัตรคำโดยเดาจากเสียงของรูปพยัญชนะต้นของคำที่ครูบอก - ให้เด็กเลือกอ่านบัตรคำโดยเดาจากปริศนาคำทายของครูและเสียงของรูปพยัญชนะต้นของบัตรคำที่เด็กเลือก</p>	<p>- ให้เด็กขีดเขียนเป็นรูปพยัญชนะต้นของคำที่ครูบอกแล้วเดินตามเข็มนาฬิกาหรือใช้อวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวตามรูปพยัญชนะหรือ เขียนบนกระดาน - ให้เด็กเล่นเกมบิงโกตัวอักษร โดยเขียนพยัญชนะลงในตาราง 9 ช่อง แล้วผลัดกันบอกคำพร้อมหาเสียงต้นของคำในตารางจนได้ครบตามเงื่อนไขของเกมบิงโก</p>
3. บันทึกนิทาน	<p>เด็กบันทึกนิทานโดยการวาดรูป และเขียนเล่าเรื่องจากเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด หรือหาบัตรคำมาเขียนคัดลอกทั้งคำ</p>				

2.2.2 นำแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯทั้งหมดไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล แล้วนำคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข เป็นแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯก่อนนำไปทดลองใช้จริง ซึ่งรายละเอียดของการปรับปรุงโปรแกรมฯตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิได้นำเสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปข้อมูลการตรวจสอบโปรแกรมฯก่อนการทดลอง

ส่วนประกอบ	ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
เนื้อหา	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้เสียงตัวอักษรโดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กใน 1 เล่ม ควรกำหนดให้ครบทุกฐานเสียง และควรให้มีจำนวนเท่าๆกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดค่าที่ใช้สอนเสียงพยัญชนะต้นในหนังสือวรรณกรรมเด็กที่นำมาใช้ในโปรแกรมฯ ให้มีครบทุกฐานเสียง และมีจำนวนเท่ากันในแต่ละฐานเสียง
กระบวนการใช้โปรแกรมฯ	<ul style="list-style-type: none"> - ควรเตรียมเด็กก่อนนำเข้าสู่กิจกรรมที่กำหนดไว้ในโปรแกรมฯ - คำที่สอนเสียงพยัญชนะต้นในโปรแกรมฯ ควรเป็นคำพยางค์เดียว และไม่ควรใช้คำควบกล้ำ หรือถ้าเด็กยกตัวอย่างคำที่มี 2 พยางค์ขึ้นไป หรือคำควบกล้ำ ครูต้องออกเสียงทีละพยางค์ หรือออกเสียงควบกล้ำให้ชัดเจน เช่น พรอ-พระ จอ-จันทร์ - พยัญชนะ ข ค นำมาใช้ในโปรแกรมฯ ได้ก็ต่อเมื่อต้องการให้เด็กรู้จักพยัญชนะไทยทั้ง 44 ตัว แต่ถ้าถามเสียงพยัญชนะต้นของคำไม่จำเป็นต้องนำมายกตัวอย่าง - ควรระบุค่าที่ใช้สอนเสียงพยัญชนะต้นในแต่ละวันให้ละเอียด - ช่วงกิจกรรมบันทึกนิทาน ครูควรเก็บข้อมูลพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กเพื่อเป็นหลักฐานในระหว่างทดลองโปรแกรมฯนำมาอ้างอิงผลการทดสอบหลังใช้โปรแกรมฯ - การเขียนแผนการสอนต้องให้รายละเอียดทุกขั้นตอน ทำให้ผู้อ่านแล้วปฏิบัติได้ - การพูดคำคล้องจองควรให้จังหวะโดยการปรบมือ 	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มกิจกรรมท่องคำคล้องจอง ก.เอ๋ย ก.ไอ้ และร้องเพลงสวัสดีตะวันเพื่อเตรียมเด็กก่อนเข้าสู่กิจกรรมที่กำหนดไว้ในโปรแกรมฯ - ไม่ใช่คำ หรือกลุ่มคำ ที่มีตั้งแต่ 2 พยางค์ขึ้นไป และคำควบกล้ำมาใช้สอนเสียงพยัญชนะต้นในโปรแกรมฯ กรณีถ้าเด็กยกตัวอย่างคำที่มี 2 พยางค์ขึ้นไป หรือคำควบกล้ำ ให้ออกเสียงทีละพยางค์ หรือออกเสียงคำควบกล้ำให้ชัดเจน - ไม่นำพยัญชนะ ข ค มาใช้ยกตัวอย่างเสียงพยัญชนะต้น - กำหนดค่าที่ใช้สอนเสียงพยัญชนะต้นในแผนการสอนรายวัน - เก็บข้อมูลในช่วงกิจกรรมบันทึกนิทานของเด็กเป็นรายบุคคล โดยการบันทึกข้อสังเกตของครู และบันทึกภาพถ่าย - กำหนดแผนการสอนเป็นลักษณะบรรยายรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน - สอนให้เด็กปรบมือเป็นจังหวะประกอบการพูดคำคล้องจอง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ส่วนประกอบ	ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
การประเมินผลโปรแกรมฯ	- ควรเพิ่มเกณฑ์ประสิทธิภาพของโปรแกรม คือเด็กที่เข้าร่วมโปรแกรมฯจะมีคะแนนเฉลี่ยของการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ 80%	- กำหนดให้ เกณฑ์ประสิทธิภาพของโปรแกรม คือ หลังใช้โปรแกรมฯเด็กจะมีคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ 80%

2.3 กำหนดลักษณะของเครื่องมือและสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งมีลักษณะและขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.3.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลมี 2 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน โดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง แมว 11 ตัวกับยักษ์ อูฮิอะสะ และแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียน โดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง กุริกับกุระ ซึ่งคุณสมบัติในการคัดเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็กที่ใช้เป็นแบบวัดฯ ทั้ง 2 เล่ม มีดังนี้

- 1) หนังสือวรรณกรรมสากลที่มีผู้แปลคนเดียวกัน
- 2) รูปแบบการใช้ภาษาของวรรณกรรม ได้แก่ คำซ้ำ และเรื่องเล่า
- 3) ความสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ ได้แก่ คณิตศาสตร์ และสังคมศึกษา
- 4) รางวัลทางด้านวรรณกรรม

ลักษณะของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล เป็นแบบทดสอบเชิงปฏิบัติการ มีจำนวน 25 ข้อ คะแนนเต็ม 75 คะแนน โดยกำหนดให้ทดสอบเด็กครั้งละ 1 คน การทดสอบกระทำโดยใช้คำถาม/คำพูด และมีสื่อประกอบ ได้แก่ บัตรรูปภาพ บัตรพยัญชนะที่ไม่มีรูปประกอบ และบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ ซึ่งใช้เป็นตัวเลือกในการตอบคำถามบางข้อ เพื่อให้เด็กแสดงความรู้เกี่ยวกับการใช้เสียงตัวอักษรตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ 5 ด้าน โดยกำหนดให้แต่ละด้านมีจำนวน 5 ข้อ ซึ่งแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลทั้ง 2 ฉบับ ได้กำหนดเป็นกรอบโครงสร้าง ดังตารางที่ 4

แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล เพื่อใช้เก็บข้อมูลก่อนและหลังการใช้โปรแกรมฯ มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

- 1) ศึกษาหลักการ วิธีการ ตัวอย่างการประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) ดำเนินการออกแบบและสร้างแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน โดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง แมว 11 ตัวกับยักษ์อุอิอะสะ และแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียน โดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง กุริกับกุระ
- 3) นำแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลทั้งสองฉบับ ไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 กับเด็กประถมศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 10 คน และเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 10 คน ของโรงเรียนอนุบาลวัดปริณายก รวมทั้งสิ้น 20 คน ซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากร
- 4) นำแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลทั้งสองฉบับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาความตรงตามเนื้อหา ความชัดเจนของภาษา และระดับคำถาม ตลอดจนเกณฑ์การให้คะแนนที่เหมาะสมกับเด็กวัยอนุบาลแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งรายละเอียดของการปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้นำเสนอในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปข้อมูลการตรวจสอบเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลของโปรแกรมฯ

ส่วนประกอบ	ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
โครงสร้าง	<ul style="list-style-type: none"> - ใส่วงเล็บวัตถุประสงค์การวัดในคำถามแต่ละข้อให้ชัดเจน - ควรมีแบบบันทึกคะแนนคู่กับแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล - ควรให้โอกาสเด็กที่ตอบผิด โดยให้ตัวช่วยเพิ่มแล้วให้เด็กตอบใหม่ - คำถามในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เปลี่ยนจาก “คำว่า...เสียงอะไร” เป็น “คำว่า...ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” 	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดตัวเลขแทนวัตถุประสงค์การวัดและจำนวนข้อที่ โดยใส่วงเล็บต่อท้ายคำถามแต่ละข้อ - เพิ่มแบบบันทึกคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล - เปลี่ยนวิธีการให้คะแนน โดยให้โอกาสเด็กที่ตอบผิด โดยให้ตัวช่วยเพิ่มเป็นการใช้คำถามชี้แนะ แต่ระดับคะแนนจะลดลงไปที่ละ 1 คะแนน - เปลี่ยนคำถามในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็น “คำว่า...ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” ในแบบทดสอบข้อที่ 1,6,11,16,21

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ส่วนประกอบ	ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
คำถามหลัก	- คำที่ใช้ทดสอบเสียงพยัญชนะต้น ควรเป็นคำพยางค์เดียวเพื่อให้เด็กเทียบเสียงพยัญชนะต้นของคำชัดเจน - คำที่ใช้ทดสอบเสียงพยัญชนะต้นไม่ควรเป็นคำควบกล้ำเพราะเด็กแยกเสียงคำควบกล้ำได้	- แก้ไขคำที่ใช้ทดสอบเสียงพยัญชนะต้นทุกคำเป็นคำพยางค์เดียว - แก้ไขคำที่ใช้ทดสอบเสียงพยัญชนะต้นทุกคำไม่ใช่คำควบกล้ำ
คำถามชี้้นำ	- คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน 3 คำ ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ควรเลือกคำที่มีตัวสะกด หรือเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน - ตัวเลือกทั้งหมดที่นำมาใช้ทดสอบควรมาจากฐานเสียงที่ต่างกัน - พยัญชนะ ข ค ไม่นำมาใช้แล้ว ดังนั้น ไม่ควรนำมาใช้เป็นตัวเลือก	- เปลี่ยนคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน 3 คำ ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในแบบทดสอบข้อที่ 1,6,11,16,21 ให้มีตัวสะกด หรือเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน - กำหนดให้ตัวเลือกทั้งหมดที่นำมาใช้ในแบบทดสอบ ได้แก่ เสียงพยัญชนะ บัตรรูปภาพ บัตรพยัญชนะที่ไม่มีรูปประกอบ บัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ และคำศัพท์มีฐานเสียงที่ต่างกัน - เปลี่ยนตัวเลือกที่มีพยัญชนะ ข ค เป็นพยัญชนะ ข ค แทน

5) นำแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลทั้งสองฉบับ ไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน 10 คน ของโรงเรียนอนุบาลแสงอาทิตย์ และเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 10 คน ของโรงเรียนอนุบาลวัดปริณายก รวมทั้งสิ้น 20 คน ซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากร แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดฯ เป็นรายข้อ เพื่อหาระดับความยาก (Level of Difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) พบว่า แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน มีค่าระดับความยากอยู่ระหว่าง 0.37-0.72 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-0.83 ส่วนแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียน มีค่าระดับความยากอยู่ระหว่าง 0.43-0.73 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-0.73 ซึ่งแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลทั้งสองฉบับจัดได้ว่ามีค่าระดับความยาก และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้

6) นำแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลทั้งสองฉบับมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาช (Cronbach) พบว่า แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.97 ส่วนแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.98 ซึ่งแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลทั้งสองฉบับจัดได้ว่ามีความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์สูง

สรุปการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลทั้งสองฉบับ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 สรุปการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดฯทั้งสองฉบับ

คุณภาพแบบวัดฯ	คะแนนแบบวัดฯ		เกณฑ์	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ระดับความยาก	0.37-0.72	0.43-0.73	✓	
ค่าอำนาจจำแนก	0.23-0.83	0.23-0.73	✓	
ค่าความเที่ยง	0.97	0.98	✓	

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนทดลองใช้โปรแกรมฯ

นำส่วนประกอบของโปรแกรมฯ สื่อประกอบโปรแกรมฯ และแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการนำโปรแกรมฯ ไปใช้ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของโปรแกรมฯ ดังนี้

3.1 กำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร

3.1.1 ประชากรในการวิจัย คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี โรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

- 1) เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลชั้นปีที่ 1 ถึงระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6
- 2) เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนวัยเรียนในรูปแบบเตรียมความพร้อม โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ จัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ โดยไม่เร่งเรียนเขียนอ่าน เนื่องจากมีระดับประถมศึกษารองรับ
- 3) จัดกิจกรรมเล่นิทานในช่วงบ่ายก่อนเด็กกลับบ้านเป็นประจำสม่ำเสมอ โดยไม่มีกิจกรรมทางภาษาต่อเนื่อง

3.1.2 ตัวอย่างประชากร คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี
ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 15 คน

3.2 ดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ การทดสอบ
ก่อนใช้โปรแกรมฯ การทดลองใช้โปรแกรมฯ การทดสอบหลังใช้โปรแกรมฯ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 การทดสอบก่อนใช้โปรแกรมฯ

ใช้แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน โดยใช้หนังสือ
วรรณกรรมเด็กเรื่อง แมว 11 ตัวกับยักษ์อุฮิอะสะ เพื่อเก็บข้อมูลก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ
ในส่วนนี้ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 1 สัปดาห์ คือ ระหว่างวันที่ 8-12 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

3.2.2 การทดลองใช้โปรแกรมฯ

ดำเนินการตามแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นระยะ
เวลาทั้งสิ้น 9 สัปดาห์ ซึ่งมี 2 ระยะ คือ การสร้างความคุ้นเคยกับโปรแกรมฯ และการใช้โปรแกรมฯ

1) การสร้างความคุ้นเคยกับโปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์ คือ ระหว่าง
วันที่ 15-19 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ เฉพาะ
2 ด้าน คือ ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด และระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น เพื่อให้เด็ก
คุ้นเคยกับเสียงตัวอักษร ตลอดจนวิธีการสอนของคุณ

2) การใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ คือ ระหว่างวันที่ 22 กรกฎาคม
ถึงวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2545 โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ ทั้ง 5 ด้าน
ในแต่ละวัน ดังนี้

วันจันทร์	ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด
วันอังคาร	ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น
วันพุธ	จับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ
วันพฤหัสบดี	อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น
วันศุกร์	เขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

3.2.3 การทดสอบหลังใช้โปรแกรมฯ

ใช้แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียน โดยใช้หนังสือ
วรรณกรรมเด็กเรื่อง กุริกับกู่ระ เพื่อเก็บข้อมูลหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ในส่วนนี้ใช้ระยะเวลา
ทั้งสิ้น 1 สัปดาห์ คือ ระหว่างวันที่ 16-20 กันยายน พ.ศ. 2545

สรุประยะเวลาการดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อแสดงให้เห็นภาพรวม
ของการจัดโปรแกรมฯ ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 สรุประยะเวลาการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

สัปดาห์ที่										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ทดสอบ ก่อนใช้ โปรแกรมฯ	สร้างความคุ้นเคย กับโปรแกรมฯ	ใช้โปรแกรมฯ								ทดสอบ หลังใช้ โปรแกรมฯ
ดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมฯ										

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้วิจัยนำแบบวัด

การใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ มาตรวจให้คะแนนตาม
วัตถุประสงค์ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด (2) ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะ
ต้น (3) จับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ (4) อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น และ (5) เขียน
รูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด โดยมีคะแนนเต็มด้านละ 15 คะแนน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์
ทางสถิติ ดังนี้

- 1) กำหนดช่วงคะแนนของค่ามัธยเลขคณิตเพื่อแปลความหมายของข้อมูล

ช่วงคะแนน	ความหมาย
0.00 – 2.99	แสดงการใช้เสียงตัวอักษรน้อยที่สุด
3.00 – 5.99	แสดงการใช้เสียงตัวอักษรน้อย
6.00 – 8.99	แสดงการใช้เสียงตัวอักษรปานกลาง
9.00 – 11.99	แสดงการใช้เสียงตัวอักษรมาก
12.00 – 15.00	แสดงการใช้เสียงตัวอักษรมากที่สุด

- 2) คำนวณค่ามัธยเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

- 3) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่ามัธยเลขคณิตของคะแนนการใช้
เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test
dependent) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

- 4) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่ามัธยเลขคณิตของคะแนนการใช้
เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ กับเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ 80%

3.3.2 การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ

มีวิธีการ ดังนี้

- 1) รายงานผลการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลเชิงบรรยายจากข้อมูลก่อน ระหว่าง และหลังดำเนินการใช้โปรแกรมฯ โดยใช้ข้อมูล ดังต่อไปนี้
 - 1.1) ข้อมูลบันทึกการสังเกตของผู้วิจัย ข้อมูลจากแฟ้มผลงานเด็ก
 - 1.2) ข้อมูลจากภาพถ่ายกิจกรรมต่างๆ
- 2) รายงานพัฒนาการการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงและนำเสนอโปรแกรมฯ

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคำชดเชยเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนประเด็นปัญหา หรือข้อบกพร่องที่พบจากการใช้โปรแกรมฯ มาวิเคราะห์ สรุปประเด็นสำคัญแล้วนำผลมาปรับปรุงโปรแกรมฯ ให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสม

4.2 นำเสนอโปรแกรมฯ ฉบับสมบูรณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่องการพัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้
วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้
วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล
2. การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการสอนภาษา
โดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล
3. การปรับปรุงโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียง
ตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล
4. การนำเสนอโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียง
ตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลฉบับสมบูรณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ทางสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการสอนภาษา
โดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล แบ่งเป็น
2 ตอน ดังนี้

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์
ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ตอนที่ 1 ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของ
เด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

\bar{x}	แทน	ค่ามัชฌิมเลขคณิต
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	คะแนนวิกฤติ

ตอนที่ 1.1 การคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ผลการวิเคราะห์ค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการใช้เสียง
ตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ จากการเก็บข้อมูลใน 5 ด้าน ได้แก่
(1) ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด (2) ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น (3) จับคู่เสียงกับรูป
พยัญชนะ (4) อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น และ (5) เขียนรูปพยัญชนะต้นแทน
เสียงในคำพูด จากแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดผลการวิเคราะห์
ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 7

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการใช้เสียง
ตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

การใช้เสียงตัวอักษร	ก่อน			หลัง		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. ระบุเสียงพยัญชนะ ต้นในคำพูด	3.33	1.35	แสดงการใช้ เสียงตัวอักษร น้อย	15	0	แสดงการใช้ เสียงตัวอักษร มากที่สุด
2. ระบุคำพูดจาก เสียงพยัญชนะต้น	3.60	3.20	แสดงการใช้ เสียงตัวอักษร น้อย	13.73	1.83	แสดงการใช้ เสียงตัวอักษร มากที่สุด
3. จับคู่เสียงกับรูป พยัญชนะ	4.40	3.04	แสดงการใช้ เสียงตัวอักษร น้อย	14.73	0.70	แสดงการใช้ เสียงตัวอักษร มากที่สุด
4. อ่านเดาคำศัพท์ จากเสียงของรูป พยัญชนะต้น	4	2.54	แสดงการใช้ เสียงตัวอักษร น้อย	14.80	0.41	แสดงการใช้ เสียงตัวอักษร มากที่สุด
5. เขียนรูปพยัญชนะ ต้นแทนเสียงใน คำพูด	2.27	1.58	แสดงการใช้ เสียงตัวอักษร น้อยที่สุด	13.40	2.77	แสดงการใช้ เสียงตัวอักษร มากที่สุด

ตอนที่ 1.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test dependent) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

1.2.1 ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล จากการเก็บข้อมูลในด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็ก
วัยอนุบาลในด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดก่อนและหลังเข้าร่วม
โปรแกรมฯ

คะแนนการใช้เสียงตัวอักษร	\bar{x}	S.D.	t
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ	3.33	1.35	33.59**
หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ	15	0	

**P < .01 (.01_{t,14} = 2.624)

จากตารางที่ 8 พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็ก
วัยอนุบาล จากการเก็บข้อมูลในด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ สูงกว่า
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า
หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ เด็กมีคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ

1.2.2 ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัย
อนุบาล จากการเก็บข้อมูลในด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้นก่อนและหลังเข้าร่วม
โปรแกรมฯ โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอใน
ตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็ก
วัยอนุบาลในด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้นก่อนและหลังเข้าร่วม
โปรแกรมฯ

คะแนนการใช้เสียงตัวอักษร	\bar{x}	S.D.	t
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ	3.60	3.20	13.09**
หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ	13.73	1.83	

**P < .01 (.01_{t,14} = 2.624)

จากตารางที่ 9 พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล จากการเก็บข้อมูลในด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้นหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ เด็กมีคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ

1.2.3 ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล จากการเก็บข้อมูลในด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลในด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

คะแนนการใช้เสียงตัวอักษร	\bar{x}	S.D.	t
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ	4.40	3.04	12.25**
หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ	14.73	0.70	

** $P < .01 (t_{14} = 2.624)$

จากตารางที่ 10 พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล จากการเก็บข้อมูลในด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ เด็กมีคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ

1.2.4 ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล จากการเก็บข้อมูลในด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็ก
วัยอนุบาลในด้านอ่านเดาศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นก่อนและหลัง
เข้าร่วมโปรแกรมฯ

คะแนนการใช้เสียงตัวอักษร	\bar{x}	S.D.	t
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ	4	2.54	17.23**
หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ	14.8	0.41	

**P < .01(.01, $t_{14} = 2.624$)

จากตารางที่ 11 พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็ก
วัยอนุบาล จากการเก็บข้อมูลในด้านอ่านเดาศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นหลังเข้าร่วม
โปรแกรมฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ
สมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ เด็กมีคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าก่อนเข้าร่วม
โปรแกรมฯ

1.2.5 ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัย
อนุบาล จากการเก็บข้อมูลในด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูดก่อนและหลังเข้าร่วม
โปรแกรมฯ โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอใน
ตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็ก
วัยอนุบาลในด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูดก่อนและหลัง
เข้าร่วมโปรแกรมฯ

คะแนนการใช้เสียงตัวอักษร	\bar{x}	S.D.	t
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ	2.27	1.58	14.16**
หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ	13.4	2.77	

**P < .01(.01, $t_{14} = 2.624$)

จากตารางที่ 12 พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล จากการเก็บข้อมูลในด้านการเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูดหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ เด็กมีคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ตอนที่ 1.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ กับเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ 80%

ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ กับเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ กับเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ

คะแนนการใช้เสียงตัวอักษร	\bar{x}	S.D.	t
เกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ (80% ของคะแนนเต็ม)	60		11.11**
หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ	71.67	4.05	

* **P < .01 (.01_{t,14} = 2.624)

จากตารางที่ 13 พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ สูงกว่าเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงถือได้ว่า ประสิทธิภาพในด้านกระบวนการใช้โปรแกรมฯ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1 ก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาข้อมูลพื้นฐานของ ตัวอย่างประชากรที่จะใช้ทดลองโปรแกรมฯ พบว่า ตัวอย่างประชากรได้รับการจัดการเรียน การสอนจากทางโรงเรียนเป็นแบบบูรณาการ ตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 ของ กรมวิชาการ โดยในแต่ละวันจะมี 6 กิจกรรมหลัก ภายในห้องเรียนจะประกอบด้วยมุมประจำห้อง ได้แก่ มุมวิทยาศาสตร์ มุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติ และมุมบล็อก ซึ่งนอกจากมุมดังกล่าว ยังมี มุมที่จัดตามหน่วยการสอนในแต่ละวัน สื่อที่ใช้ส่วนใหญ่มีทั้งของจริง ของจำลอง รูปภาพ ฯลฯ การจัดสภาพห้องเรียนนอกจากมีมุมประสบการณ์ดังที่กล่าวแล้วยังมีผลงานเด็กที่ติดตามผนัง ห้องเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวาดภาพระบายสีลงในกระดาษ และมีข้อความสั้นๆ ที่ครูเป็นผู้เขียน ตามคำบอกเล่าของเด็ก จะเห็นได้ว่า ในห้องเรียนไม่เน้นให้มีตัวหนังสือมากนัก เนื่องจากเป็น นโยบายของทางโรงเรียนที่ใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมร่วมกับเด็กวัยอนุบาล โดยไม่เร่งเด็กเรียนอ่านเขียน อย่างไรก็ตาม กิจกรรมประจำวันของเด็กก็ไม่ได้ละเลยตัวหนังสือ โดยสิ้นเชิง เพราะทุกวันเด็กจะได้เขียนชื่อตัวเองลงในบันทึกการมาโรงเรียนในแต่ละวัน โดยมีแบบ รายชื่อเด็กทางซ้ายมือให้คัดลอก บางครั้งครูก็เปิดโอกาสให้เด็กได้คัดลอกตัวหนังสือที่มีอยู่ใน ห้องเรียนแล้วนำมาให้ครูอ่านให้ฟัง ซึ่งเด็กได้เรียนรู้ความหมายของสัญลักษณ์ตัวหนังสือ

สำหรับการใช้หนังสือวรรณกรรมเด็ก พบว่ามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก ครูจะนำ หนังสือวรรณกรรมเด็กมาใช้อ่านให้เด็กฟังในช่วงที่มีเวลาเหลืออยู่ไม่มากนัก เช่น ก่อนกลับบ้าน หรือก่อนเปลี่ยนไปสู่กิจกรรมอื่น ส่วนลักษณะที่สอง ครูใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กเป็นส่วนหนึ่ง ในการสอนของหน่วยการเรียนรู้ และมีการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมวาดภาพ ระบายสี โดยหลังจากเด็กทำเสร็จแล้ว ให้นำผลงานมาเล่าให้ครูฟัง และครูเขียนเล่าเรื่องตามที่ เด็กรับบอก

การเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็กนั้น ครูจะเลือกมาจากมุมหนังสือที่มีอยู่ในห้องเรียน โดยทางโรงเรียนเป็นผู้จัดเตรียมไว้ให้ในแต่ละห้องอย่างพอเพียง สภาพรูปเล่มค่อนข้างสมบูรณ์ มีการซ่อมแซมหนังสือบางเล่มที่ชำรุด หนังสือแต่ละเล่มจะมีหมายเลขสำหรับให้เด็กยืมกลับบ้าน โดยครูเป็นผู้บันทึกการยืมคืนหนังสือในห้องเรียน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้ วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ ผู้เรียนในการเรียนรู้ภาษาทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้กับครูในการจัด กิจกรรมทางภาษาที่เอื้อต่อการใช้เสียงตัวอักษรเพื่อเป็นพื้นฐานของการเรียนสะกดในระดับชั้น ต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเริ่มเก็บข้อมูลก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ กับตัวอย่างประชากรจำนวน 15 คน ตั้งแต่วันที่ 8-12 กรกฎาคม 2545 รวมเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ โดยใช้แบบวัดการใช้เสียง

ตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน ซึ่งใช้คู่กับหนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง แมว 11 ตัวกับยักษ์ อุชิอะสะ ลักษณะของแบบวัดฯเป็นการทดสอบเชิงปฏิบัติการ มีจำนวนทั้งสิ้น 25 ข้อ คะแนนเต็ม 75 คะแนน โดยแบ่งการวัดตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ 5 ด้าน คือ (1) ด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด (2) ด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น (3) ด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ (4) ด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น และ (5) ด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด ซึ่งแต่ละด้านมีจำนวน 5 ข้อ การให้คะแนนจะแบ่งตามระดับการตอบคำถาม คือ มีระดับคะแนน 3, 2, 1 และ 0 วิธีการใช้แบบวัดฯ คือ ทดสอบเด็กเป็นรายบุคคล โดยเริ่มจากผู้วิจัยยกตัวอย่างการตอบคำถามเพื่อให้เด็กเข้าใจวิธีการทดสอบ หลังจากนั้น ผู้วิจัยอ่านหนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง แมว 11 ตัวกับยักษ์อุชิอะสะ โดยใช้คำถาม/คำพูดตามขั้นตอนในแบบวัดฯ ในคำถามบางข้อจะมีตัวเลือกเป็นสื่อรูปธรรม ได้แก่ บัตรรูปภาพ บัตรพยัญชนะที่ไม่มีรูปประกอบ และบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ เมื่อเด็กตอบคำถามในแต่ละข้อได้ตามระดับการให้คะแนนในแบบวัดฯ ผู้วิจัยจะบันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบเด็ก 1 คน ประมาณ 20 นาที จากการเก็บข้อมูลก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้วิจัยจึงสรุประดับคะแนนและจำนวนครั้งของการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียนจำแนกตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 สรุประดับคะแนนและจำนวนครั้งของการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ

วัตถุประสงค์	ระดับคะแนน/จำนวนครั้ง			
1. ด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด	3/0	2/0	1/50	0/25
2. ด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น	3/7	2/8	1/17	0/43
3. ด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ	3/1	2/21	1/21	0/32
4. ด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น	3/0	2/17	1/26	0/32
5. ด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด	3/0	2/2	1/30	0/43

จากตารางที่ 14 จะเห็นได้ว่า ผลรวมการให้คะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ก่อนเรียนโดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ 5 ด้าน จะอยู่ในระดับคะแนน 0 และ 1 มากกว่าระดับคะแนน 2 และ 3 จึงเป็นผลให้คะแนนของการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ก่อนเรียนค่อนข้างต่ำ ซึ่งรายละเอียดการให้คะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียนโดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯแต่ละด้าน มีดังนี้

2.1.1 ด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด

การใช้คำถามในการทดสอบด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด เช่น “คำว่า แถว ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” พบว่า เมื่อถามในครั้งแรกเด็กส่วนใหญ่ยังไม่สามารถตอบคำถามนี้ได้ ซึ่งจะแสดงออกโดยการนั่งเงียบ สีหน้าครุ่นคิด และไม่ตอบคำถาม แต่ก็มีเด็กบางคนที่ตอบผิดโดยเข้าใจความหมายเป็นอย่างอื่น เช่น ตอบว่า “แมว” หรือถ้าคำถามเสียงพยัญชนะต้นนั้นเป็นชื่อสัตว์ เช่น “คำว่า แมว ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” เด็กก็จะตอบว่า “เมี้ยว” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กยังไม่เข้าใจความหมายของเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด ดังนั้น ในวัตถุประสงค์ด้านนี้จึงไม่มีเด็กได้คะแนนเต็ม เมื่อผู้วิจัยเพิ่มตัวช่วยในการตอบคำถามโดยการบอกคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกันอีก 3 คำ เช่น “ถ่ม ถ้วย ถาง” แล้วถามเด็กอีกครั้งว่า “คำว่า แถว ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” ซึ่งก็ พบว่า เด็กยังคงไม่สามารถตอบคำถามได้เหมือนการถามในครั้งแรก ผู้วิจัยจึงเพิ่มตัวเลือกให้แก่เด็กโดยถามว่า “คำว่า แถว เสียง สอ-ถว หรือ ถอ-ถว” ซึ่งทำให้เด็กส่วนใหญ่ตอบได้ว่า “ถอ-ถว” โดยจะได้ 1 คะแนน ส่วนเด็กที่ตอบไม่ได้หรือตอบผิดจะไม่ได้คะแนนในข้อนี้

2.1.2 ด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น

การทดสอบวัตถุประสงค์ด้านนี้มีตัวเลือกเป็นสื่อรูปธรรม คือ บัตรรูปภาพ โดยใช้คำถาม เช่น “ภาพไหนมีเสียงเหมือนคำว่า บัก” ซึ่งมีตัวเลือกเป็นบัตรรูปภาพ ปู แมว และงู เด็กส่วนใหญ่ตอบไม่ได้หรือผิด เด็กบางคนใช้วิธีการสูดมดาคำตอบโดยเชื่อมโยงความหมายจากคำที่กำหนด เช่น ตอบภาพ แมว เพราะเห็นว่าในเนื้อเรื่องมีแมวบักดอกไม้ไว้ที่หัว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กยังไม่เข้าใจคำถามที่ต้องการให้ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้นของคำที่กำหนด แต่ก็มีเด็กบางคนซึ่งเป็นส่วนน้อยที่ตอบได้ถูกต้องโดยได้ 3 คะแนน สำหรับเด็กที่ยังตอบไม่ได้หรือตอบผิด ผู้วิจัยจะเพิ่มตัวช่วยโดยถามเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า “บัก” แล้วให้เลือกกระแหว่งเสียง “ปอ-บัก” หรือ “นอ-บัก” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ตอบได้ว่าเป็นเสียง “ปอ-บัก” แต่ก็มีส่วนน้อยที่ตอบว่า “นอ-บัก” ซึ่งจะได้คะแนนในข้อนี้ สำหรับเด็กที่ตอบว่า “ปอ-บัก” ผู้วิจัยจะถามเด็กต่อว่า “ภาพไหนมีเสียง ปอ” เด็กส่วนใหญ่ยังคงตอบไม่ได้หรือตอบผิด แต่ก็มีส่วนน้อยที่ตอบถูก ซึ่งผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าเด็กเดาคำตอบหรือไม่ โดยการถามเด็กว่าภาพที่ตอบนั้นขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร เช่น เมื่อเด็กตอบภาพ ปู ผู้วิจัยจะถามว่า “ภาพ ปู ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” ถ้าเด็กตอบว่า “เสียง ปอ” จึงให้ 2 คะแนน ถ้าเด็กยังตอบไม่ได้หรือตอบผิด ผู้วิจัยก็จะเพิ่มตัวช่วยให้เด็ก โดยเทียบ “เสียง ปอ” กับภาพที่ละใบ

คือ “ปอ-ปู ปอ-แมว ปอ-งู” แล้วถามเด็กอีกครั้งว่า “ภาพไหนมีเสียง ปอ” ซึ่งก็มีเด็กส่วนน้อยที่ตอบ ถูกโดยจะได้ 1 คะแนน และเด็กส่วนใหญ่ที่ตอบไม่ได้หรือตอบผิดก็จะได้ไม่ได้คะแนนในข้อนี้

2.1.3 ด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ

การทดสอบวัตถุประสงค์ด้านนี้มีตัวเลือกเป็นสื่อรูปธรรม คือ บัตรพยัญชนะที่ไม่มีรูปประกอบ และบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ โดยเริ่มจากให้เด็กดูบัตรพยัญชนะที่ไม่มีรูปประกอบ พร้อมใช้คำถาม เช่น “คำว่า นอน น่าจะเป็นอักษรตัวไหน” ซึ่งมีตัวเลือกเป็นบัตรพยัญชนะ ผ ศ น ที่ไม่มีรูปประกอบ พบว่า เด็กส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักตัวพยัญชนะไทย จึงไม่สามารถตอบคำถามได้ เด็กบางคนเคยเรียนพยัญชนะไทยมาจากที่บ้าน แต่ก็ยังไม่รู้จักตัวพยัญชนะไทยทั้งหมด ทำให้ยังตอบคำถามไม่ได้หรือตอบผิด แต่ก็มีเด็กบางคนซึ่งเป็นส่วนน้อยที่ตอบถูกโดยจะได้ 3 คะแนน สำหรับเด็กที่ยังตอบไม่ได้หรือตอบผิด ผู้วิจัยจะเพิ่มตัวช่วยโดยถามเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า “นอน” แล้วให้เลือกระหว่างเสียง “หอ-นอน” หรือ “นอ-นอน” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ตอบได้ว่าเป็นเสียง “นอ-นอน” แต่ก็มีส่วนน้อยที่ตอบว่า “หอ-นอน” ซึ่งจะได้ไม่ได้คะแนนในข้อนี้ สำหรับเด็กที่ตอบว่า “นอ-นอน” ผู้วิจัยจะถามเด็กต่อว่า “อักษรตัวไหนคือ น” เด็กส่วนใหญ่ยังคงตอบไม่ได้หรือตอบผิด แต่ก็มีเด็กบางคนที่รู้จักตัวพยัญชนะ น จึงสามารถตอบได้ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงให้ 2 คะแนน สำหรับเด็กที่ยังตอบไม่ได้หรือตอบผิด ผู้วิจัยก็จะเพิ่มตัวช่วยให้เด็กเลือกบัตรพยัญชนะ ผ ศ น ที่มีรูปประกอบ แล้วถามเด็กอีกครั้งว่า “อักษรตัวไหนคือ น” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ตอบถูกโดยเทียบเสียงพยัญชนะ น กับรูปภาพ หนู หรือบางคนรู้จักตัว น หนู ก็จะได้ 1 คะแนน ส่วนเด็กที่ตอบไม่ได้หรือตอบผิดก็จะได้ไม่ได้คะแนนในข้อนี้

2.1.4 ด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น

การทดสอบวัตถุประสงค์ด้านนี้มีตัวเลือกเป็นสื่อรูปธรรม คือ คำศัพท์จากในหนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง แมว 11 ตัวกับยักษ์อุชิอะซะ และบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ โดยเริ่มจากให้เด็กดูคำศัพท์จากในหนังสือแล้วถามคำถาม เช่น ให้เด็กลองเดาว่า “คำไหนคือ คำว่า แבק” โดยเลือก คำศัพท์ แבק พัก ติด จากในหนังสือ เด็กส่วนใหญ่จะบอกว่า ไม่รู้ อ่านไม่ออกหรือไม่เคยเรียน จึงทำให้ไม่กล้าตอบ เด็กบางคนตอบได้ถูกต้องซึ่งผู้วิจัยต้องตรวจสอบโดยการถามเด็กว่ารู้ได้อย่างไร ถ้าเด็กใช้วิธีสุ่มเดาจะยังไม่ให้คะแนน ดังนั้น ในวัตถุประสงค์ด้านนี้จึงไม่มีเด็กได้คะแนนเต็ม เมื่อผู้วิจัยเพิ่มตัวช่วยโดยถามเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า “แบก” แล้วให้เลือกระหว่างเสียง “บอ-แบก” หรือ “ซอ-แบก” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ตอบได้ว่าเป็นเสียง “บอ-แบก” มีส่วนน้อยที่ตอบว่า “ซอ-แบก” ซึ่งก็จะได้ไม่ได้คะแนนในข้อนี้ สำหรับเด็กที่ตอบว่า “บอ-แบก” ผู้วิจัยจะให้เด็กเลือกคำศัพท์จากในหนังสืออีกครั้งแล้วถามว่า “คำไหนมีตัว บ” ซึ่งมีเด็กส่วนน้อยที่รู้จักตัวพยัญชนะ บ และสามารถชี้คำว่า “แบก” ได้ถูกต้องโดยจะได้ 2 คะแนน สำหรับเด็กส่วนใหญ่ที่ยังตอบไม่ได้หรือตอบผิด ผู้วิจัยจะเพิ่มตัวช่วยให้เด็กเลือกบัตรพยัญชนะ ค บ ษ ที่มีรูปประกอบ

แล้วถามเด็กอีกครั้งว่า “อักษรตัวไหนคือ บ” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ตอบถูกเนื่องจากเทียบเสียงพยัญชนะ บ กับรูปภาพ ใบไม้ หรือบางคนรู้จักตัว บ ใบไม้ จึงสามารถชี้คำว่า “แบก” ในหนังสือโดยจะได้ 1 คะแนน ส่วนเด็กที่ตอบไม่ได้หรือตอบผิดก็จะได้คะแนนในข้อนี้

2.1.5 ด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

สำหรับการทดสอบวัดอุปประสงค์ด้านนี้ ผู้วิจัยจะเตรียมกระดาษ และดินสอให้เด็กเขียนตัวพยัญชนะแทนเสียงพยัญชนะต้นของคำที่บอก เช่น “เขียนตัวอักษรที่แทนเสียง เด็ด” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่บอกว่าไม่รู้ เขียนไม่เป็น ไม่เคยเรียน หรือเด็กบางคนรู้จักตัวพยัญชนะไทยแต่ไม่สามารถเขียนได้ หรือเขียนพยัญชนะตัวอื่นที่ไม่ใช่คำตอบ ดังนั้น วัดอุปประสงค์ด้านนี้จึงไม่มีเด็กได้คะแนนเต็ม เมื่อผู้วิจัยเพิ่มตัวช่วยโดยถามเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า “เด็ด” แล้วให้เลือกระหว่างเสียง “วอ-เด็ด” หรือ “ดอ-เด็ด” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ตอบได้ว่าเป็นเสียง “ดอ-เด็ด” มีส่วนน้อยที่ตอบว่า “วอ-เด็ด” ซึ่งก็จะได้คะแนนในข้อนี้ สำหรับเด็กที่ตอบว่า “ดอ-เด็ด” ผู้วิจัยจะให้เด็กเขียนตัว ด อีกครั้ง ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ยังเขียนไม่ได้ หรือบางคนรู้จักตัว ด เด็ก แต่เขียนไม่เป็น มีเด็กส่วนน้อยที่สามารถเขียนได้ถูกต้องโดยจะได้ 2 คะแนน สำหรับเด็กส่วนใหญ่ที่ยังตอบไม่ได้หรือตอบผิด ผู้วิจัยจะเพิ่มตัวช่วยให้เด็กเลือกบัตรพยัญชนะ ข ด ญ ที่มีรูปประกอบ แล้วถามเด็กอีกครั้งว่า “อักษรตัวไหนคือ ด” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ตอบถูกเนื่องจากเทียบเสียงพยัญชนะ ด กับรูปภาพ เด็ก หรือบางคนรู้จักตัว ด เด็ก แล้วเลือกบัตรพยัญชนะ ด ที่มีรูปประกอบมาเขียนได้ถูกต้องโดยจะได้ 1 คะแนน ส่วนเด็กที่ตอบไม่ได้หรือตอบผิดก็จะได้คะแนนในข้อนี้

2.2 การทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้วิจัยนำโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก เพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลไปทดลองใช้กับตัวอย่างประชากร จำนวน 15 คน ที่ได้เก็บข้อมูลก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯไปแล้ว โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม ถึงวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2545 รวมเป็นระยะเวลา 9 สัปดาห์ และจะใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กเล่มละ 1 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยจะคัดเลือกคำเพื่อใช้สอนเสียงพยัญชนะต้นจากในหนังสือวรรณกรรมเด็กให้ครอบคลุมทุกฐานเสียงตามที่กำหนดในเนื้อหาการสอนของโปรแกรมฯ ซึ่งจะมีตารางแสดงคำที่ใช้สอนจากหนังสือวรรณกรรมเด็กโดยแบ่งตาม 5 ฐานเสียงอยู่ในภาคผนวก ข ส่วนรายละเอียดการทดลองใช้โปรแกรมฯจะแบ่งตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯแต่ละด้าน ดังนี้

2.2.1 ด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด

สัปดาห์ที่ 1 ของการทดลองใช้โปรแกรมฯ เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับโปรแกรมฯ คือผู้วิจัยจะจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์เฉพาะ 2 ด้าน คือ ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด และ ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น เพื่อให้เด็กได้คุ้นเคยกับการฟังและได้ยินเสียงในคำพูด พร้อมทั้งปรับตัวในการเรียนรู้วิธีการสอนของผู้วิจัย โดยเริ่มต้นจากการเตรียมเด็กก่อน

นำเข้าสู่กิจกรรมหลักของโปรแกรมฯ คือ ให้เด็กได้ฟังคำคล้องจอง ก.เอ๋ย ก.ไก่ พร้อมทั้งให้ดูบัตร
 พยัญชนะ ก-ฮ ที่มีรูปประกอบที่ละใบ ซึ่งถ้ามีพยัญชนะตัวไหนตรงกับพยัญชนะต้นของชื่อเด็ก
 ก็พูดเป็นคำคล้องจองต่อท้าย เช่น เด็กชื่อว่า แม็ก ให้พูดว่า “ม.ม้า คึกคัก ม.ม้า ม.แม็ก” กิจกรรมนี้
 ได้รับความสนใจจากเด็กมาก เนื่องจากเป็นความรู้ใหม่ที่เด็กส่วนใหญ่ยังไม่เคยเรียน และการนำ
 ชื่อเด็กมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทำให้เด็กได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และสนใจที่จะฟัง
 เสียงพยัญชนะตัวอื่นๆที่เป็นชื่อของตัวเองและชื่อเพื่อน กิจกรรมนี้นอกจากเด็กจะได้รู้จักเสียง
 พยัญชนะต้นในชื่อเด็กแต่ละคนแล้ว ยังจะได้รู้จักรูปพยัญชนะ ก-ฮ ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานความรู้ใน
 วัตถุประสงค์ด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ โดยในช่วงสัปดาห์แรก ผู้วิจัยจะเป็นผู้ท่องคำ
 คล้องจองให้เด็กฟัง หลังจากนั้นในสัปดาห์ที่ 2-3 ผู้วิจัยจะท่องคำคล้องจองไปพร้อมกับเด็กซึ่ง
 ส่วนใหญ่สามารถท่องตามได้ หลังจากสัปดาห์ที่ 3 ผู้วิจัยเห็นว่าเด็กทุกคนสามารถท่องคำ
 คล้องจอง ก.เอ๋ย ก.ไก่ ได้แล้ว และเด็กเริ่มรู้สึกเบื่อ จึงปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมให้มี
 ความหลากหลายและยากขึ้นตามลำดับ เช่น แจกบัตรพยัญชนะให้เด็กคนละ 1 ใบ แล้วท่องคำ
 คล้องจองตามปกติ เมื่อเด็กท่องถึงตัวพยัญชนะที่เด็กมี ต้องนำออกมาให้เพื่อนเห็นแล้วอ่านให้ฟัง
 ต่อมาค่อยเพิ่มบัตรพยัญชนะเป็นคนละ 2 ใบ และในช่วงสัปดาห์ท้ายๆของโปรแกรมฯจะเปลี่ยนมา
 ใช้บัตรพยัญชนะที่ไม่มีรูปประกอบเพื่อให้เด็กได้สังเกตเฉพาะรูปพยัญชนะ ดังนั้น ตลอดทั้ง
 โปรแกรมฯจึงจัดให้มีกิจกรรมเตรียมเด็กด้วยคำคล้องจอง ก.เอ๋ย ก.ไก่ ก่อนนำเข้าสู่กิจกรรม
 เล่นิทาน ซึ่งจะเป็นการปูพื้นฐานความรู้ในด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดให้แก่เด็ก

ช่วงกิจกรรมเล่นิทาน ผู้วิจัยจะอ่านหนังสือวรรณกรรมเด็ก โดยจะกำหนด
 คำที่ใช้สอนเพื่อใช้ถามเสียงพยัญชนะต้น เมื่อผู้วิจัยอ่านถึงคำที่ใช้สอนนั้น ให้ถามเด็ก เช่น “คำว่า
 แก้ม ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” ซึ่งในสัปดาห์แรก เด็กยังไม่สามารถตอบคำถามได้ ผู้วิจัยจึงให้เด็กพูด
 เป็นคำคล้องจองตามว่า “ก.ไก่ ก.แก้ม ก.แก้ม เสียง กอ” พร้อมทั้งปรบมือทำเป็นจังหวะ ซึ่งเด็กจะ
 คุ่นเคยกับวิธีการดังกล่าวตลอดทั้งสัปดาห์ หลังจากนั้นในสัปดาห์ที่ 2 เมื่อผู้วิจัยใช้คำถามลักษณะ
 เดิมแต่เปลี่ยนคำใหม่ มีเด็กบางคนสามารถบอกเสียงพยัญชนะต้นได้โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องให้เด็กพูด
 คำคล้องจองตาม อย่างไรก็ตาม ในสัปดาห์นี้ก็ยังคงให้เด็กพูดคำคล้องจองเหมือนในสัปดาห์แรก
 เมื่อเข้าสู่สัปดาห์ที่ 3 พบว่า เด็กทุกคนสามารถตอบเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดได้ ผู้วิจัยจึงไม่ต้อง
 ให้เด็กพูดคำคล้องจอง นอกจากบางคำที่เด็กตอบผิด เช่น “พ.ผัก” ผู้วิจัยจึงให้เด็กพูดคำคล้องจอง
 ที่ถูกต้องคือ “ผ.ผัก ผ.ผัก ผ.ผัก เสียง ผอ” ซึ่งจะช่วยให้เด็กคุ้นเคยและจำเสียงพยัญชนะต้นของ
 คำว่า ผัก ได้ และในสัปดาห์ต่อมาเด็กสามารถบอกเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดได้ถูกต้องมากขึ้น
 ตามลำดับ

กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร เป็นกิจกรรมที่ต่อกิจกรรมเล่านิทาน ผู้วิจัยจะเริ่มต้นจากการสนทนาพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับนิทาน และเชื่อมโยงเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดที่นอกเหนือจากคำที่มีในหนังสือวรรณกรรมเด็ก โดยการยกตัวอย่างคำที่เด็กคุ้นเคยที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน เช่น สนทนากับเด็กเกี่ยวกับตัวละคร กบ ในเรื่องว่าเป็นสัตว์ที่อยู่ได้ทั้งบนบกและในน้ำ แล้วถามเด็กว่า คำว่า กบ กับคำว่า กร (ชื่อเด็ก) ขึ้นต้นด้วยเสียงเดียวกันคือเสียงอะไร จะเห็นว่า ในกิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษรยังคงเน้นการใช้คำถามว่า “คำว่า... ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” เพื่อให้เด็กได้คุ้นเคยกับคำถาม นอกจากนี้ยังมีการยกตัวอย่างคำที่คุ้นเคยอื่นๆ เช่น ชื่อเด็กที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกันเข้ามาใช้เพื่อให้เด็กได้ยินเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตาม ในสัปดาห์แรกเด็กยังคงตอบคำถามไม่ได้ ผู้วิจัยจึงต้องให้เด็กพูดเป็นคำคล้องจองตาม เช่น “ก.ไก่ ก.กบ ก.ไก่ ก.กร คำว่า กบกับกร มีเสียงเดียวกัน นั่นคือเสียง กอ” พร้อมทั้งปรบมือทำเป็นจังหวะ หลังจากสัปดาห์ที่ 2 เป็นต้นมาพบว่า เด็กสามารถบอกเสียงพยัญชนะต้นของคำที่ถามได้ถูกต้องโดยไม่ต้องพูดเป็นคำคล้องจองอีก

สำหรับกิจกรรมบันทึกนิทาน เป็นการถ่ายทอดความคิด และสื่อความหมายโดยการวาดภาพระบายสี และเขียนเล่าเรื่องราวโดยวิธีการใช้เสียงตัวอักษร ซึ่งในสัปดาห์แรก เด็กจะเรียนรู้เฉพาะเสียงพยัญชนะ ดังนั้นในการเขียนเล่าเรื่อง ผู้วิจัยจะเป็นผู้เขียนให้เด็กดูเป็นแบบอย่าง โดยให้เด็กเป็นผู้บอกเล่าเรื่องจากภาพวาด แล้วถามเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดที่ละคำ พบว่าเด็กสามารถบอกเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดได้เป็นบางคำ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำที่ได้เรียนรู้จากในกิจกรรมเล่านิทาน และกิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษรมาก่อนหน้านี้ ทำให้เด็กยังคงจำได้ แล้วผู้วิจัยก็เขียนตัวพยัญชนะโดยบอกให้เด็กรู้ว่าตัวพยัญชนะที่เขียนนี้แทนเสียงพยัญชนะต้นของคำที่เด็กบอก สำหรับบางคำที่เด็กบอกเสียงพยัญชนะต้นไม่ได้ ผู้วิจัยจะให้เด็กพูดเป็นคำคล้องจองในลักษณะเดียวกับกิจกรรมเล่านิทาน และกิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร แล้วจึงเขียนตัวพยัญชนะให้เด็กดูเช่นกัน ในสัปดาห์ต่อมา เด็กมีพัฒนาการด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดดีขึ้นตามลำดับ คือ สามารถบอกเสียงพยัญชนะต้นจากคำพูดที่ละคำที่ใช้บันทึกเรื่องราวในนิทานได้มากขึ้น

2.2.2 ด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น

กิจกรรมเล่านิทานที่จัดตามวัตถุประสงค์ด้านนี้ คือ การอ่านเนื้อเรื่องในหนังสือวรรณกรรมเด็ก เมื่อถึงคำที่ใช้สอน ผู้วิจัยจะเล่าเรื่องแล้วหยุดด้วยเสียงพยัญชนะต้น ซึ่งเด็กจะต้องหาคำจากเสียงพยัญชนะต้นนั้นมาต่อ โดยเชื่อมโยงกับเนื้อเรื่องในหนังสือวรรณกรรมเด็ก เช่น “สัตว์ที่บินมาเกาะอยู่บนกิ่งไม้คือ ตัว นอ...” แล้วเด็กก็จะพูดต่อคำว่า “นก” ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวทำให้เด็กสนใจ และสามารถต่อคำได้ถูกต้องตามเสียงพยัญชนะต้นที่กำหนด แต่บางครั้งผู้วิจัยยังไม่ทันพูดเสียงพยัญชนะต้น เด็กก็บอกคำตอบมาก่อน เนื่องจากเด็กเข้าใจเนื้อเรื่องเป็นอย่างดี

เพราะเป็นหนังสือวรรณกรรมเล่มเดิมที่นำมาเล่าซ้ำ จากการจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ในช่วงสัปดาห์แรกๆ เด็กไม่ค่อยสนใจฟังเสียงพยัญชนะต้นที่ต้องการให้ระบุคำมาต่อท้าย แต่จะฟังจากเนื้อเรื่องมาตอบ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องพูดซ้ำอีกครั้งและเน้นให้เด็กได้ฟังเสียงพยัญชนะต้นก่อนบอกคำมาต่อท้าย เพื่อให้เด็กได้เห็นการเชื่อมโยงของเสียงพยัญชนะต้นที่กำหนดกับคำพูดที่ได้บอก แต่พอมาในช่วงสัปดาห์หลังๆ ที่เด็กคุ้นเคยกับวิธีการสอนในลักษณะดังกล่าวแล้ว เด็กจะรอฟังคำถามของผู้วิจัยจนจบที่เสียงพยัญชนะต้นก่อนที่จะระบุเป็นคำพูดออกมา อย่างไรก็ตาม กิจกรรมดังกล่าวถือว่าเด็กยังไม่ค่อยใช้ความสามารถในการระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้นโดยตรง เนื่องจากมีเนื้อเรื่องในนิทานเป็นตัวช่วยในการหาคำตอบ ดังนั้น ในกิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษรซึ่งต่อกิจกรรมเล่านิทานนี้จะช่วยเพิ่มทักษะดังกล่าวให้แก่เด็กมากขึ้น

กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษรในช่วงสัปดาห์แรก ผู้วิจัยจะสอนโดยการใช้เกมปริศนาคำทายซึ่งจะบอกใบ้ลักษณะและเสียงพยัญชนะต้นของคำที่ให้ทาย เช่น “คำอะไรเอ๋ย ขึ้นต้นด้วยเสียง ตอ มีกระดองอยู่ที่หลัง” เมื่อเด็กตอบคำว่า “เต่า” ได้ถูกต้อง ผู้วิจัยก็ให้เด็กพูดเป็นคำคล้องจองตามว่า “ต.เต่าหลังตุง ต.เต่า เสียง ตอ” พร้อมทั้งปรบมือทำเป็นจังหวะ เพื่อเป็นการเน้นย้ำเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดอีกครั้ง จากนั้นผู้วิจัยถามเด็กต่อว่า “มีคำไหนอีกที่ขึ้นต้นด้วยเสียง ตอ” ซึ่งเด็กก็ยังตอบไม่ได้ ผู้วิจัยจึงบอกใบ้โดยชี้ไปที่ตา เพื่อให้เด็กตอบได้ แล้วจึงสรุปคำว่า “เต่า” กับคำว่า “ตา” ขึ้นต้นด้วยเสียง ตอ เหมือนกัน โดยผู้วิจัยจะให้เด็กพูดเป็นคำคล้องจองตามว่า “มี ต.เต่าหลังตุง แล้วก็มี ต.เต่า ต.ตา คำว่าเต่ากับตา มีเสียงเดียวกัน นั่นคือเสียง ตอ” พร้อมทั้งปรบมือทำเป็นจังหวะ จากการสอนในสัปดาห์แรก พบว่า เด็กสามารถทายคำจากปริศนาคำทายได้ถูกต้องเกือบทั้งหมด แต่ก็มีบางคำที่เด็กตอบผิด ซึ่งผู้วิจัยจะถามซ้ำอีกครั้งโดยเน้นที่คำใบ้เสียงพยัญชนะต้น พร้อมทั้งเทียบเสียงให้เด็กฟัง เช่น “คำอะไรเอ๋ย ขึ้นต้นด้วยเสียง มอ ตัวเล็กๆแต่กัดแล้วเจ็บๆคันๆ” ซึ่งเด็กบางคนจะตอบว่า ยุง แสดงให้เห็นว่าเด็กไม่ได้ฟังคำใบ้เสียงพยัญชนะต้น แต่จะทายคำจากการบอกใบ้ลักษณะของคำเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงทวนคำถามอีกครั้งโดยเน้นว่าเป็นคำที่ขึ้นต้นด้วยเสียง มอ แล้วเทียบเสียง มอ-ยุง ให้เด็กฟังว่าถูกต้องหรือไม่ เมื่อเด็กตอบว่าไม่ถูกต้อง จึงต้องหาคำตอบใหม่ที่ขึ้นต้นด้วยเสียง มอ และในที่สุดเด็กก็ตอบได้ คือ คำว่า “มด” สำหรับการให้เด็กหาคำอื่นที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกับคำตอบจากปริศนาคำทายค่อนข้างเป็นเรื่องที่ยากสำหรับเด็กเพราะไม่มีคำมาให้เลือก ผู้วิจัยจึงต้องใบ้คำ ซึ่งจะต้องเป็นคำที่เด็กคุ้นเคย เช่น คำที่เป็นส่วนต่างๆของร่างกาย คำที่เป็นของใช้ในห้องเรียน ซึ่งจะช่วยให้เด็กระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้นได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อผ่านเข้าสู่สัปดาห์ที่ 2 เด็กเริ่มคุ้นเคยกับเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีตัวเลือกเป็นคำ 2 คำ ให้เด็กเลือกคำจากเสียงพยัญชนะต้นที่กำหนด เช่น “มีคำไหนที่ขึ้นต้นด้วยเสียง ตอ” โดยมีคำให้เลือกคือ คำว่า “มินท์” (ชื่อเด็ก) กับ คำว่า “เตี๊ยะ”(ชื่อเด็ก) ซึ่งก็พบว่าเด็กสามารถเลือกคำตอบได้ถูกต้อง ในขณะที่เด็กมี

พัฒนาการด้านระบุดำพุดจากเสียงพยัญชนะต้นมากขึ้นตามลำดับนั้น ผู้วิจัยก็จะจัดรูปแบบของกิจกรรมให้ยากขึ้นตามลำดับเช่นเดียวกัน คือ มีการเพิ่มตัวเลือกคำจาก 2 คำเป็น 3 คำ และต่อมาก็มีการเปลี่ยนคำถามให้ยากขึ้น คือ แทนที่จะถามคำจากเสียงพยัญชนะต้นก็เปลี่ยนมาเป็นถามคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนคำที่กำหนด เช่น “คำไหนมีเสียงขึ้นต้นเหมือนคำว่า แม่” สำหรับสื่อที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นตัวเลือกคำต่างๆในการตอบคำถาม จะเน้นการใช้สื่อประเภทรูปธรรมโดยเฉพาะของจริงที่มีอยู่ในห้องเรียน หรือของที่หาได้ง่าย เช่น ผลไม้ต่างๆ ได้แก่ ส้ม เงาะ หรือของใช้ต่างๆ เช่น ช้อน ส้อม จาน ชาม นอกจากนี้ยังมีสื่อประเภทรูปภาพต่างๆ ที่ใช้เพื่อเป็นตัวเลือกคำต่างๆ แทนคำพูดปากเปล่า

ช่วงกิจกรรมบันทึกนิทาน จะมีการสอนด้านระบุดำพุดจากเสียงพยัญชนะต้นเฉพาะในสัปดาห์ที่ 1-2 เพื่อเป็นการทบทวนความรู้จากกิจกรรมที่ผ่านมา โดยใช้วิธีการสนทนาพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่เด็กวาดภาพ และเชื่อมโยงคำพูดเด็กมาใช้ถามคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน เช่น ถ้าเด็กเล่าเรื่องเกี่ยวกับบ้านจากภาพวาด ผู้วิจัยจะให้เด็กบอกเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า บ้าน แล้วถามเด็กต่อว่า “มีคำไหนอีกที่ขึ้นต้นด้วยเสียง บอ” ซึ่งในสัปดาห์แรกนั้นเด็กยังตอบไม่ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องใบ้คำให้เด็กทาย เช่น ส่วนไหนของต้นไม้ที่มีสีเขียว ซึ่งเด็กก็จะตอบได้ว่า “ใบ” แล้วผู้วิจัยก็ให้เด็กพูดเป็นคำคล้องจองตามว่า “มี บ.ใบไม้ บ.บ้าน แล้วก็มี บ.ใบไม้ ทับถม คำว่า บ้านกับใบ มีเสียงเดียวกัน นั่นคือเสียง บอ” พร้อมทั้งปรบมือทำเป็นจังหวะและพอมมาในช่วงสัปดาห์ที่ 2 เด็กก็สามารถระบุดำพุดจากเสียงพยัญชนะต้นได้เอง โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องใช้คำใบ้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับ

2.2.3 ด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ

การสอนด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะจำเป็นต้องให้ความรู้พื้นฐานเด็กเกี่ยวกับรูปและเสียงพยัญชนะไทยทั้ง 44 ตัวก่อน ดังนั้น จึงจัดให้มีกิจกรรมเตรียมเด็กก่อนนำเข้าสู่กิจกรรมหลักของโปรแกรมฯ นั่นคือ การท่องคำคล้องจอง ก.เอ๋ย ก.ไก่ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในสัปดาห์แรกเด็กจะเก็บข้อมูลโดยการฟัง พร้อมทั้งสังเกตรูปพยัญชนะ ก-ฮ จากบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ มีเด็กบางคนสามารถท่องคำคล้องจองตามได้เป็นบางช่วงเนื่องจากเคยได้เรียนมาจากที่บ้าน แต่ก็ยังไม่สามารถท่องได้ทั้งหมด พอมมาในสัปดาห์ที่ 2-3 เด็กเริ่มท่องคำคล้องจองตามได้มากขึ้น และหลังจากสัปดาห์ที่ 3 เด็กก็สามารถท่องได้เองโดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องท่องให้ฟังอีก อย่างไรก็ตาม การที่เด็กสามารถท่องคำคล้องจอง ก.เอ๋ย ก.ไก่ ได้นั้นแสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถจำเสียงพยัญชนะได้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เด็กจะรู้จักรูปพยัญชนะทั้งหมด ดังนั้น หลังจากที่เด็กท่องคำคล้องจองได้แล้วในสัปดาห์ที่ 4 ผู้วิจัยจึงให้เด็กได้สังเกตรูปพยัญชนะมากขึ้น โดยแจกบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบให้เด็กคนละ 1 ใบ แล้วท่องคำคล้องจองตามปกติ เมื่อท่องถึงพยัญชนะที่เด็กมีต้องนำออกมาให้เพื่อนดูแล้วอ่านให้ฟัง หลังจากนั้นก็เพิ่มบัตรพยัญชนะเป็น 2 ใบ และพอมมา

ในสัปดาห์ที่ 6 ก็เปลี่ยนมาใช้บัตรพยัญชนะที่ไม่มีรูปประกอบ และมีเกมให้เด็กแข่งกันหาบัตรพยัญชนะตามที่บอก ซึ่งทำให้เด็กสามารถจำรูปพยัญชนะได้ทั้งหมด และสามารถจับคู่เสียงและรูปพยัญชนะได้อย่างถูกต้อง

เกมหาบัตรพยัญชนะ

กิจกรรมเล่นนิทาน จะเริ่มสอนด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะในสัปดาห์ที่ 2 โดยผู้วิจัยอ่านหนังสือวรรณกรรมเด็ก เมื่อถึงคำที่ใช้สอน ผู้วิจัยจะถามเสียงพยัญชนะต้นของคำนั้น แล้วเขียนตัวพยัญชนะแทนเสียงให้เด็กดูบนกระดาน เพื่อให้เด็กสังเกตรูปพยัญชนะ และเชื่อมโยงเสียงกับรูปพยัญชนะ ในช่วงสัปดาห์หลังๆ ผู้วิจัยจะให้เด็กออกมาชี้ตัวพยัญชนะจากแผ่นชาร์ตพยัญชนะ ก-ฮ หรือ ให้เด็กออกมาเขียนตัวพยัญชนะด้วยตัวเอง ซึ่งเด็กก็สามารถทำได้ถูกต้อง โดยแสดงให้เห็นว่าเด็กมีพัฒนาการในด้านจับคู่เสียงและรูปพยัญชนะที่ดีขึ้น

สำหรับกิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร เริ่มด้วยการสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในหนังสือวรรณกรรมเด็ก โดยการใช้คำถามชี้แนะ ให้เด็กพูดคำที่ต้องการถามเสียงพยัญชนะต้น แล้วให้เด็กเลือกบัตรพยัญชนะที่ตรงกับเสียง เช่น ผู้วิจัยจะสอนคำว่า “เพื่อน” ในการจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ โดยจะใช้คำถามว่า “ในเรื่องนี้ตาอินกับตานามีความสัมพันธ์กันอย่างไร” เมื่อเด็กตอบว่าเป็น “เพื่อน” ผู้วิจัยจะถามเด็กต่อว่า “คำว่า เพื่อน ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” ซึ่งในสัปดาห์ที่ 2 นี้ เด็กส่วนใหญ่สามารถบอกเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดได้แล้ว แต่ถ้าเด็กยังไม่บอกไม่ได้ก็ให้พูดเป็นคำคล้องจองตามว่า “พ.พาน พ.เพื่อน พ.เพื่อน เสียง พอ” พร้อมทั้งปรบมือทำเป็นจังหวะ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบมา 2 ใบ ให้เด็กอ่านทีละใบ แล้วถามว่า “พยัญชนะตัวไหนที่เป็นเสียงขึ้นต้นของคำว่า เพื่อน” ซึ่งเด็กสามารถตอบได้ถูกต้อง และในสัปดาห์ต่อมา ผู้วิจัยจะเพิ่มตัวเลือกบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบเป็น 3 ใบ แล้วหลังจากนั้นก็เปลี่ยนมาใช้ตัวเลือกบัตรพยัญชนะที่ไม่มีรูปประกอบโดยเริ่มที่จำนวน 2 ใบ และ 3 ใบตามลำดับ และสุดท้ายก็ใช้แผ่นชาร์ตพยัญชนะ ก-ฮ โดยให้เด็กหาตัวพยัญชนะที่ตรงกับเสียงต้นของคำที่กำหนด จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยได้ปรับรูปแบบกิจกรรมให้มีความยากขึ้นตามลำดับ ซึ่งก็พบว่า เด็กมีพัฒนาการในด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะดีขึ้น สามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้อง และมีความกระตือรือร้นในการตอบคำถาม

กิจกรรมบันทึกนิทานในช่วงสัปดาห์ที่ 2 จะเริ่มให้เด็กได้เขียนตัวพยัญชนะด้วยตัวเอง โดยหากจากบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบซึ่งผู้วิจัยจะนำมาให้เลือก 2 ใบ เช่น เมื่อเด็กวาดภาพพระบายสีเสร็จ ให้มาเล่าเรื่องที่จะเขียนให้ผู้วิจัยฟัง ซึ่งเด็กส่วนใหญ่จะไม่เล่าเป็นประโยค แต่จะชี้ที่รูปวาดแล้วบอกเป็นคำ เช่น ชี้ที่รูปบ้านแล้วพูดว่า “นี่ บ้าน” ผู้วิจัยจึงถามเสียงพยัญชนะต้นของคำว่าบ้าน ซึ่งในช่วงนี้เด็กส่วนใหญ่จะสามารถบอกเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดได้แล้ว ยกเว้นบางคำที่เด็กยังไม่แน่ใจ ผู้วิจัยจึงบอกให้เด็กพูดเป็นคำคล้องจองตาม เมื่อเด็กรู้เสียงพยัญชนะต้นของคำแล้ว ผู้วิจัยจะนำบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ 2 ใบมาให้เด็กอ่านและเลือกบัตรพยัญชนะที่ตรงกับเสียงพยัญชนะต้นของคำ ซึ่งเด็กก็สามารถเลือกได้ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงให้เด็กคัดลอกตัวพยัญชนะไว้ข้างรูปวาดที่เด็กบอก ในสัปดาห์ต่อมา ผู้วิจัยจะเพิ่มตัวเลือกบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบเป็น 3 ใบ และหลังจากสัปดาห์ที่ 3 เป็นต้นไปก็จะเปลี่ยนมาใช้แผ่นชาร์ตพยัญชนะ ก-ฮ ซึ่งก็พบว่า เด็กก็สามารถหาตัวพยัญชนะจากเสียงต้นของคำได้ถูกต้อง และเด็กบางคนก็สามารถเขียนตัวพยัญชนะบางตัวได้โดยไม่ต้องดูจากแบบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะที่ดีขึ้นตามลำดับ

สื่อที่ใช้ในการสอนด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะที่สำคัญอย่างหนึ่ง ก็คือ ภาพวาดแฝงตัวอักษรที่ผู้วิจัยเป็นผู้วาดขึ้นบนกระดาน ใช้เป็นสื่อประกอบคู่กับหนังสือวรรณกรรมเด็ก โดยวาดภาพเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในหนังสือ ซึ่งจะเปลี่ยนภาพวาดใหม่ทุกสัปดาห์ โดยในวันแรกของสัปดาห์ ผู้วิจัยจะให้เด็กได้สังเกตภาพวาดบนกระดานก่อนจะเล่านิทาน โดยให้เด็กออกมาชี้ตัวพยัญชนะที่พบในภาพวาด ซึ่งในช่วงสัปดาห์แรกๆ นั้นเด็กยังรู้จักตัวพยัญชนะไม่มากนัก จึงยังไม่สามารถบอกได้ ผู้วิจัยจึงต้องชี้ให้เด็กดูตัวพยัญชนะที่แฝงอยู่ในภาพวาด พร้อมทั้งเชื่อมโยงเสียงและรูปพยัญชนะต้นของคำจากภาพวาด เช่น ผู้วิจัยบอกเด็กว่า “มีตัว ม แฝงอยู่ในภาพ เมฆ (ชี้ที่ตัว ม) ซึ่งคำว่า เมฆ ขึ้นต้นด้วยเสียง มอ” พอมาในสัปดาห์ต่อมา เด็กก็สามารถบอกตัวพยัญชนะในภาพวาดได้มากขึ้น และจะตื่นเต้นทุกครั้งที่เปลี่ยนภาพวาดใหม่ในวันแรกของสัปดาห์

ภาพวาดแฝงตัวอักษร

2.2.4 ด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น

การสอนด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น จะเริ่มในสัปดาห์ที่ 2 โดยในกิจกรรมเล่นนิทาน จะให้เด็กได้ลองอ่านชื่อเรื่องของหนังสือวรรณกรรมเด็กบนกระดาน ซึ่งผู้วิจัยได้เขียนเน้นที่ตัวพยัญชนะต้นโดยใช้สีที่ต่างออกไป และเว้นวรรคคำให้ชัดเจน โดยผู้วิจัยจะชี้คำตามที่เด็กอ่าน เพื่อให้เด็กได้สังเกตทีละคำ แล้วถามเสียงพยัญชนะต้นของคำที่เด็กอ่าน เช่น ให้เด็กอ่านชื่อเรื่อง ตาอินกะตานา โดยผู้วิจัยชี้ทีละคำตามที่เด็กอ่าน แล้วถามเด็กว่า “คำว่า ตา ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” ซึ่งในสัปดาห์นี้ เด็กส่วนใหญ่สามารถบอกเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดได้แล้ว แต่ถ้าเด็กยังไม่บอกไม่ได้ก็ให้พูดเป็นคำคล้องจองตามว่า “ต.เต่า ต.ตา ต.ตา เสียง ตอ” พร้อมทั้งปรบมือทำเป็นจังหวะ หลังจากนั้น ผู้วิจัยก็ชี้ที่คำว่า “ตา” บนกระดาน และบอกเด็กว่า “คำนี้อ่านว่า ตา (ผู้วิจัยชี้ที่ตัว ต) เพราะมีตัว ต” สำหรับบางคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน ผู้วิจัยจะให้เด็กสังเกตคำเป็นองครวม เช่น คำว่า “แมง” กับคำว่า “มม” ขึ้นต้นด้วยเสียง มอ และมีตัว ม เหมือนกัน แต่อ่านและเขียนเป็นคำไม่เหมือนกัน จากการสอนด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นในช่วงกิจกรรมเล่นนิทานนี้ จะเห็นได้ว่า เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ เพราะในสัปดาห์แรกๆ เด็กจะใช้วิธีการอ่านชื่อเรื่องโดยการจำและไม่ได้สังเกตทีละคำ แต่ในสัปดาห์ต่อมาเด็กรู้จักอ่านเดาคำศัพท์ทีละคำโดยการสังเกตที่ตัวพยัญชนะต้นของคำ ซึ่งจะแสดงออกโดยการชี้อ่านทีละคำด้วยตัวเองได้ถูกต้อง โดยที่ผู้วิจัยยังไม่ได้สอน

ส่วนกิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร ในสัปดาห์ที่ 2 ผู้วิจัยจะใช้คำถามชี้้นำให้เด็กพูดคำที่ต้องการถามเสียงพยัญชนะต้น และให้เด็กเลือกบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ 2 ใบ พร้อมทั้งหาบัตรคำโดยอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น เช่น ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในหนังสือวรรณกรรมเด็กแล้วถามเด็กว่า “ตาอินใช้อะไรจับปลา” เมื่อเด็กบอกว่า แห ให้ผู้วิจัยถามเด็กว่า “คำว่า แห ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่บอกเสียงพยัญชนะต้นได้แล้ว แต่ถ้าเด็กยังไม่บอกไม่ได้ก็ให้พูดเป็นคำคล้องจองตามว่า “ห.หีบ ห.แห ห.แห เสียง หอ” พร้อมทั้งปรบมือทำเป็นจังหวะ หลังจากนั้นผู้วิจัยก็ให้เด็กอ่านบัตรพยัญชนะ ห ที่มีรูปประกอบทีละใบ แล้วถามเด็กว่า “พยัญชนะตัวไหนที่เป็นเสียงขึ้นต้นของคำว่า แห” ซึ่งในสัปดาห์นี้เด็กสามารถจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะได้ถูกต้องแล้ว เมื่อเด็กเลือกบัตรพยัญชนะ ห แล้ว ให้เด็กหาบัตรคำว่า แห โดยผู้วิจัยมีบัตรคำว่า แห อิน มาให้เด็กเลือก เมื่อเด็กเลือกบัตรคำว่า แห ให้ผู้วิจัยสรุปว่า “คำนี้อ่านว่า แห (ผู้วิจัยชี้ที่ตัว ห) เพราะมี ตัว ห” และผู้วิจัยก็ให้เด็กลองอ่านเดาบัตรคำว่า อิน จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น อ โดยถามเด็กว่า “มีคำไหนในนิทานที่ขึ้นต้นด้วยเสียง ออ (ผู้วิจัยชี้ที่ตัว อ)” ซึ่งถ้าเด็กยังไม่ตอบไม่ได้ ผู้วิจัยอาจบอกใบ้คำเพิ่ม เช่น “ในเรื่องนี้มีคนแย่งปลากัน คือ ตานาและกิตา...” เมื่อเด็กบอกว่า อิน ให้เด็กบอกเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า อิน แล้วผู้วิจัยจึงสรุปว่า “คำนี้อ่านว่า อิน” พอมาในสัปดาห์ที่ 3 ผู้วิจัยจะเพิ่มตัวเลือกบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ

เป็น 3 ใบ และหลังจากสัปดาห์ที่ 3 เป็นต้นไปจะไม่ใช้ตัวเลือกเป็นบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ แต่จะให้เด็กหาจากบัตรคำเลย ซึ่งก็พบว่า เด็กสามารถอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นได้ถูกต้อง โดยแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ

สำหรับกิจกรรมบันทึกนิทาน ในสัปดาห์ที่ 2 เมื่อเด็กวาดรูปบรรยายสี่เสร็จแล้วให้มาเล่าเรื่องที่วาดให้ผู้วิจัยฟังทีละคน โดยผู้วิจัยจะถามเสียงพยัญชนะต้นของคำที่เด็กบอก แล้วให้เด็กเขียนพยัญชนะต้นของคำโดยหาจากบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบซึ่งผู้วิจัยนำมาให้เลือก 2 ใบ เช่น เด็กบอกวาดรูป แห ผู้วิจัยจะถามเด็กว่า “คำว่า แห ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่สามารถบอกเสียงพยัญชนะต้นได้แล้ว แต่ถ้าเด็กยังบอกไม่ได้ก็ให้พูดเป็นคำคล้องจองตามว่า “ห.หีบ ห.แห ห.แห เสียง หอ” พร้อมทั้งปรบมือทำเป็นจังหวะ หลังจากนั้นให้เด็กหาบัตรพยัญชนะ ห โดยผู้วิจัยมีบัตรพยัญชนะ ห ต ที่มีรูปประกอบมาให้เด็กเลือก ซึ่งในสัปดาห์นี้เด็กสามารถจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะได้แล้ว เมื่อเด็กเลือกพยัญชนะ ห แล้วให้เด็กหาบัตรคำว่า แห มาเขียนลอกทั้งคำ (ถ้าคำที่เด็กบอกไม่มีในบัตรคำก็ให้เขียนเฉพาะตัวพยัญชนะที่แทนเสียงต้นในคำพูด) สำหรับบัตรคำที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ล่วงหน้า นั้น เป็นคำที่มาจากในหนังสือวรรณกรรมเด็ก และเป็นคำที่ใช้บ่อย ซึ่งบัตรคำจะเปลี่ยนไปตามหนังสือวรรณกรรมเด็กทุกสัปดาห์ พอมาในสัปดาห์ที่ 3 ผู้วิจัยจะเพิ่มตัวเลือกรูปพยัญชนะที่มีรูปประกอบเป็น 3 ใบ และหลังจากสัปดาห์ที่ 3 เป็นต้นไปจะไม่ใช้ตัวเลือกเป็นบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ แต่จะให้เด็กหาจากบัตรคำเลย ซึ่งเด็กก็สามารถอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นแล้วนำมาเขียนได้ถูกต้อง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ

เด็กหาบัตรคำโดยอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น

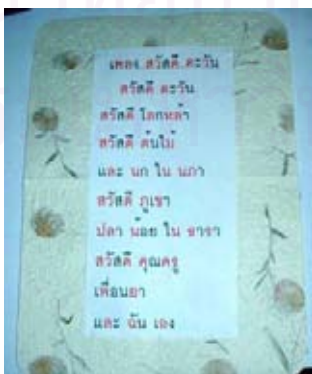
ช่วงสัปดาห์ที่ 3 ผู้วิจัยจะทำบัตรชื่อเล่นของเด็กทุกคน เพื่อให้เด็กได้ใช้วิธีการอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นโดยหาบัตรชื่อเล่นของตัวเองมาเขียนคัดลอกลงในผลงานกิจกรรมบันทึกนิทาน ซึ่งลักษณะของบัตรนี้จะเน้นที่ตัวพยัญชนะต้นโดยใช้สีที่ต่างออกไป ก่อนหน้านี้มีเด็กหลายคนที่ไม่รู้ว่าชื่อเล่นของตัวเองเขียนอย่างไร แต่เมื่อเด็กได้ใช้วิธีการอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นก็สามารถหาบัตรชื่อเล่นของตัวเองได้ถูกต้อง สำหรับในกรณีที่เด็กบางคนมีชื่อพยัญชนะต้นเหมือนกัน ผู้วิจัยก็จะเข้าไปช่วยอ่านบัตรชื่อเล่นให้

เด็กฟัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นอกจากเด็กจะต้องเรียนรู้การอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นแล้ว ยังต้องเรียนรู้การจำคำเป็นองค์รวมเพื่อให้สามารถอ่านคำศัพท์ได้ถูกต้องในสัปดาห์ต่อมา ผู้วิจัยจะให้เด็กเล่นเกมโดยแจกบัตรชื่อเล่นสลับกันแล้วให้เด็กนำเอาไปให้เจ้าของชื่อ ซึ่งเด็กก็สามารถนำเอาไปให้ได้ถูกต้องโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว และผู้วิจัยยังได้เห็นการแก้ปัญหาของเด็ก คือเมื่อเด็กได้บัตรชื่อเล่นที่เป็นตัวพยัญชนะต้นของชื่อเพื่อนหลายคน เช่น เอิร์ธ เอ้ย อัยย์ และเอ็ก เด็กก็จะเข้าไปถามเฉพาะเพื่อนที่มีชื่อขึ้นต้นด้วยเสียง ออ ว่าบัตรชื่อเล่นนี้เป็นของเขาหรือไม่ โดยที่ไม่ต้องถามเพื่อนทุกคน

บัตรชื่อเล่นเด็ก

นอกจากนี้ในสัปดาห์ที่ 6 ผู้วิจัยยังมีแผ่นชาร์ตเนื้อเพลงให้เด็กอ่าน ซึ่งเป็นเพลงทักทายที่ใช้ในช่วงเตรียมเด็กก่อนนำเข้าสู่อุปกรณ์หลักและเป็นเพลงเดียวที่ใช้ตลอดทั้งโปรแกรมฯ ชื่อว่าเพลง “สวัสดีคะวัน” โดยลักษณะของแผ่นชาร์ตเนื้อเพลงจะเว้นวรรคคำอย่างชัดเจน และเน้นตัวพยัญชนะต้นของคำโดยใช้สีที่ต่างกัน เพื่อให้เด็กใช้วิธีอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น ในช่วงแรกๆเด็กยังคงอ่านเป็นแบบร้องเพลง ผู้วิจัยจึงต้องอ่านแบบปกติให้ฟังเป็นตัวอย่าง เด็กจึงสามารถอ่านตามได้เป็นปกติ และในการอ่านครั้งแรกจะเป็นการอ่านเนื้อเพลงทั้งหมด โดยให้เด็กสังเกตทีละคำตามที่ผู้วิจัยชี้ให้อ่านตาม เมื่อเด็กอ่านจนคล่องแล้ว ผู้วิจัยจึงชี้เฉพาะบางคำในเนื้อเพลง ซึ่งเด็กก็สามารถอ่านได้ถูกต้อง

แผ่นชาร์ตเนื้อเพลง “สวัสดีคะวัน”

2.2.5 ด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

ก่อนที่เด็กจะได้เริ่มเขียนนั้น เด็กจะต้องผ่านวัตถุประสงค์ด้านอื่นๆ มาก่อน ซึ่งจะทำให้เด็กมีพื้นฐานความรู้ที่เพียงพอสำหรับการเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด ดังนั้นในสัปดาห์ที่ 2 เด็กจะได้เริ่มเขียนตัวพยัญชนะ ในการเขียนครั้งแรกนั้นเด็กยังคงต้องเรียนรู้ทิศทาง การเขียนที่ถูกต้องต่อไป เพราะส่วนใหญ่เด็กจะเขียนจากการคัดลอกแบบ จึงไม่รู้ว่าควรเริ่มต้นเขียนอย่างไร ดังนั้น ในกิจกรรมเล่านิทาน จึงได้ฝึกให้เด็กได้เขียนในอากาศ โดยเขียนตามครูบนกระดาน ซึ่งจะเริ่มจากผู้วิจัยจะถามเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดจากในหนังสือวรรณกรรมเด็ก แล้วเขียนตัวพยัญชนะแทนเสียงให้เด็กดูบนกระดาน เช่น “คำว่า น้ำ ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่สามารถบอกเสียงพยัญชนะต้นได้แล้ว แต่ถ้าเด็กยังไม่บอกก็ได้ก็ให้พูดเป็นคำคล้องจองตามว่า “น.หนู น.น้ำ น.น้ำ เสียง นอ” พร้อมทั้งปรบมือทำเป็นจังหวะ หลังจากนั้นผู้วิจัยก็เขียนตัวบนกระดานให้เด็กดู และบอกเด็กว่า “ตัว น แทนคำว่า น้ำ” แล้วให้เด็กใช้มือหรืออวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายเขียนตามในอากาศ สำหรับการเขียนในอากาศนั้นเป็นการสื่อโดยนัยว่า การเขียนที่ถูกต้องนั้นจะเขียนต่อเนื่องไม่มีการยกดินสอเช่นเดียวกับการวาดลีลามือในอากาศ ดังนั้น เด็กจะได้รับการฝึกฝนลีลามือและทิศทางการเขียนที่ถูกต้องจากกิจกรรมดังกล่าว

เด็กใช้ข้อศอกเขียนตัวพยัญชนะในอากาศ

สำหรับกิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร จะให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายมากขึ้น ไม่เพียงเฉพาะการใช้มือเขียนในอากาศจากกิจกรรมที่ผ่านมา แต่เด็กยังจะได้เคลื่อนไหวร่างกายในส่วนของกล้ามเนื้อใหญ่โดยการเดินทรงตัวบนขดเชือกที่ทำเป็นตัวพยัญชนะ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้จะเริ่มในสัปดาห์ที่ 2 โดยผู้วิจัยจะสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน และใช้คำถามชี้แนะให้เด็กพูดคำที่ต้องการถามเสียงพยัญชนะต้น แล้วให้เด็กเดินบนเชือกที่ผู้วิจัยขดเป็นรูปตัวพยัญชนะ เช่น “ในนิทานเรื่องนี้มีคนแย่งปลากันคือ...” เมื่อเด็กบอกว่า ตานากับตาอิน ให้ผู้วิจัยถามเด็กทีละคำว่า “คำว่า อิน ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่สามารถบอกเสียงพยัญชนะต้นได้แล้ว แต่ถ้าเด็กยังไม่บอกก็ได้ก็ให้พูดเป็นคำคล้องจองตามว่า “อ.อ่าง อ.อิน อ.อิน เสียง ออ” พร้อมทั้งปรบมือทำเป็นจังหวะ หลังจากนั้นผู้วิจัยจะขดเชือกเป็นรูปตัวพยัญชนะ อ และสาธิตการเดินบนเชือกตามทิศทางการเขียนที่ถูกต้องแล้วให้เด็กเดินตาม โดยจะสังเกตเห็นได้ว่าเด็ก

แต่ละคนมีลักษณะการเดินที่แตกต่างกัน เช่น บางคนเดินเร็ว บางคนเดินช้า บางคนเดินข้ามเส้น บางคนเดินตามเส้นทุกอย่างก้าว พอมาในสัปดาห์ที่ 6 ผู้วิจัยจึงให้เด็กช่วยกันขีดเชือกเป็นตัวพยัญชนะ แล้วเดินตามทิศทางการเขียนด้วยตัวเองโดยที่ผู้วิจัยไม่ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ซึ่งเด็กก็สามารถทำได้ถูกต้อง

เด็กเดินบนเชือกที่ขีดเป็นตัว ม

กิจกรรมบันทึกนิทาน จะเริ่มให้เด็กได้เขียนด้วยตัวเองในสัปดาห์ที่ 2 ซึ่งจากที่กล่าวมาแล้ว คือ ในช่วงแรกนั้น เด็กจะเขียนเล่าเรื่องเป็นคำ และเขียนตัวพยัญชนะโดยการคัดลอกตามแบบ จึงทำให้มีทิศทางการเขียนตัวพยัญชนะบางตัวไม่ถูกต้อง อย่างไรก็ตามเด็กได้มีพัฒนาการด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูดดีขึ้นตามลำดับ กล่าวคือเด็กสามารถเขียนได้เองโดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องเข้าไปช่วยถามเสียงพยัญชนะต้นของคำที่เด็กบอกสามารถหาบัตรคำมาเขียนคัดลอกได้เอง อีกทั้งยังสามารถเขียนพยัญชนะบางตัวได้โดยไม่ต้องดูแบบ และมีทิศทางการเขียนที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังเขียนเล่าเรื่องได้เป็นประโยคมากขึ้น

การเขียนในกิจกรรมบันทึกนิทาน

2.3 หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯกับตัวอย่างประชากรเดิม จำนวน 15 คน ตั้งแต่วันที่ 16-20 กันยายน 2545 รวมเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ โดยใช้แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียน ซึ่งใช้คู่กับหนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง กุริกับกุระ โดยลักษณะของแบบวัดฯหลังเรียนเหมือนกับแบบวัดฯก่อนเรียน คือ เป็นการทดสอบเชิงปฏิบัติการ มีจำนวนทั้งสิ้น 25 ข้อ คะแนนเต็ม 75 คะแนน โดยแบ่งการวัด

ตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ 5 ด้าน คือ (1) ด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด (2) ด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น (3) ด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ (4) ด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น และ (5) ด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด ซึ่งแต่ละด้านมีจำนวน 5 ข้อ การให้คะแนนจะแบ่งตามระดับการตอบคำถาม คือ มีระดับคะแนน 3, 2, 1 และ 0 การใช้แบบวัดฯ หลังเรียนมีวิธีเดียวกับแบบวัดฯ ก่อนเรียน คือ ทดสอบเด็กเป็นรายบุคคล โดยเริ่มจากผู้วิจัยยกตัวอย่างการตอบคำถามเพื่อให้เด็กเข้าใจวิธีการทดสอบ หลังจากนั้น ผู้วิจัยอ่านหนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง กุริกับกุระ โดยใช้คำถาม/คำพูดตามขั้นตอนในแบบวัดฯ ในคำถามบางข้อจะมีตัวเลือกเป็นสื่อรูปธรรม ได้แก่ บัตรรูปภาพ บัตรพยัญชนะที่ไม่มีรูปประกอบ และบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ เมื่อเด็กตอบคำถามในแต่ละข้อได้ตามระดับการให้คะแนนในแบบวัดฯ ผู้วิจัยจะบันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบเด็ก 1 คน ประมาณ 15 นาที ซึ่งใช้เวลาน้อยกว่าแบบวัดฯ ก่อนเรียน เนื่องจากเด็กมีความเข้าใจในวิธีการทดสอบ และการตอบคำถามได้ดีกว่าแบบวัดฯ ก่อนเรียน จากการเก็บข้อมูลหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้วิจัยจึงสรุประดับคะแนนและจำนวนครั้งของการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียนจำแนกตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 สรุประดับคะแนนและจำนวนครั้งของการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียนจำแนกตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ

วัตถุประสงค์	ระดับคะแนน/จำนวนครั้ง			
1. ด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด	3/75	2/0	1/0	0/0
2. ด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น	3/61	2/11	1/1	0/2
3. ด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ	3/73	2/0	1/2	0/0
4. ด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น	3/72	2/3	1/0	0/0
5. ด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด	3/62	2/2	1/11	0/0

จากตารางที่ 15 จะเห็นได้ว่า ผลรวมการให้คะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ก่อนเรียนโดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ 5 ด้าน จะอยู่ในระดับคะแนน 3 มากที่สุด รองลงมาคือระดับคะแนน 2, 1 และ 0 ตามลำดับ จึงเป็นผลให้คะแนนของการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียนสูงมาก ซึ่งรายละเอียดการให้คะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียนโดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯแต่ละด้าน มีดังนี้

2.3.1 ด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด

การทดสอบวัตถุประสงค์ด้านนี้ เด็กทุกคนสามารถตอบคำถามในครั้งแรกได้อย่างถูกต้อง เช่น “คำว่า ปา ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” เด็กตอบว่า ปอ-ปา ดังนั้น เด็กทุกคนจึงได้ในระดับ 3 คะแนน โดยมีผลรวมของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดหลังเรียนของเด็กแต่ละคนมีคะแนนเต็ม

2.3.2 ด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น

สำหรับการทดสอบวัตถุประสงค์ด้านนี้ เด็กส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามครั้งแรกได้ถูกต้อง เช่น “ภาพไหนมีเสียงเหมือนคำว่า นม” ซึ่งมีตัวเลือกเป็นบัตรรูปภาพ แมว เสือ และเนย พบว่า เด็กบางคนตอบได้ทันทีคือ ภาพ เนย หรือเด็กบางคนต้องใช้เวลาคิดสักพักก่อนตอบคำถาม ซึ่งผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าเด็กเดาคำตอบหรือไม่ โดยถามเด็กว่ารู้ได้อย่างไร เด็กก็จะบอกว่า คำว่า นม กับ เนย เป็นเสียงเดียวกันคือ เสียง นอ ผู้วิจัยจึงให้ 3 คะแนน หรือเด็กบางคนใช้วิธีการเทียบเสียงคำว่า นม กับภาพทีละใบก่อนตอบคำถาม เช่น นม-แมว นม-เสือ และนม-เนย แล้วจึงตอบภาพ เนย ซึ่งก็ได้ 3 คะแนนเช่นกัน สำหรับเด็กที่ยังตอบไม่ได้ส่วนใหญ่เป็นเพราะไม่แน่ใจจึงยังไม่ตอบคำถาม ผู้วิจัยจึงเพิ่มตัวช่วยโดยถามเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า “นม” ซึ่งเด็กส่วนใหญ่บอกได้ทันทีว่า นอ-นม โดยไม่ต้องใช้ตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงถามเด็กต่อว่า “ภาพไหนมีเสียง นอ” ซึ่งทำให้เด็กส่วนใหญ่ตอบได้ถูกต้อง จึงได้ 2 คะแนน จะเห็นได้ว่าการทดสอบวัตถุประสงค์ด้านนี้ เด็กส่วนใหญ่ทำคะแนนได้ในระดับ 3 และ 2 ส่วนเด็กที่ทำคะแนนได้ในระดับ 1 และ 0 ถือว่ามีน้อยมาก ซึ่งล้วนเกิดจากความเข้าใจผิดพลาดบางประการ หรืออาจจะตอบคำถามโดยไม่พิจารณาไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วน อย่างไรก็ตามผลรวมของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้นหลังเรียนของเด็กแต่ละคนจึงอยู่ในระดับที่สูงมาก

2.3.3 ด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ

หลังจากผ่านการทดลองใช้โปรแกรมฯ เป็นระยะเวลา 9 สัปดาห์ เด็กได้เรียนรู้จักตัวพยัญชนะไทยทั้ง 44 ตัว ซึ่งต่างจากเมื่อก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ ที่เด็กส่วนใหญ่ไม่เคยรู้จักตัวพยัญชนะไทยมาก่อน ดังนั้น เมื่อถึงเวลาทดสอบวัตถุประสงค์ด้านนี้ จึงพบว่า เด็กสามารถตอบคำถามในระดับ 3 คะแนนได้มากที่สุด เช่น ถามเด็กว่า “คำว่า ลาก น่าจะเป็นอักษรตัวไหน”

โดยมีตัวเลือกเป็นบัตรพยัญชนะ ค ล ฅ ที่ไม่มีรูปประกอบ พบว่า เด็กส่วนใหญ่จะสำรวจพยัญชนะทีละตัวก่อนตอบคำถาม โดยผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าเด็กเดาคำตอบหรือไม่ โดยถามเด็กว่ารู้ได้อย่างไร เด็กก็จะบอกว่า ตัวพยัญชนะ ล คือเสียง ลอ-ลาก หรือเด็กบางคนจะบอกก่อนว่า คำว่าลาก ขึ้นต้นด้วยเสียง ลอ แล้วจึงเลือกบัตรพยัญชนะ ล ซึ่งจะได้ 3 คะแนน สำหรับเด็กที่ยังตอบไม่ได้หรือตอบผิด ส่วนใหญ่เพราะยังไม่แน่ใจหรือจำตัวพยัญชนะไม่ค่อยได้ แม้ว่าผู้วิจัยจะเพิ่มตัวช่วยโดยถามเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า “ลาก” ซึ่งเด็กสามารถบอกได้ว่า ลอ-ลาก โดยไม่ต้องใช้ตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้ แต่ก็ยังไม่สามารถบอกได้ว่า “อักษรตัวไหนคือ ล” ทำให้ไม่มีเด็กตอบคำถามได้ในระดับ 2 คะแนน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเพิ่มตัวช่วยให้เด็กเลือกบัตรพยัญชนะ ค ล ฅ ที่มีรูปประกอบ ทำให้เด็กมีความมั่นใจในการตอบคำถามมากขึ้น และสามารถอ่านตัวพยัญชนะจากรูปภาพได้ทันที จึงเลือกบัตรพยัญชนะ ล ที่มีรูปประกอบได้ถูกต้อง และได้ 1 คะแนน โดยในการทดสอบวัตถุประสงค์ด้านนี้ ไม่มีเด็กที่ได้ในระดับ 0 คะแนน

2.3.4 ด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น

การทดสอบวัตถุประสงค์ด้านนี้ พบว่า เด็กสามารถอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นได้ โดยทำคะแนนได้ในระดับ 3 คะแนนมากที่สุด เช่น ถามเด็กว่า “คำไหนคือคำว่า ฟีน” โดยเลือก คำศัพท์ เก็บ หิน ฟีน พบว่า เด็กส่วนใหญ่จะสำรวจคำศัพท์ทีละคำเพื่อหาตัวพยัญชนะที่ช่วยในการเดาอ่านจากเสียง แล้วจึงตอบคำว่า ฟีน ได้ถูกต้อง ซึ่งผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าเด็กเดาคำตอบหรือไม่ โดยถามเด็กว่ารู้ได้อย่างไร เด็กก็จะบอกว่าคำว่า ฟีน มีตัวพยัญชนะ ฟ แทนเสียง ฟอ-ฟีน ซึ่งจะได้ 3 คะแนน สำหรับเด็กส่วนน้อยที่ยังตอบไม่ได้ หรือตอบผิด ผู้วิจัยจะเพิ่มตัวช่วยโดยถามเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า “ฟีน” ซึ่งมีเด็กบางคนตอบว่า ฟอ-ฟีน ผู้วิจัยจึงให้เลือกระหว่างเสียง “ถอ-ฟีน” หรือ “ฟอ-ฟีน” เพื่อให้เด็กได้รับฟังเสียงที่ถูกต้อง โดยเด็กจะตอบว่า ฟอ-ฟีน แล้วผู้วิจัยจึงให้เด็กเลือกคำศัพท์จากในหนังสืออีกครั้งแล้วถามว่า “คำไหนมีตัว ฟ” ซึ่งเด็กก็สามารถชี้คำว่า “ฟีน” ได้ถูกต้อง และได้ 2 คะแนน โดยในการทดสอบวัตถุประสงค์ด้านนี้ ไม่มีเด็กที่ได้ในระดับ 1 และ 0 คะแนน

2.3.5 ด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

การทดสอบวัตถุประสงค์ด้านนี้ พบว่า เด็กมีความมั่นใจในการเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูดมากกว่าเมื่อครั้งก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ เช่น ผู้วิจัยให้เด็กเขียนตัวอักษรที่แทนเสียง เข้า พบว่า เด็กส่วนใหญ่สามารถเขียนตัวพยัญชนะ ช ได้ถูกต้อง โดยจะได้ในระดับ 3 คะแนนมากที่สุด แต่ก็มีเด็กส่วนน้อยที่ยังเขียนไม่ได้หรือเขียนผิดเนื่องจากไม่แน่ใจเกี่ยวกับเสียงพยัญชนะต้นของคำหรือยังจำตัวพยัญชนะไม่ได้ ผู้วิจัยจึงเพิ่มตัวช่วยโดยถามเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า “เข้า” แล้วให้เลือกระหว่างเสียง “ฟอ-เข้า” หรือ “ชอ-เข้า” ซึ่งเด็กจะตอบได้ว่าคือเสียง “ชอ-เข้า” แล้วผู้วิจัยก็ให้เด็กเขียนตัว ช อีกครั้ง ซึ่งก็มีเด็กบางคนเขียนตัว ช ได้ โดย

จะได้ 2 คะแนน แต่ก็มีเด็กบางคนที่ยังคงเขียนไม่ได้ ผู้วิจัยจึงเพิ่มตัวช่วยให้เด็กเลือกบัตรพยัญชนะ
 สม ช อ ที่มีรูปประกอบ แล้วถามเด็กอีกครั้งว่า “อักษรตัวไหนคือ ช” ซึ่งทำให้เด็กบอกได้ทันที และ
 สามารถเขียนตัว ช ได้ถูกต้องโดยจะได้ 1 คะแนน โดยในการทดสอบวัตถุประสงค์ด้านนี้ ไม่มีเด็ก
 ที่ได้ในระดับ 0 คะแนน

ตอนที่ 3 การปรับปรุงโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริม การใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

นำข้อมูลจากผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ ตลอดจนข้อสังเกตของผู้วิจัยขณะดำเนินการ
 การทดลองมาวิเคราะห์และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมฯ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในประเด็นต่างๆ
 ดังแสดงในตารางที่ 16 ต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ผลการปรับปรุงโปรแกรมฯ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกของผู้วิจัย ขณะทดลองใช้โปรแกรมฯ

องค์ประกอบของ โปรแกรมฯ	ข้อมูลจากการทดลองใช้โปรแกรม ฯ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
1. แนวคิดและทฤษฎี	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
2. หลักการ	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
3. วัตถุประสงค์	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
4. เนื้อหา	เนื้อหาที่ใช้สอนมาจากหนังสือ วรรณกรรมเด็ก ซึ่งผู้วิจัยได้ คัดเลือกมาก่อนทดลองใช้ โปรแกรมฯ และกำหนดเนื้อหา ตายตัว จึงทำให้ไม่สอดคล้อง กลมกลืนกับการจัดการเรียน การสอนที่มีอยู่ในปัจจุบัน	ผู้ซึ่งนำโปรแกรมฯ ไปใช้ควรคัดเลือก หนังสือวรรณกรรมเด็กที่ สอดคล้องกับการจัดการเรียน การสอนที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ตารางที่ 16 (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	ข้อมูลจากการทดลองใช้โปรแกรมฯ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
5. การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ		
5.1 ระยะเวลา	ระยะเวลาที่ใช้ในโปรแกรมฯถูกจำกัดเฉพาะช่วงเวลาหนึ่งทำให้เกิดความต่อเนื่องในการนำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมอื่น	ยืดระยะเวลาของการใช้โปรแกรมฯ โดยกำหนดให้มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้เสียงตัวอักษรในกิจกรรมอื่น
5.2 สื่อประกอบโปรแกรมฯ	<p>1. หนังสือวรรณกรรมเด็กที่ใช้สอนบางเล่มมีขนาดเล็กไป ไม่เหมาะสำหรับใช้สอนเด็กกลุ่มใหญ่ เช่น เรื่อง แม่ไก่สีแดง แมงมุม</p> <p>2. สื่อที่ใช้สอนส่วนใหญ่เป็นสื่อนามธรรม เช่น การยกตัวอย่างคำพูดเพื่อใช้สอนเสียงพยัญชนะต้น ซึ่งไม่เหมาะสำหรับเด็กวัยอนุบาล</p> <p>3. สื่อบางอย่างมีขนาดเล็กเกินไป เช่น ตัวพยัญชนะ รูปภาพ ซึ่งไม่เหมาะสำหรับใช้สอนเด็กกลุ่มใหญ่</p> <p>4. ผู้วิจัยจะบันทึกการสังเกตเด็กเป็นรายบุคคลลงในผลงานเด็ก โดยเขียนด้วยดินสอ ซึ่งทำให้ข้อมูลถูกลบได้ง่ายและมองดูไม่สวยงาม อีกทั้งยังไม่มีรูปแบบในการบันทึก และประเด็นข้อสังเกตที่ชัดเจน</p>	<p>1. ควรคัดเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็กที่มีขนาดใหญ่ หรืออาจทำหนังสือด้วยตัวเองให้มีขนาดขยายใหญ่ขึ้น เพื่อให้เหมาะสำหรับใช้สอนเด็กกลุ่มใหญ่</p> <p>2. ควรใช้สื่อรูปธรรม โดยการยกตัวอย่างวัตถุหรือสิ่งของแทนคำพูดเพื่อใช้สอนเสียงพยัญชนะต้น</p> <p>3. ควรใช้สื่อที่มีขนาดใหญ่เหมาะสำหรับใช้สอนเด็กกลุ่มใหญ่</p> <p>4. กำหนดให้มีแบบบันทึกการสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล และประเด็นข้อสังเกตที่เกี่ยวข้องกับการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล</p>

ตารางที่ 16 (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	ข้อมูลจากการทดลองใช้โปรแกรมฯ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
5.3 แผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ		
5.3.1 กิจกรรม เล่นนิทาน	ในการยกตัวอย่างคำในขณะเล่า นิทาน ถูกสอดแทรกขึ้นมาโดยไม่ กลมกลืนกับเนื้อเรื่อง ทำให้เด็กขาด อรรถรสในการฟังนิทาน	ตรวจสอบแทรกการยกตัวอย่างคำ ในขณะเล่านิทานให้กลมกลืนกับ เนื้อเรื่อง เสมือนเป็นส่วนหนึ่งใน นิทาน เช่น “มีนกตัวหนึ่งบินมา หาฉัน แล้วฉันก็สงสัยจึงว่า คำว่า นก ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรนะ ใคร ก็ได้ช่วยตอบฉันที”
5.3.2 กิจกรรม รู้จักเสียงตัวอักษร	รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน ต่างๆโดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของ โปรแกรมฯ ขาดความหลากหลาย และบางกิจกรรมน่าเบื่อ ไม่สนุก ทำให้เด็กไม่กระตือรือร้น	กำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรม ประจำวันต่างๆโดยแบ่งตาม วัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ ให้มี ความหลากหลาย เป็นกิจกรรมที่ สนุก
5.3.3 กิจกรรม บันทึกนิทาน	เด็กส่วนใหญ่วาดภาพระบายสีเสร็จ ใกล้เคียงกัน ทำให้ช่วงแรกๆที่ให้มา เขียนกับครูทีละคน จึงมีเด็กเข้าแถว รอนาน และไม่เกิดประโยชน์	กำหนดให้มีกิจกรรมเสริมสำหรับ เด็กที่เข้าแถวรอ หรือทำกิจกรรม เสร็จก่อนคนอื่น เช่น เกมจับคู่ ทายตัวพยัญชนะ เกมอ่านภาพ ตามเสียงพยัญชนะ

ตอนที่ 4 การนำเสนอโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริม การใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลฉบับสมบูรณ์

โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัย
อนุบาล เป็นการจักระบบการดำเนินการในการนำแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา
การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และการประเมินผล มาสร้างโปรแกรมฯเพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้ภาษา

โดยการใช้เสียงตัวอักษรจากหนังสือวรรณกรรมเด็ก อันจะนำไปสู่พื้นฐานการเรียนรู้สะกดในระดับขั้นต่อไป

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล มีส่วนประกอบและสาระสำคัญ ดังนี้

- 4.1 แนวคิด และความเชื่อพื้นฐาน
- 4.2 หลักการของโปรแกรมฯ
- 4.3 วัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ
- 4.4 เนื้อหาของโปรแกรมฯ
- 4.5 ลักษณะของโปรแกรม
- 4.6 การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ซึ่งประกอบด้วย
 - 4.6.1 สื่อประกอบโปรแกรมฯ
 - 4.6.2 แผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ
- 4.7 การประเมินผล

4.1 แนวคิด และความเชื่อพื้นฐานของโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

หนังสือวรรณกรรมเด็กเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สำคัญ ในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าครูสามารถใช้วิธีการในการเล่าประกอบการยกตัวอย่างการใช้เสียงตัวอักษร และชี้แนะให้เด็กรู้จักเชื่อมโยงเสียงตัวอักษรกับคำอย่างมีความหมายโดยผ่านกิจกรรม จะช่วยให้เด็กคุ้นเคยและจดจำเสียงตัวอักษรของคำ และสามารถถ่ายทอดออกมาโดยการพูด อ่าน และเขียน ที่แสดงถึงการรับรู้ในการใช้เสียงตัวอักษร ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้สะกด ประสมคำในขั้นต่อไป

ดังนั้น โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล สะท้อนให้เห็นความเชื่อพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้

- 4.1.1 เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาจากหนังสือวรรณกรรมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นสื่อการสอนที่เด็กชอบและสนใจ
- 4.1.2 การจัดกิจกรรมการใช้เสียงตัวอักษร เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยปูพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาอันจะนำไปสู่การเรียนรู้สะกดอ่านและเขียนในระดับต่อไป
- 4.1.3 การจัดกิจกรรมการใช้เสียงตัวอักษรจากหนังสือวรรณกรรมเด็ก ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมาย
- 4.1.4 การใช้เสียงตัวอักษร เป็นทักษะที่ช่วยในการเรียนรู้การแยกเสียงในคำพูด โดยไม่ต้องอาศัยการท่องจำ

4.2 หลักการของโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล มีดังต่อไปนี้

4.2.1 การเรียนรู้ภาษาโดยการใช้น้ำเสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล เริ่มต้นจากการฟังและได้ยินเสียงในคำพูด โดยวิธีการสอนของครู ทำให้เด็กเกิดความคุ้นเคยและสามารถแยกเสียงในคำพูดต่างๆด้วยตัวเอง

4.2.2 การสอนภาษาโดยการใช้น้ำเสียงตัวอักษรนั้น เน้นการใช้น้ำเสียงในคำพูดที่มาจากหนังสือวรรณกรรมเด็ก เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเสียงตัวอักษรจากคำที่คุ้นเคย

4.2.3 วิธีการใช้น้ำเสียงตัวอักษร เน้นให้เด็กได้แสดงความรู้พื้นฐานในทักษะการอ่านและเขียน

4.3 วัตถุประสงค์ของโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

เพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล 5 ด้าน คือ (1) ด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด (2) ด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น (3) ด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ (4) ด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น และ (5) ด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

4.3.1 คุณสมบัติของโรงเรียนที่จะนำไปใช้

การนำโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ไปใช้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของโรงเรียนที่จะนำไปใช้ ดังนี้

- 1) เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนวัยเรียนในรูปแบบเตรียมความพร้อม โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ และไม่เร่งเรียนเขียนอ่าน
- 2) เป็นโรงเรียนที่ให้ความสำคัญในการใช้หนังสือวรรณกรรมเด็ก และมีการคัดเลือกหนังสือวรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
- 3) มีครูผู้ดำเนินการใช้โปรแกรมฯที่มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานของการเรียนการสอนสะกดอ่านและเขียนในระดับชั้นต่อไป

4.3.2 การประยุกต์ใช้โปรแกรมฯ

การเริ่มต้นในการนำโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริม

การใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลมาใช้นั้น ควรเริ่มต้นจากการสร้างความคุ้นเคยกับเด็กเกี่ยวกับการใช้เสียงตัวอักษร โดยจัดกิจกรรมที่เน้นในด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด และด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นการฟัง เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับเสียงตัวอักษร ก่อนที่จะนำไปสู่การรู้จักรูปตัวอักษร ซึ่งกิจกรรมที่จัดอาจสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมประจำวัน โดยไม่แยกออกมาเป็นการสอนโดยเฉพาะ เช่น อาจแทรกอยู่ในกิจกรรมเรียกชื่อเด็กตอนเข้าก่อนเข้าเรียน โดยพูดเป็นคำคล้องจอง ก.เอ๋ย ก.ไก่ แล้วพูดชื่อเด็กต่อท้ายพยัญชนะที่เป็นเสียงต้น เช่น สมมติว่าเด็กชื่อ เต๋ล เมื่อท่องคำคล้องจองถึงตัว ต เต่า ก็ให้พูดว่า “ต.เต่า หลังตุง ต.เต่า ต.เต๋ล...” หรือครูอาจเล่นทายชื่อเด็กจากเสียงพยัญชนะต้น โดยการพูดคุยกับเด็ก เช่น “วันนี้มีเด็กที่ถือกระเป๋ามาโรงเรียนด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องให้คุณพ่อคุณแม่ช่วย คือ น้อง ป” ซึ่งเด็กก็จะเดาชื่อเพื่อนที่ขึ้นต้นด้วยเสียง ปอ เมื่อเด็กมีความคุ้นเคยกับเสียงตัวอักษรแล้ว จึงเริ่มนำไปเล่นเกมมาใช้ทั้งหมด

โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ได้กำหนดหนังสือวรรณกรรมเด็กเพื่อใช้เป็นแนวทางเลือกในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการใช้เสียงตัวอักษร ดังนั้น ครูผู้ดำเนินการใช้โปรแกรมฯ สามารถปรับเปลี่ยนหนังสือวรรณกรรมเด็กด้วยตัวเองเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน และเกิดความเชื่อมโยงกลมกลืนตามหลักสูตรของโรงเรียน เช่น ปัจจุบันกำลังสอนหน่วย ช้าว อาจเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง เมล็ดข้าวสีทอง มาใช้สอน นอกจากเด็กจะได้เรียนภาษาโดยการใช้เสียงตัวอักษรแล้ว ยังจะได้เชื่อมโยงความรู้กับหน่วยการเรียนรู้อีกด้วย

4.4 เนื้อหาของโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

เนื้อหาของโปรแกรมฯ เพื่อให้ผู้ดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และครูใช้เป็นกรอบความคิดในการจัดกิจกรรมทางภาษาเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน ดังนี้

4.4.1 เนื้อหาการสอนภาษาโดยการใช้เสียงตัวอักษรจากหนังสือวรรณกรรมเด็กจำนวน 9 เล่ม ดังนี้

- 1) มาเล่นด้วยกันนะ
- 2) ตาอินกะตানা
- 3) หัวผักกาดยักษ์
- 4) ไล่เดือนน้อยกับรากฝอย
- 5) กระตู่ก กระตู่ก กระตู่ก กระตู่ก

- 6) แม่ไก่สีแดง
- 7) พระจันทร์อร่ามใหม่
- 8) หนูเจ็ดตัว
- 9) แมงมุม

4.4.2 เนื้อหาการใช้เสียงตัวอักษร โดยแบ่งเป็น 5 ฐานเสียง ดังนี้

- 1) วรรณ ก ก ข ข ค ค ฃ ฅ
- 2) วรรณ จ จ ฅ ฅ ฅ ฅ ฅ ฅ
- 3) วรรณ ด ด ต ต ฅ ฅ ฅ ฅ
- 4) วรรณ บ บ ป ป ผ ผ ฟ ฟ ภ ภ
- 5) เศษวรรณ ย ร ล ศ ษ ส ห พ อ ฮ

4.5 ลักษณะของโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

ลักษณะของโปรแกรมฯ เป็นโปรแกรมฯ ที่ใช้ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม ดังนี้

4.5.1 กิจกรรมเล่านิทาน เป็นการนำหนังสือวรรณกรรมเด็กมาใช้เป็นเนื้อหาการสอนภาษาโดยการใช้เสียงตัวอักษร ซึ่งมีการสอดแทรกการยกตัวอย่างคำจากในหนังสือวรรณกรรมเด็กอย่างกลมกลืนกับเนื้อเรื่อง วิธีการสอนจะยึดตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ 5 ด้าน โดยแบ่งตามวัน คือ วันจันทร์สอนด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด วันอังคารสอนด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น วันพุธสอนด้านจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ วันพฤหัสบดีสอนด้านอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น และวันศุกร์สอนด้านเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด โดยใช้เวลาวันละประมาณ 15 นาที และใน 1 สัปดาห์จะใช้หนังสือวรรณกรรมเด็ก 1 เล่ม

4.5.2 กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร เป็นการยกตัวอย่างการใช้เสียงตัวอักษร โดยใช่วิธีการสอนหลากหลายรูปแบบ เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากกิจกรรมเล่านิทาน วิธีการสอนจะยึดตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ 5 ด้าน โดยแบ่งตามวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เช่นเดียวกับกิจกรรมเล่านิทาน โดยใช้เวลาวันละประมาณ 15 นาที

4.5.3 กิจกรรมบันทึกนิทานเสียงตัวอักษร เป็นการถ่ายทอดความคิด และสื่อความหมายจากการฟังนิทานโดยการวาดภาพ และใช้ความรู้ด้านการใช้เสียงตัวอักษรในการเขียนเล่าเรื่อง ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถของเด็กตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ ทั้ง 5 ด้าน โดยใช้เวลาวันละประมาณ 30 นาที หรือตามระดับความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล

4.6 การดำเนินการใช้ของโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

จากแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และเนื้อหาของโปรแกรมฯดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.6.1 สื่อประกอบโปรแกรมฯ

- 1) คู่มือการใช้โปรแกรมฯ
- 2) แผนการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก
- 3) เครื่องมือประเมินผลโปรแกรมฯ

4.6.2 แผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

การดำเนินการใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ การสร้างความคุ้นเคยกับโปรแกรมฯ และการใช้โปรแกรมฯ ซึ่งรวมระยะเวลาในการดำเนินการทั้งสิ้น 9 สัปดาห์

- 1) การสร้างความคุ้นเคยกับโปรแกรมฯ ใช้เวลาในการดำเนินการ 1 สัปดาห์ โดยจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม 2 ด้าน คือ ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด และระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น
- 2) การใช้โปรแกรมฯ ใช้เวลาในการดำเนินการ 8 สัปดาห์ โดยจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม 5 ด้าน โดยแบ่งตามวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ดังนี้

วันจันทร์	ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด
วันอังคาร	ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น
วันพุธ	จับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ
วันพฤหัสบดี	อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น
วันศุกร์	เขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

4.7 การประเมินผลโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล

สรุปผลการดำเนินการใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล โดย (1) การประเมินผลคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ และ (2) การประเมินผลคะแนนเฉลี่ยของการใช้เสียงตัวอักษรหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯสูงกว่าเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ 80%

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างและทดลองใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลใน 5 ด้าน ดังนี้

1. ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด
2. ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น
3. จับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ
4. อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น
5. เขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

สมมติฐานการวิจัย

หลังการใช้โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล เด็กที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรสูงกว่าก่อนการใช้โปรแกรมฯ และมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ 80%

การดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ของโรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. ตัวอย่างประชากร คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 15 คน

3. การดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก เพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาโปรแกรมฯ โดยการประมวลความรู้แนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการศึกษาดูงาน และทดลองสอนภาษาโดยการใช้เสียงตัวอักษรในระดับอนุบาล เพื่อกำหนดแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และการประเมินผล

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างโปรแกรมฯ มีวิธีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.1 นำข้อมูลในขั้นที่ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดของโปรแกรมฯ

2.2 สร้างแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

2.3 กำหนดลักษณะของเครื่องมือและสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองใช้โปรแกรมฯ มีวิธีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 กำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร

3.2 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 การทดสอบก่อนใช้โปรแกรมฯ นำแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน โดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง แมว 11 ตัวกับยักษ์อุอิอะฮะ เพื่อเก็บข้อมูลก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ

3.2.2 การทดลองใช้โปรแกรมฯ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ การสร้างความคุ้นเคยกับโปรแกรมฯ และการใช้โปรแกรมฯ

3.2.3 การทดสอบหลังใช้โปรแกรมฯ นำแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียน โดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง กุริกับกุระ เพื่อเก็บข้อมูลหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ

3.3 วิเคราะห์ข้อมูล มีวิธีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.3.1 วิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ

1) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test dependent) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ กับเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ 80%

3.3.2 การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ

1) รายงานผลการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล
เชิงบรรยายจากข้อมูล ก่อน ระหว่าง และหลังดำเนินการใช้โปรแกรมฯ โดยใช้ข้อมูลบันทึก
การสังเกตของผู้วิจัย ข้อมูลจากแฟ้มผลงานเด็ก และข้อมูลจากภาพถ่ายกิจกรรมต่างๆ

2) รายงานพัฒนาการการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล
ขั้นที่ 4 ชั้นปรับปรุงและนำเสนอโปรแกรมฯ มีวิธีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 3 มาปรับปรุงโปรแกรมฯ

4.2 นำเสนอโปรแกรมฯฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ เด็กที่เข้าร่วมโปรแกรมฯมีคะแนนการใช้เสียงตัวอักษร
ตามวัตถุประสงค์ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด (2) ระบุคำพูดจากเสียง
พยัญชนะต้น (3) จับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ (4) อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น และ
(5) เขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด สูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

2. หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ เด็กที่เข้าร่วมโปรแกรมฯมีคะแนนเฉลี่ยของการใช้เสียง
ตัวอักษร สูงกว่าเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ 80%

อภิปรายผลการวิจัย

โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็ก
วัยอนุบาล นอกจากความสามารถในการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลตามวัตถุประสงค์ของ
โปรแกรมฯแล้ว ยังพบประเด็นที่เป็นผลจากการใช้โปรแกรมฯ โดยสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. การใช้หนังสือวรรณกรรมเด็ก

ก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯกับตัวอย่างประชากร พบว่า โดยส่วนใหญ่ครูผู้สอนเป็น
ผู้คัดเลือกหนังสือวรรณกรรมเด็กมาใช้ในช่วงหลังเด็กตื่นนอนหรือก่อนกลับบ้าน บางครั้งอาจ
นำมาใช้จัดกิจกรรมในช่วงชั้นนำก่อนเข้าสู่กิจกรรมหลักประจำวัน โดยหนังสือที่ใช้นั้นจะนำมาจาก
มุมหนังสือที่ประจำอยู่ในห้องเรียนซึ่งทางโรงเรียนได้จัดเตรียมไว้ให้อย่างพอเพียงและเหมาะสมกับ
เด็กวัยอนุบาล สภาพของหนังสือส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ดี มีบางเล่มที่ชำรุดแต่ก็ได้รับการซ่อมแซม
ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ สำหรับวัตถุประสงค์ของการนำหนังสือวรรณกรรมเด็กมาใช้สอนนั้นก็
เพื่อสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินหรือเตรียมเด็กก่อนนำเข้าสู่กิจกรรมหลัก โดยไม่พบว่ามี

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านภาษาและการประเมินทางด้านภาษาของเด็กหลังการใช้หนังสือวรรณกรรม แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมรองรับหลังการใช้หนังสือวรรณกรรมเด็ก ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือ กิจกรรมวาดภาพระบายสี โดยลักษณะของกิจกรรมนี้จะเน้นในด้านส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านการเขียนโดยการฝึกบังคับกล้ามเนื้อนิ้วมือและข้อมือ หลังจากเด็กวาดภาพระบายสีเสร็จแล้วก็ให้นำผลงานมาเล่าให้ครูฟัง โดยครูจะเขียนเรื่องที่เด็กเล่าลงในผลงานแล้วอ่านให้เด็กฟังเพื่อทวนเนื้อเรื่องตามที่เด็กบอกอีกครั้งก่อนเก็บผลงานลงแฟ้มของเด็ก จะเห็นได้ว่ากิจกรรมดังกล่าวนี้ยังไม่ถือเป็นการส่งเสริมทางด้านภาษาสำหรับเด็กอย่างจริงจังเนื่องจากทางโรงเรียนไม่มีนโยบายการสอนอ่านเขียนในระดับชั้นอนุบาล ซึ่งปัญหาที่ตามมาก็คือ เด็กจะปรับตัวเข้าสู่การเรียนอ่านเขียนในระดับชั้นประถมศึกษาได้ยาก เนื่องจากไม่มีพื้นฐานเกี่ยวกับรูปและเสียงพยัญชนะมาก่อน

นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กโดยเปลี่ยนเล่มใหม่ทุกครั้งที่น่ามาสอน เนื่องจากกลัวว่าเด็กจะเบื่อถ้าหากนำเล่มเดิมกลับมาใช้ซ้ำอีกครั้ง ทำให้เด็กเกิดความเคยชินที่จะต้องเปลี่ยนหนังสือวรรณกรรมเล่มใหม่ทุกครั้งที่คุณนำมาอ่านให้ฟัง ซึ่งหลังจากผู้วิจัยได้นำโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลมาใช้แล้ว ได้มีการใช้หนังสือวรรณกรรมเด็ก 1 เล่มตลอดทั้งสัปดาห์หรือ 5 วัน ซึ่งในช่วง 2-3 สัปดาห์แรกนั้น เด็กหลายคนจะถามว่าทำไมถึงไม่เปลี่ยนหนังสือเล่มใหม่ หรือทำไมจึงเล่าเรื่องเดิมซ้ำ ถึงแม้ว่าเด็กจะมีคำถามเหล่านี้แต่นั้นก็ไม่ได้หมายความว่าเขาเบื่อหรือไม่สนใจที่จะฟังเรื่องเดิมซ้ำ เพราะเมื่อผู้วิจัยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กเล่มเดิมตลอด 5 วัน เด็กทุกคนยังคงตั้งใจฟัง ซึ่งอาจเป็นเพราะในแต่ละวันจะมีกิจกรรมการใช้เสียงตัวอักษรแทรกในระหว่างการเล่นิทานที่ไม่ซ้ำกันในแต่ละวัน จึงทำให้เด็กได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลินจากหนังสือวรรณกรรมเด็ก ซึ่งเป็นผลให้ครูผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กโดยการเล่าซ้ำได้อย่างต่อเนื่อง

โปรแกรมฯ ยังได้จัดกิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านภาษาเกี่ยวกับการใช้เสียงตัวอักษรจากการใช้หนังสือวรรณกรรมเด็ก และมีกิจกรรมบันทึกนิทาน ซึ่งจะเป็นการประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กแต่ละคนอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งโปรแกรมฯ กล่าวคือ กิจกรรมบันทึกนิทานจะให้เด็กวาดภาพระบายสีและเขียนเล่าเรื่องจากภาพวาดด้วยตัวเด็กเองทั้งหมดโดยใช้ความรู้ในด้านการใช้เสียงตัวอักษร ซึ่งสิ่งที่เด็กเขียนด้วยตัวเองจะเป็นสิ่งที่เด็กจดจำได้ดีกว่าผู้อื่นเขียนให้ อีกทั้งยังทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจที่สามารถเขียนได้ด้วยตัวเอง และเมื่อเด็กนำผลงานเข้ามาดูก็สามารถอ่านข้อความที่ตัวเองเขียนได้โดยวิธีการใช้เสียงตัวอักษรซึ่งเป็นวิธีเดียวกับที่เด็กใช้เขียนนั่นเอง

สรุปว่าผลของการนำโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลมาใช้นั้น ได้ช่วยเพิ่มคุณค่าในการใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทางภาษาด้านการใช้เสียงตัวอักษรได้เป็นอย่างดี

2. การเรียนรู้ของเด็ก

ช่วงแรกของการนำโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลไปใช้นั้น เด็กยังเกิดความสับสนและปรับตัวเข้ากับวิธีการสอนในโปรแกรมฯ ไม่ได้ จะเห็นได้จากการตอบคำถามเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดเมื่อผู้วิจัยถาม เช่น “คำว่า แมว ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” เด็กจะตอบว่า “เมี้ยว” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กยังไม่เข้าใจคำถาม แต่เด็กจะพยายามหาคำตอบโดยใช้ประสบการณ์เดิมของตัวเอง ซึ่งอาจมาจากการสอนแนวเตรียมความพร้อมที่โรงเรียนจัดให้ หรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับมาจากที่อื่น ดังนั้น การถามเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า แมว สำหรับเด็กที่ยังไม่เคยเรียนด้านการใช้เสียงตัวอักษรมาก่อนก็จะเชื่อมโยงความคิดเกี่ยวกับคำถามนี้ว่า แมว มีเสียงร้องอย่างไร จึงได้เป็นคำตอบว่า เมี้ยวนั่นเอง

อย่างไรก็ดี เมื่อผู้วิจัยนำโปรแกรมฯ มาใช้สอนได้ประมาณ 2-3 สัปดาห์ พบว่า เด็กเริ่มมีความคุ้นเคยกับวิธีการสอนและคำถามที่ผู้วิจัยมักใช้บ่อยๆ จึงสามารถตอบได้ตรงกับคำถาม แต่ยังคงตอบได้ไม่ถูกต้องทั้งหมด ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้วิธีการใช้เสียงตัวอักษรต่อไป หลังจาก สัปดาห์ที่ 4 เป็นต้นไป เด็กมีพัฒนาการการใช้เสียงตัวอักษรดีขึ้นตามลำดับ โดยจะพบว่า เด็กสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากขึ้น และมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้เสียงตัวอักษรที่นอกเหนือจากการสอนของผู้วิจัย เช่น ขณะที่เด็กทำกิจกรรมบันทึกนิทาน เด็กได้พูดคุยสนทนาเกี่ยวกับเสียงพยัญชนะต้นของคำที่พูด ตัวอย่างเช่น น้องกรกับน้องเนเจอร์กำลังนั่งวาดภาพระบายสี แล้วน้องกรก็พูดขึ้นมาว่า “เนเจอร์ เราวาดรูปมด มอ-มดด้วยละ” เนเจอร์ก็บอกว่า “เรากำลังวาดรูปนก นอ-นก” แล้วน้องกรกับน้องเนเจอร์ก็สลับกันพูดเสียงพยัญชนะต้นของชื่อภาพที่ตัวเองวาดอย่างสนุกสนาน นอกจากความก้าวหน้าในด้านการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กที่พบในห้องเรียนระหว่างที่นำโปรแกรมฯ มาใช้นั้น ผู้วิจัยยังมีโอกาสได้พูดคุยกับผู้ปกครองของเด็กเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กเวลาอยู่ที่บ้าน ซึ่งก็พบว่า เด็กมีพฤติกรรมการใช้เสียงตัวอักษรเกิดขึ้นขณะอยู่ที่บ้าน ตัวอย่างเช่น คุณแม่ น้องเอ็ก มาเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า เวลานั้นน้องเอ็กอยู่ที่บ้านมักจะบอกเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดต่างๆ เวลาคุยกัน เช่น พอ-พ่อ มอ-แม่ พอ-พี่ และชอบสังเกตข้อความต่างๆ แล้วอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะ เช่น น้องเอ็กเห็นขนมป๊อกรู้จักชื่อที่ตัว ป แล้วบอกว่า “นี่ไง ตัว ปอ-ปลา ปอ-ป๊อก” แล้วชี้ที่ตัว ก พร้อมกับบอกว่า “แล้วก็ กอ-ไก่ กอ-กั”

เห็นได้ว่า การนำโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลมาใช้ นั้น ทำให้เด็กมีพัฒนาการการเรียนรู้ในด้านการใช้เสียงตัวอักษรเพิ่มขึ้นตามลำดับ อีกทั้งยังรู้จักนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

3. การจัดสภาพแวดล้อมและการใช้สื่อทางภาษา

การจัดสภาพแวดล้อมทางภาษาเป็นสิ่งที่จำเป็นมากต่อการพัฒนาการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งก่อนการใช้โปรแกรมฯ นั้นจะพบว่าการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนจะไม่เน้นให้มีตัวหนังสือมากนัก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนจะไม่เน้นการอ่านและเขียน แต่หลังจากผู้วิจัยนำโปรแกรมฯ มาใช้แล้ว การจัดสภาพแวดล้อมจึงต้องเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ภาษาตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ เช่น จัดให้มีภาพวาดและตัวอักษรเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในหนังสือวรรณกรรมเด็กที่ใช้ในสัปดาห์นั้นๆ เพื่อให้เด็กได้สังเกตตัวพยัญชนะที่แฝงอยู่ในภาพวาดและเป็นเสียงต้นของภาพนั้น เช่น มีตัว บ แฝงอยู่ในภาพ บ้าน หรือ มีตัว ม แฝงอยู่ในภาพ เมฆ นอกจากนี้ยังจัดให้มีแผ่นชาร์ตพยัญชนะ ก-ฮ ติดไว้ใกล้โต๊ะสำหรับเขียนหนังสือ โดยอยู่ในระดับสายตาเด็ก เพื่อให้เด็กได้ใช้เป็นตัวชี้แนะ (cue) ในการเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด และมีกระเปาะผนังสำหรับวางบัตรคำที่เกี่ยวกับเนื้อเรื่องในหนังสือวรรณกรรมเด็ก ซึ่งบัตรคำแต่ละใบจะเน้นที่ตัวพยัญชนะต้นของคำโดยใช้สีที่ต่างออกไป เมื่อเด็กต้องการเขียนคำที่ต้องการก็จะไปหาบัตรคำโดยอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นแล้วมาเขียนคัดลอกทั้งคำลงในผลงานตัวเอง

นอกจากนี้ยังมีสื่อที่ใช้ในโปรแกรมฯ ที่สำคัญก็คือ หนังสือวรรณกรรมเด็ก ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกโดยผ่านความเห็นชอบจากนักการศึกษาปฐมวัยและผู้ทรงคุณวุฒิว่าเป็นวรรณกรรมที่เหมาะสมกับเด็กวัยอนุบาล และมีเนื้อเรื่องสนุกสนานชวนให้เด็กติดตามได้นานตลอดทั้งสัปดาห์ หนังสือวรรณกรรมเด็กถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของโปรแกรมฯ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทางภาษาในการใช้เสียงตัวอักษร จึงจำเป็นต้องทำการคัดเลือกอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีสื่ออื่นๆ ที่ใช้ในโปรแกรมฯ ได้แก่ ของจริง รูปภาพ บัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ บัตรพยัญชนะที่ไม่มีรูปประกอบ เชือกที่ขดเป็นตัวพยัญชนะ ซึ่งสื่อเหล่านี้จะเชื่อมโยงไปสู่การใช้เสียงตัวอักษรของเด็ก เช่น ให้เด็กระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้นที่กำหนด โดยผู้วิจัยมีสิ่งของหรือรูปภาพต่างๆ แทนคำมาให้เด็กเลือก

เห็นได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมและการใช้สื่อทางภาษาถือเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมฯ ที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในด้านการใช้เสียงตัวอักษรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ ที่ตั้งไว้

4. การประเมินพัฒนาการการใช้เสียงตัวอักษร

การประเมินผลที่ดีที่สุดคือการประเมินตามสภาพจริงของเด็กเป็นรายบุคคล ซึ่ง

โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ก็มีการประเมินพัฒนาการการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กเป็นรายบุคคลโดยประเมินตามสถานการณ์ที่เด็กทำกิจกรรมบันทึกนิทานและนำวิธีการใช้เสียงตัวอักษรมาใช้ในการเขียนเล่าเรื่องลงในผลงาน ซึ่งก็พบว่า เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการการใช้เสียงตัวอักษรที่แตกต่างกัน แต่วิธีการนำความรู้ด้านการใช้เสียงตัวอักษรมาใช้ไม่แตกต่างกันเท่าไรนัก เนื่องจากเด็กได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนจากโปรแกรมมาเหมือนกัน จึงมีวิธีการถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้มาในรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน เช่น การเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด เด็กทุกคนจะต้องเริ่มจากการคิดคำที่ต้องการจะเขียน แล้วจึงระบุเสียงพยัญชนะต้นของคำนั้น ก่อนที่จะเขียนรูปพยัญชนะนั้นแทนคำ ซึ่งเด็กบางคนก็สามารถคิดและเขียนเองได้อย่างรวดเร็ว แต่บางคนต้องใช้เวลาในการคิดเสียงพยัญชนะต้นของคำ และต้องดูแบบจากแผ่นชาร์ตพยัญชนะ ก-ฮ ก่อนลงมือเขียน ดังนั้น ผลงานของเด็กแต่ละคนจึงสะท้อนให้เห็นพัฒนาการที่แตกต่างของเด็กได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม การบันทึกการสังเกตของผู้วิจัยก็จะช่วยเติมเต็มการประเมินพัฒนาการการใช้เสียงตัวอักษรของแต่ละคนอย่างแท้จริง

ข้อสังเกตการวิจัย

1. ปัจจุบันสภาพการจัดการศึกษาในระดับชั้นอนุบาลมีความหลากหลาย แต่ละโรงเรียนมีนโยบายและจุดมุ่งหมายในการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อบรรลุเป้าหมายตามปรัชญาของโรงเรียน ซึ่งก็มีการนำแนวคิดตะวันตกมาใช้ในการจัดการศึกษา และเกิดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุดในการจัดการศึกษาคือ ตัวผู้เรียน กล่าวคือ ในการนำแนวคิดหรือนวัตกรรมใดมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องศึกษาพื้นฐานบริบทของเด็กเสียก่อน ถึงแม้ว่าแนวคิดหรือนวัตกรรมที่ได้คัดสรรพิจารณาว่าเหมาะสมกับเด็กนั้น ก็ต้องมีการปรับประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทสังคมและตัวเด็ก เช่นเดียวกับ โปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลนี้ก็เพียงทางเลือกหนึ่งที่นำเสนอให้แก่โรงเรียนหรือผู้ที่จะนำโปรแกรมฯไปใช้ได้พิจารณาโดยต้องคำนึงถึงบริบทของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การสังเกตเด็กเป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ของครูผู้สอน เพราะจะช่วยให้สามารถหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กได้ โดยไม่จำเป็นต้องยึดตามแนวคิดหรือหลักการใดหลักการหนึ่งที่ตายตัว แต่เป็นแนวทางเลือกที่ยืดหยุ่นสามารถปรับหรือประยุกต์ใช้ในการสอนเด็กได้ตลอดเวลา ดังนั้น จึงไม่จำเป็นว่าจะต้องสอนอ่านเขียนเพียงอย่างเดียว หรือสอนเตรียมความพร้อมเพียงอย่างเดียว แต่ให้คำนึงถึงความพอดีที่เหมาะสมกับเด็ก และสามารถ

ผสมผสานการจัดการเรียนการสอนที่กลมกลืนได้แม้ว่าจะนำแนวคิดหรือวิธีการสอนต่างๆ มาใช้อย่างหลากหลาย ที่สำคัญคือ ความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กจะต้องเข้ากับการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้

3. ครูคือต้นแบบที่สำคัญของเด็ก ดังนั้น บทบาทของครูจึงตระหนักอยู่ในความคิดคำนึงของเด็กอยู่ตลอดเวลา การจัดการเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จได้ส่วนหนึ่งก็มาจากบทบาทของครู ซึ่งเด็กจะมีพฤติกรรมเลียนแบบจนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาจนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ด้วยตัวเอง เช่นเดียวกับการจัดโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยคือครูที่มีบทบาทหน้าที่ในการสอนให้เด็กรู้จักการใช้เสียงตัวอักษร ซึ่งจะคอยเน้นย้ำซ้ำทวนและเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมตั้งแต่ต้นเสมอไป เพื่อให้เด็กได้จดจำจนสามารถนำไปใช้ และพัฒนาโดยประยุกต์ใช้ได้ด้วยตัวเอง จากความเชื่อที่ว่าบทบาทของครูมีความสำคัญในการเรียนรู้ของเด็ก แต่อย่างไรก็ดี การจัดการเรียนการสอนจะมาพร้อมกับบทบาทของครูเสมอ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงก่อนการจัดการเรียนการสอน นั่นก็คือความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กตามวัยในบริบทที่เป็นอยู่จริง ซึ่งเมื่อนำสิ่งเหล่านี้มารวมเข้าด้วยกันแล้ว ก็จะสามารถกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กได้อย่างเป็นไปตามธรรมชาติการเรียนรู้ที่แท้จริงได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. โปรแกรมนี้เป็นแนวทางเลือกหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนภาษาโดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรซึ่งเป็นพื้นฐานความรู้ในการเรียนสะกดอ่านและเขียนของเด็กวัยอนุบาล ดังนั้น โปรแกรมนี้จึงเหมาะสำหรับเด็กที่กำลังอยู่ในช่วงรอยต่อระหว่างระดับชั้นอนุบาลกับประถมศึกษา และอาจมีการทำวิจัยเพิ่มเติมเพื่อติดตามสภาพและปัญหาในการเชื่อมต่อความรู้ที่ได้รับจากโปรแกรมฯ โดยนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนสะกดในระดับประถมศึกษา พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนทางภาษาที่สามารถ ผสมผสานเข้ากับการเรียนต่อในระดับชั้นประถม

2. โปรแกรมนี้ถูกกำหนดในช่วงระยะเวลาที่จำกัดทำให้ไม่เห็นพัฒนาการทางภาษาด้านการใช้เสียงตัวอักษรที่ต่อเนื่อง เพราะโปรแกรมนี้จะเน้นแต่พยัญชนะ โดยที่เด็กยังไม่ได้รู้จักเสียงและรูปสระ รวมทั้งวรรณยุกต์ ดังนั้น อาจมีการทำวิจัยที่ครอบคลุมการใช้เสียงตัวอักษรทั้งพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ โดยจัดให้เป็นการบูรณาการเนื้อหาเข้ากับกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละวัน

3. โปรแกรมฯนี้ใช้วรรณกรรมเด็กเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนภาษาโดยการใช้นี้เสียงตัวอักษร ดังนั้น อาจมีการทำวิจัยที่เปลี่ยนไปใช้สื่ออย่างอื่นแทนหนังสือวรรณกรรมเด็ก เพื่อดูผลของการใช้เสียงตัวอักษรที่ตามมา

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ครูหรือผู้นำโปรแกรมฯไปใช้ต้องมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับด้านการใช้เสียงตัวอักษร เพื่อการวิเคราะห์เชื่อมโยงและทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก ดังนั้น จึงควรศึกษาคู่มือโปรแกรมการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อส่งเสริมการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล ก่อนที่จะนำโปรแกรมฯไปใช้จริง

2. ครูผู้สอนประจำชั้นเด็กในโรงเรียนที่นำโปรแกรมฯไปใช้ สามารถนำไปประยุกต์การสอนในระยะแรกเริ่มของการสร้างความคุ้นเคยกับโปรแกรมฯ โดยสามารถจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯด้านระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด และด้านระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น ให้สามารถแทรกอยู่ในกิจกรรมอื่นๆของเด็กได้ โดยจัดให้มีการสอนภาษาด้านการใช้เสียงตัวอักษรเป็นส่วนหนึ่งในการบูรณาการเนื้อหาในหลักสูตร เพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้เด็กคุ้นเคยกับเสียงพยัญชนะต้น ก่อนนำโปรแกรมฯทั้งหมดมาใช้ ซึ่งจะครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯทั้งหมด ซึ่งเด็กจะได้รู้จักทั้งเสียงและรูปพยัญชนะ ตลอดจนสามารถอ่านและเขียนได้โดยวิธีการใช้เสียงตัวอักษร

3. ครูผู้สอนประจำชั้นเด็กในโรงเรียนที่นำโปรแกรมฯไปใช้ สามารถปรับเปลี่ยนหนังสือวรรณกรรมเด็กที่นำมาใช้สอนได้โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักสูตรของโรงเรียน และรู้จักคัดสรรหนังสือวรรณกรรมเด็กที่ดีและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

4. ครูหรือผู้นำโปรแกรมฯไปใช้ควรให้ความรู้ผู้ปกครอง และให้ตระหนักถึงความสำคัญในการนำโปรแกรมฯมาใช้ เพื่อช่วยส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการทางภาษาด้านการใช้เสียงตัวอักษร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเรียนสะกดอ่านและเขียนในระดับต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา นาคสกุล. 2540. ระบบเสียงภาษาไทย. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กำชัย ทองหล่อ. 2537. หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์.

จันทมาศ ชื่นบุญ และคณะ. 2535. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

จินตนา ไบกาชุย. 2434. การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
สุวีริยาสาส์น.

ณัฐหทัย วรระทรัพย์. 2540. การประเมินพัฒนาการจากสภาพจริง (Authentic assessment)
และการใช้แฟ้มสะสมงาน (portfolio). เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง
อนุบาลศึกษา : การปรับเปลี่ยนจากครูไปสู่เด็ก, 2-4 เมษายน 2540.

ทีศนา เขมมณี และคณะ. 2535. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย.
กรุงเทพมหานคร : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงนุช ภัทราคร. 2538. สถิติการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

นภเนตร ธรรมบวร. 2540. การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนัก
พิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2534. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์
พระนคร.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2539. สถิติวิจัย 1. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพีเอ็น
การพิมพ์.

บุษบง ดันติวงศ์. 2535. นวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็ก. มิติ
ใหม่การสอนระดับปฐมวัยในเอกสารการสัมมนาในโอกาสครบรอบ 100 ปี การฝึกหัดครู
ไทย, กรุงเทพฯ : ม.ท.ป.

บุษบง ดันติวงศ์. 2536. นวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย.
ใน แรมสมร อยู่สถาพร(บรรณานิการ), เทคนิคและวิธีการสอนในระดับประถมศึกษา,
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประคอง กรรณสูตร. 2538. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประทีน มหาจันทร์. 2530. หลักการสอนภาษา. ชลบุรี : โรงเรียนสาธิตพิบูลย์บำเพ็ญ.

ปราณี เชียงทอง. 2530. วรรณกรรมสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.

- พงศ์ศักดิ์ สังขภิญโญ. 2542. การเลือกหนังสือวรรณกรรมสำหรับเด็ก. วารสารการศึกษาปฐมวัย 3,4 (ตุลาคม).
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพโรธ เลิศพิริยกุล. 2539. วรรณกรรมปัจจุบัน. ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการ สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- รัตพร ชังธาดา. 2531. หนังสือสำหรับเด็ก. มหาสารคาม : ฝ่ายวิชาการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราศี ทองสวัสดิ์. 2531. แนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยศึกษา. เอกสารการสอนชุดวิชา ฝึกอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เล่ม 1 หน่วยที่ 2, กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รณนาท รักสกุลไทย. 2537. หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. รักลูก 6 (พฤษภาคม 2537) : 170-175.
- สุภัทรา คงเรือง. 2539. ผลการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิฉันท์ คุณภักดีพิมล. 2532. การใช้เกมเพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาในการจำแนกเสียงต้นของคำ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลิสสา เพ็ชรรัตน์. 2539. การพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กวัยอนุบาลโดยใช้เทคนิคการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย ไชยานนท์. 2545. พจนานุกรมวรรณคดีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์น้ำฝน.
- อุทุมพร จามรมาน. 2540. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พันธ์พิบลีซิ่ง.
- อำพร ศรีทรัพย์. 2540. ความสนใจในการอ่านและเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ภาษาอังกฤษ

- Adam, M. J. 1990. Beginning to read. Cambridge : MAMIT press.
- Almy, M., and Genishi, C. 1979. Ways of studying children. New York : Teachers College.
- Carbo, M. 1997. Reading with style. Principle 5 (May) : 12-14.
- Corrmett, C. E., and Blankenship, L. A. 1990. Whole language = whole learning. Indiana : The Phi Delta Kappa Education Foundation.
- Crossland, J. and others. 1989. Nursery rhythm, phonological skills and reading. Journal of children language 16,2 : 407-428.
- Cunningham, A.E. 1990. Explicit versus implicit instruction in phonemic awareness. Journal of experimental child psychology 50 : 429-444.
- Duffy, G.G. 1993. Improving classroom reading instruction. 3rd ed. New York : Maxwell MacMillan International.
- Eliason, C., and Jenkins, L. 1990. A practical guide to early children curriculum. 5th ed. New York : Maxwell MacMillan International.
- Fisher, C.J., and Terry, C.A. 1990. Children's language and the language arts : A literature-based approach. 3rd ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Hoskisson and Tompkins. 1987. Language arts content and teaching strategies. Ohio : Merrill publishing.
- International Reading Association. 1998. IRA board issues position statement on phonemic awareness. Reading today (June/July) : 43,26.
- Jalongo, M.R. 1992. Early childhood language arts. Allyn and Bacon : Boston.
- Juel, C. 1988. Learning to read and write a longitudinal study of 54 children from first through fourth grades. Journal of education psychology 80 : 437-447.
- Klein, M.L. and others. 1991. Teaching reading in the elementary grades. Boston : Allyn and Bacon.
- Kucer, S. B. 1991. Authenticity as the basic for instruction. Language arts 68 (November) : 532-540.
- Leater, C.L. 1993. A literature-based approach to reading. Master's thesis : Grand Valley State University.

- Maclean, M., Bryant, P., and Bradley, L. 1987. Rhymes, nursery rhymes, and reading in early childhood. Merrill-Palmer quarterly 33 : 255-281.
- Morrow, L. M. 1990. Preparing the classroom environment to promote literacy during play. Early childhood research quarterly 5 : 537-554.
- National Association for the Education of Young Children/ International Reading Association. 1998. NAEYC/IRA joint position statement : Learning to read and write : Developmentally appropriate practices for young children. Young children 53 : 30-46.
- Neuman, S. B., and Roskos, M. 1990. Play print and purpose : Enriching play environment for literacy development. The reading teacher 44 (November) : 214-221.
- Newton, J.D. 1993. An alternative to study hall : The effectiveness of a literature-based program with emphasis on an integrated. Active learning approach with seventh grade students. Ph.D. dissertation. Central Missouri State University.
- Nicoll, V., and Roberts, V. 1993. Taking a closer look at literature-based program. Australia : Primary English Teaching Association.
- Page, G., and Thomas, J, B. 1977. International dictionary of education. London : Kogan Page limited.
- Partridge, M.E. 1991. The effects of daily opportunities to draw and write on kindergarten children's ability to represent phonemes in their spelling inventions. Denver Colorado : ERIC, 341-482.
- Robertson, K.L., and Brady, S.A. 1993. Phonological awareness in kindergarten children of differing socio-economic status. March: Paper presented at the American Psychological Association Toronto, Canada.
- Ruddell, R.B., and Ruddell, M.R. 1995. Teaching children to read and write : Becoming an influential teacher. Massachusetts : Allyn and Bacon.
- Scanlon, D., and Vellutino, F. R. (in press). A comparison of the instructional backgrounds and cognitive profiles of poor, average, and good readers who are identified as at-risk for reading failure. Journal of scientific studies of reading 83 : 16.

- Schickedanz, J. 1986. More than the ABCS. Washington D. C. : National Association for the Education of Young Children.
- Shafritz, T.M. and others. 1988. The facts on file dictionary of education. New York.
- Stah, S.A., and Murray, B.A. 1994. Defining phonological awareness and its relationship to early reading. Journal of educational psychology 86 : 221-234.
- Stanovich, K. E. 1986. Matthew effects in reading : Some consequences of individual differences in the acquisition of literacy. Reading research quarterly 21 : 360-406.
- Stewing, J.W., and Nordberg, B. 1995. Exploring language art in the elementary classroom. Wandsworth publishing company : A division of international Thomson publishing.
- Sulzby, E. 1992. Writing and reading : Signs of oral and written communication language organization in young children. In W. H. Teale & E.Sulzby (Eds.) emergent literacy : Writing and reading (pp. 50-89). Norwood, NJ: Ablex.
- Vellutino, F. R. and others. 1996. Cognitive profiles of difficult-to-remediate, and readily remediate poor readers : Early intervention as a vehicle for distinguishing between cognitive and experiential deficits as basic causes of specific reading disability. Journal of educational psychology 88 : 601-681.
- Wasik, B.A. 2001. Phonemic awareness and young children. Childhood education 77(Spring) : 130-131.
- Wellman, C. 1981. Speech sounds of young children. University of Iowa Studies in Child Welfare, 5,2.
- Wright, G.E. 1993. Developing phonemic awareness in kindergarten children in a developmentally appropriate curriculum by the kindergarten teacher. Ed.D., The University of Oklahoma. Dissertation abstracts international 55 : 0522A.
- Yopp, H.K. 1995. Read-aloud books for developing phonemic awareness : An annotated bibliography. The reading teacher 49 : 20-29.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์ ดร. ศรินทร วิฑยะสิทธิ์นันท์	ครูใหญ่ฝ่ายไทยโรงเรียนนานาชาติ
บางกอกพัฒนา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สอางค์ ดำเนินสวัสดิ์	อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา
3. อาจารย์ รสริณ วรรณระภาฎ	ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยโรงเรียนนานาชาติ
บางกอกพัฒนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1.1 การคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยใช้สูตร

1.1.1 คำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ของคะแนน โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ

$$\begin{aligned} \bar{X} &= \text{ค่ามัชฌิมเลขคณิต} \\ \sum X &= \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด} \\ N &= \text{จำนวนนักเรียนทั้งหมด} \end{aligned}$$

(ประคอง กรรณสูตร, 2538)

1.1.2 คำนวณค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ

$$S.D. = \text{ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน}$$

$$X = \text{คะแนนของนักเรียน}$$

$$\sum X^2 = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$\sum X = \text{ผลรวมกำลังสองของคะแนนทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนนักเรียน}$$

(พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

1.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test dependent) โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ D = ผลต่างของคะแนนที่สัมพันธ์กันแต่ละคู่
 $\sum D$ = ผลรวมของผลต่างของคะแนน
 $\sum D^2$ = ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนน
 N = จำนวนนักเรียน
 (ประคอง กรรณสูตร, 2538)

1.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่ามัธยเลขคณิตของคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ กับเกณฑ์การประเมินโปรแกรมฯ โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test dependent) โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\frac{S}{\sqrt{N}}}$$

เมื่อ \bar{X} = ค่ามัธยเลขคณิตหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ
 μ_0 = ค่ามัธยเลขคณิตคะแนนเกณฑ์ผ่านโปรแกรมฯ
 S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 N = จำนวนนักเรียน
 (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2539)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

2.1 การคำนวณค่าระดับความยาก (Level of Difficulty) โดยใช้สูตร

$$P = \frac{R_U + R_L}{X_{\max} (N_U + N_L)}$$

เมื่อ P = ค่าระดับความยาก
 R_U = ผลรวมของคะแนนนักเรียนในกลุ่มสูง
 R_L = ผลรวมของคะแนนนักเรียนในกลุ่มต่ำ
 N_U = จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง
 N_L = จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำ

$$X_{\max} = \text{คะแนนเต็มของข้อสอบข้อนั้น}$$

(นงนุช ภัทราคร, 2538)

2.2 การคำนวณค่าอำนาจจำแนก (Power of discrimination) โดยใช้สูตร

$$D = \frac{R_U - R_L}{(X_{\max})N_U}$$

เมื่อ

$$D = \text{ค่าอำนาจจำแนก}$$

$$R_U = \text{ผลรวมของคะแนนนักเรียนในกลุ่มสูง}$$

$$R_L = \text{ผลรวมของคะแนนนักเรียนในกลุ่มต่ำ}$$

$$N_U = \text{จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง}$$

$$X_{\max} = \text{คะแนนเต็มของข้อสอบข้อนั้น}$$

(นงนุช ภัทราคร, 2538)

2.3 การคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาช (Cronbach)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left| 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right|$$

เมื่อ

$$K = \text{จำนวนข้อสอบ}$$

$$\sum S_i^2 = \text{ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ}$$

$$S_x^2 = \text{ความแปรปรวนของคะแนนรวม}$$

ความแปรปรวนของคะแนนรวม (S_x^2)

$$S_x^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ (S_i^2)

$$S_i^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ ($\sum S_i^2$)

$$\sum S_i^2 = S_1^2 + S_2^2 + S_3^2 + \dots + S_{20}^2$$

(บุญธรรม กิจปรีดาปริสุทธ์, 2534)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

การคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษร ของเด็กวัยอนุบาล

การคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาช (Cronbach)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left| 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right|$$

เมื่อ K = จำนวนข้อสอบ

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ ($\sum S_i^2$)

$$\sum S_i^2 = S_1^2 + S_2^2 + S_3^2 + \dots + S_{25}^2$$

(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2534)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. การคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรก่อนเรียน

1.1 ความแปรปรวนของคะแนนรวม (S_x^2)

จากสูตร

$$S_x^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

แทนค่าในสูตร

$$S_x^2 = \frac{20(45425) - (851)^2}{20(20-1)}$$

$$S_x^2 = \frac{908500 - 724201}{380}$$

$$S_x^2 = \frac{184299}{380}$$

$$S_x^2 = 484.997$$

1.2 ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ (S_i^2)

$$S_i^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

ตัวอย่างการคำนวณ ค่า S_i^2 ในข้อ 1

$$S_1^2 = \frac{20(75) - (33)^2}{20(20-1)}$$

$$S_1^2 = \frac{1500 - 1089}{380}$$

$$S_1^2 = 1.08$$

1.3 ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ ($\sum S_i^2$)

$$\sum S_i^2 = S_1^2 + S_2^2 + S_3^2 + \dots + S_{25}^2$$

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} \sum S_i^2 &= 1.08 + 1.52 + 1.25 + 1.21 + 1.83 + 1.17 + 1.17 + 1.4 \\ &\quad + 1.5 + 1.61 + .52 + 1.25 + .94 + 1.29 + 1.82 + 1.17 \\ &\quad + 1.46 + 1.04 + 1.91 + 1.84 + 1 + 1.1 + .74 + 1.42 + 1.21 \end{aligned}$$

$$\sum S_i^2 = 32.45$$

แทนค่าความเที่ยงในสูตร

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left| 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right|$$

$$\alpha = \frac{25}{25-1} \left| 1 - \frac{32.45}{484.997} \right|$$

$$\alpha = \frac{25}{24} |1 - .067|$$

$$\alpha = \frac{25}{24} (.933)$$

$$\alpha = .97$$

ความเที่ยงของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 0.97

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรหลังเรียน

2.1 ความแปรปรวนของคะแนนรวม (S_x^2)

จากสูตร

$$S_x^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

แทนค่าในสูตร

$$S_x^2 = \frac{20(46328) - (852)^2}{20(20-1)}$$

$$S_x^2 = \frac{926560 - 725904}{380}$$

$$S_x^2 = \frac{200656}{380}$$

$$S_x^2 = 528.042$$

2.2 ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ (S_i^2)

$$S_i^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

ตัวอย่างการคำนวณ ค่า S_i^2 ในข้อ 1

$$S_1^2 = \frac{20(68) - (30)^2}{20(20-1)}$$

$$S_1^2 = \frac{1360 - 900}{380}$$

$$S_1^2 = 1.21$$

2.3 ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ ($\sum S_i^2$)

$$\sum S_i^2 = S_1^2 + S_2^2 + S_3^2 + \dots + S_{25}^2$$

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} \sum S_i^2 &= 1.21 + .96 + 1.08 + 1.57 + 1.32 + 1.62 + 1.52 + 1.31 \\ &\quad + 1.64 + 1.38 + .75 + .75 + .69 + 1.22 + 1.31 + 1.63 \\ &\quad + 1.4 + 1.15 + 1.33 + 1.29 + 1.29 + .98 + .99 + 1.77 + 1.73 \end{aligned}$$

$$\sum S_i^2 = 31.89$$

แทนค่าความเที่ยงในสูตร

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left| 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right|$$

$$\alpha = \frac{25}{25-1} \left| 1 - \frac{31.89}{528.042} \right|$$

$$\alpha = \frac{25}{24} |1 - .06|$$

$$\alpha = \frac{25}{24} (.94)$$

$$\alpha = .98$$

ความเที่ยงของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 0.98

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 การหาค่าความเที่ยงของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน

คนที่	ข้อ																									X	X ²
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		
1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	74	5476
2	3	2	3	2	2	2	3	3	2	3	2	2	3	2	3	2	0	1	3	3	3	2	2	3	2	58	3364
3	3	3	2	3	3	2	3	3	2	3	1	2	3	2	3	1	3	3	3	2	3	2	3	3	2	63	3969
4	3	2	3	2	3	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3	66	4356
5	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	3	2	3	3	3	2	3	2	3	3	67	4489
6	2	3	3	2	3	3	2	3	3	3	1	3	3	2	3	2	3	3	2	2	3	3	2	3	2	64	4096
7	3	2	3	2	2	1	2	3	3	3	1	3	2	3	2	2	2	2	3	3	1	2	2	3	2	57	3249
8	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	71	5041
9	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	3	3	3	1	2	3	3	3	1	2	2	3	2	63	3969
10	1	2	2	2	0	1	2	3	3	2	1	2	3	3	3	1	2	3	3	2	1	2	2	3	2	51	2601
11	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	3	2	0	1	0	3	2	0	16	256
12	1	0	0	2	0	0	1	2	2	0	0	0	0	2	0	1	1	3	2	0	1	1	2	0	1	22	484
13	1	2	2	0	0	0	3	2	0	0	0	2	0	0	1	1	1	3	0	0	0	0	0	1	1	20	400
14	1	0	1	1	0	1	3	3	0	0	1	2	3	0	0	0	0	0	1	1	1	3	1	0	0	23	529
15	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1	20	400
16	1	0	3	0	0	1	0	0	2	1	1	3	3	0	0	1	0	1	0	1	1	3	1	0	0	23	529
17	1	0	3	0	1	1	0	2	0	0	1	3	2	1	0	1	0	2	0	0	1	3	2	1	0	25	625
18	1	1	3	0	0	0	1	2	0	1	1	0	2	1	0	0	0	2	0	2	0	2	2	1	0	22	484
19	1	1	2	2	1	1	0	0	2	3	1	1	2	1	1	0	0	0	0	1	1	0	3	2	2	28	784
20	0	0	0	0	0	1	0	2	2	1	1	2	1	1	0	0	0	0	1	0	1	2	1	1	1	18	324
$\sum X$	33	31	42	31	28	26	34	43	37	37	22	38	41	33	33	26	25	42	36	33	30	41	40	39	30	851	45425
$\sum X^2$	75	77	112	71	74	56	90	119	97	99	34	96	102	79	89	56	59	108	101	83	64	105	94	103	68		
S^2_i	1.08	1.52	1.25	1.21	1.83	1.17	1.17	1.4	1.5	1.61	0.52	1.25	0.94	1.29	1.82	1.17	1.46	1.04	1.91	1.84	1	1.1	0.74	1.42	1.21	32.45	

ตารางที่ 18 การหาค่าความเที่ยงของแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียน

คนที่	ข้อ																									X	X ²
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		
1	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	70	4900
2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	3	3	3	72	5184
3	3	2	3	3	2	3	3	3	3	3	2	1	3	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	68	4624
4	3	3	3	3	2	1	2	3	3	3	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	68	4624
5	1	2	2	1	3	3	2	2	3	1	2	2	3	3	1	3	2	1	2	2	2	2	1	2	1	49	2401
6	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	3	3	3	69	4761
7	1	3	3	3	2	1	3	3	3	2	0	3	2	3	2	0	3	3	3	2	0	0	0	3	0	48	2304
8	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	74	5476
9	1	3	3	3	2	1	3	3	3	3	1	3	3	2	2	0	1	2	3	2	1	3	3	3	2	56	3136
10	2	3	3	3	3	3	0	3	3	3	3	1	3	3	2	3	1	3	3	3	3	2	3	3	3	65	4225
11	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	2	1	1	1	0	1	2	15	225
12	1	1	0	0	0	0	2	1	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	2	3	1	0	17	289
13	1	1	2	1	0	0	0	1	2	1	1	1	1	1	0	1	1	2	1	0	1	2	1	0	0	22	484
14	0	0	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	0	1	0	1	1	1	1	1	3	1	0	25	625
15	0	1	1	1	0	1	1	3	0	1	1	1	1	1	1	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	17	289
16	1	0	3	0	1	1	0	1	1	1	1	1	2	1	1	1	0	1	1	0	1	3	1	0	1	24	576
17	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1	3	2	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0	18	324
18	1	1	2	2	1	0	0	1	1	1	0	1	2	1	1	1	1	2	0	2	0	2	1	2	0	26	676
19	1	0	1	1	1	1	0	1	2	1	1	1	2	1	1	0	1	0	1	1	1	2	2	2	1	26	676
20	1	1	2	1	0	0	1	2	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	2	1	1	1	1	23	529
$\sum X$	30	34	43	35	30	28	32	42	36	34	26	34	44	36	31	29	27	38	36	33	33	37	38	37	29	852	46328
$\sum X^2$	68	76	113	91	70	70	80	113	96	84	48	72	110	88	73	73	63	94	90	79	79	87	91	102	75		
S^2_i	1.21	0.96	1.08	1.57	1.32	1.62	1.52	1.31	1.64	1.38	0.75	0.75	0.69	1.22	1.31	1.63	1.4	1.15	1.33	1.29	1.29	0.98	0.99	1.77	1.73	31.89	

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวอย่างแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน โดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง แมว 11 ตัวกับยักษ์อุฮิอะฮะ
2. ตัวอย่างแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียน โดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง กุริกับกุระ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน

คำชี้แจง

1. แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลนี้ ต้องใช้คู่กับหนังสือวรรณกรรมเด็ก เรื่อง แมว 11 ตัวกับยักษ์อุฮิอะฮะ เรื่องและรูปโดย โนโบรุ บาบะ แปลโดย พรอนงค์ นิยมคำ ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้วัด 5 ประเด็น คือ

1.1 ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด	5	ข้อ
1.2 ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น	5	ข้อ
1.3 จับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ	5	ข้อ
1.4 อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น	5	ข้อ
1.5 เขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงต้นในคำพูด	5	ข้อ

2. ในการประเมินให้ดูพฤติกรรมของเด็กในการตอบคำถามว่าทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในคะแนนระดับใด แล้วบันทึกลงใน “แบบบันทึกคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล” ตามลำดับข้อ

สถานการณ์

ครูเตรียมหนังสือนิทาน บัตรภาพ และบัตรพยัญชนะที่ใช้ในการวัดให้พร้อมก่อนพาเด็กมานั่งใกล้ๆ แล้วพูดว่า “วันนี้ครูจะอ่านนิทานให้หนูฟัง แล้วในนิทานที่ครูอ่านก็จะมีเกมชื่อว่า เกมทายเสียงคำ เรามาเริ่มกันเลยนะคะ” จากนั้นก็ปฏิบัติตามคำแนะนำในแบบวัดฯเป็นข้อๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลก่อนเรียน

ขั้นการสาธิตตัวอย่างก่อนใช้แบบวัดฯ			
<p>- ครูอ่านชื่อเรื่องให้เด็กฟังโดยที่ยังไม่ให้คุณนำปกหนังสือ แล้วยกตัวอย่าง คำว่า “แมว” คือ เสียง “มอ” และนอกจากเสียง มอ-แมว แล้วยังมีคำอื่นที่มีเสียง “มอ” เช่น มอ-ม้า, มอ-มด, มอ-ไม้, มอ-มี ฯลฯ และครูก็ให้เด็กดูบัตรพยัญชนะ “ม” ที่แทนเสียง “มอ” พร้อมกับชี้คำว่า “แมว” ที่ชื่อเรื่อง แล้วบอกเด็กว่าคำนี้จะอ่านว่า “แมว” เพราะมีตัว “ม” จากนั้นครูบอกเด็กว่านิทานเรื่องนี้ นอกจากมี “แมว” แล้วยังมี “ยักษ์” อีกด้วย คำว่า “ยักษ์” คือเสียง “ยอ” แล้วครูก็เขียนตัว “ย” ให้เด็กดู หลังจากนั้นครูจึงเริ่มอ่านนิทานให้เด็กฟัง...</p>			
หน้า	พฤติกรรมครู/ คำถามหลัก	พฤติกรรมเด็ก/คำถามชั้นนำของครู	คะแนน
2-3	<p>- ครูเปิดหน้า 2-3 อ่านให้เด็กฟังจนจบแล้วพูดถึงคำว่า “แถว”</p> <p>1. คำว่า “แถว” ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ</p> <p>- ครูให้เด็กดูบัตรภาพ ใต๊ะ ถึง ขวด แล้วให้เด็กบอกชื่อภาพทีละใบ</p> <p>2. ภาพไหนมีเสียงเหมือนคำว่า “แถว” คะ</p>	<p>- เด็กตอบเสียง “ถอ”/ “ถอ-แถว” / “ถอ-ถุง”</p> <p>- ถ้าเด็กตอบผิดหรือไม่ตอบภายใน 10 วินาที ให้ครูบอกคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนคำว่า “แถว” อีก 3 คำ คือ ถ่ม ถ้วย ถาง แล้วถามเด็กอีกครั้งว่า คำว่า “แถว” ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ เด็กตอบเสียง “ถอ”/ “ถอ-แถว” / “ถอ-ถุง”</p> <p>- ถ้าเด็กตอบผิดหรือยังไม่ตอบอีกภายใน 10 วินาที ให้ครูถามเด็กต่อว่า คำว่า “แถว” เสียง สอ-แถว หรือ ถอ-แถว เด็กตอบ ถอ-แถว</p> <p>- เด็กตอบไม่ได้หรือตอบผิด</p> <p>- เด็กตอบภาพ ถัง</p> <p>- ถ้าเด็กตอบผิดหรือไม่ตอบภายใน 10 วินาที ให้ครูถามเด็กต่อว่า คำว่า “แถว” เสียง ถอ-แถว หรือ จอ-แถว (ถ้าเด็กไม่ตอบหรือตอบผิดได้คะแนน 0) ถ้าเด็กตอบ ถอ-แถว ให้ครูถามเด็กต่อว่า ภาพไหนมีเสียง “ถอ” เด็กตอบภาพ ถัง</p> <p>- ถ้าเด็กตอบผิดหรือยังไม่ตอบอีกภายใน 10 วินาที ให้ครูเทียบเสียง “ถอ” กับภาพทีละใบ คือ ถอ-ใต๊ะ ถอ-ถัง ถอ-ขวด แล้วถามเด็กอีกครั้งว่า ภาพไหนมีเสียง “ถอ” เด็กตอบภาพ ถัง</p> <p>- เด็กตอบไม่ได้หรือตอบผิด</p>	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p> <p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

หน้า	พฤติกรรมครู/ คำถามหลัก	พฤติกรรมเด็ก/คำถามชี้้นำของครู	คะแนน
4-5	<p>- ครูให้เด็กดูบัตร พยัญชนะ ถ พ ย</p> <p>3. คำว่า “แถว” น่าจะเป็นอักษร ตัวไหนคะ</p> <p>- ครูเปิดหน้า 4-5 อ่าน ให้เด็กฟังจนจบแล้ว พูดถึงคำว่า “สวย”</p> <p>- ครูให้เด็กดูคำศัพท์ สวย ดอก ในหนังสือ</p> <p>4. หนูลองเดาสิคะ ว่าคำว่า “สวย” คือคำไหน</p>	<p>- เด็กตอบพยัญชนะ “ถ”</p> <p>- ถ้าเด็กตอบผิดหรือไม่ตอบภายใน 10 วินาที ให้ครูถามเด็กต่อ ว่า คำว่า “แถว” เสียง งอ-แถว หรือ ถอ-แถว (ถ้าเด็กไม่ตอบ หรือตอบผิดได้คะแนน 0) ถ้าเด็กตอบ ถอ-แถว ให้ครูถามเด็ก ต่อว่า อักษรตัวไหนคือ “ถ” เด็กตอบพยัญชนะ “ถ”</p> <p>- ถ้าเด็กตอบผิดหรือยังไม่ตอบอีกภายใน 10 วินาที ครูให้เด็ก อ่านบัตรพยัญชนะมีรูปประกอบ แล้วถามเด็กอีกครั้งว่า อักษรตัวไหนคือ “ถ” เด็กตอบพยัญชนะ “ถ”</p> <p>- เด็กตอบไม่ได้หรือตอบผิด</p>	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
6-7	<p>- ครูเปิดหน้า 6-7 อ่าน ให้เด็กฟังจนจบแล้ว พูดถึงคำว่า “เด็ด”</p> <p>- ครูหยิบกระดาษ เปล่าพร้อมดินสอให้ เด็ก</p>	<p>- เด็กชี้คำว่า “สวย” ในหนังสือ</p> <p>- ถ้าเด็กตอบผิดหรือไม่ตอบภายใน 10 วินาที ให้ครูถามเด็กต่อ ว่า คำว่า “สวย” เสียง สอ-สวย หรือ ปอ-สวย (ถ้าเด็กไม่ตอบ หรือตอบผิดได้คะแนน 0) ถ้าเด็กตอบ สอ-สวย ให้ครูถามเด็ก ต่อว่า คำไหนมีตัว “ส” เด็กชี้คำว่า “สวย” ในหนังสือ</p> <p>- ถ้าเด็กตอบผิดหรือยังไม่ตอบอีกภายใน 10 วินาที ครูให้เด็กดู บัตรพยัญชนะ พ ส ณ มีรูปประกอบ แล้วถามเด็กว่า อักษรตัว ไหนคือตัว “ส” (ถ้าเด็กไม่ตอบหรือตอบผิดได้คะแนน 0) ถ้า เด็กเลือกตัว “ส” ให้ครูถามเด็กอีกครั้งว่า คำไหนมีตัว “ส” เด็ก ชี้คำว่า “สวย” ในหนังสือ</p> <p>- เด็กตอบไม่ได้หรือตอบผิด</p>	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

หน้า	พฤติกรรมครู/ คำถามหลัก	พฤติกรรมเด็ก/คำถามชั้นนำของครู	คะแนน
	5. หนูลองเขียนตัวอักษรที่แทนเสียง “เต็ด” ให้ครูดูสิคะ	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กเขียนตัว “ด” - ถ้าเด็กตอบผิดหรือไม่ตอบภายใน 10 วินาที ให้ครูถามเด็กต่อว่า คำว่า “เต็ด” เสียง วอ-เต็ด หรือ ดอ-เต็ด (ถ้าเด็กไม่ตอบหรือตอบผิดได้คะแนน 0) ถ้าเด็กตอบ ดอ-เต็ด ครูให้เด็กลองเขียนตัว “ด” เด็กเขียนตัว “ด” - ถ้าเด็กตอบผิดหรือยังไม่ตอบอีกภายใน 10 วินาที ครูให้เด็กดูบัตรพยัญชนะ ข ด ญ มีรูปประกอบ แล้วถามเด็กว่า อักษรตัวไหนคือตัว “ด” (ถ้าเด็กไม่ตอบหรือตอบผิดได้คะแนน 0) ถ้าเด็กเลือกตัว “ด” ครูให้เด็กลองเขียนตัว “ด” เด็กเขียนตัว “ด” - เด็กตอบไม่ได้หรือตอบผิด 	<p style="text-align: center;">3</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">0</p>

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียน

คำชี้แจง

1. แบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลนี้ ต้องใช้คู่กับหนังสือวรรณกรรมเด็ก เรื่อง กุริกับกุระ เรื่องโดย วิโอโกะ นาคางาวะ รูปโดย ยูริโกะ โอโมะระ แปลโดย พรอนงค์ นิยมคำ ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้วัด 5 ประเด็น คือ

1.1 ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด	5	ข้อ
1.2 ระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น	5	ข้อ
1.3 จับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ	5	ข้อ
1.4 อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น	5	ข้อ
1.5 เขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงต้นในคำพูด	5	ข้อ

2. ในการประเมินให้ดูพฤติกรรมของเด็กในการตอบคำถาม ว่าทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในคะแนนระดับใด แล้วบันทึกลงใน “แบบบันทึกคะแนนการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาล” ตามลำดับข้อ

สถานการณ์

ครูเตรียมหนังสือนิทาน บัตรภาพ และบัตรพยัญชนะที่ใช้ในการวัดให้พร้อมก่อนพาเด็กมานั่งใกล้ๆ แล้วพูดว่า “วันนี้ครูจะอ่านนิทานให้หนูฟัง แล้วในนิทานที่ครูอ่านก็จะมีเกมชื่อว่า เกมทายเสียงคำ เรามาเริ่มกันเลยนะคะ” จากนั้นก็ปฏิบัติตามคำแนะนำในแบบวัดฯเป็นข้อๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรของเด็กวัยอนุบาลหลังเรียน

ขั้นการสาธิตตัวอย่างก่อนใช้แบบวัดฯ			
<p>- ครูอ่านชื่อเรื่องให้เด็กฟัง แล้วยกตัวอย่าง คำว่า “หนู” คือ เสียง “นอ” และนอกจากเสียง นอ-หนู แล้วยังมีคำอื่นที่มีเสียง “นอ” เช่น นอ-นก, นอ-นม, นอ-น้ำ, นอ-นา ฯลฯ และครูก็ให้เด็กดูบัตรพยัญชนะ “น” ที่แทนเสียง “นอ” พร้อมกับชี้บัตรคำว่า “หนู” แล้วบอกเด็กว่าคำนี้จะอ่านว่า “หนู” เพราะมีตัว “น” จากนั้นครูบอกเด็กว่านิทานเรื่องนี้นอกจากมี “หนู” แล้วยังมี “ไซ” อีกด้วย คำว่า “ไซ” คือ เสียง “ขอ” แล้วครูก็เขียนตัว “ซ” ให้เด็กดู หลังจากนั้นครูจึงเริ่มอ่านนิทานให้เด็กฟัง...</p>			
หน้า	พฤติกรรมครู/ คำถามหลัก	พฤติกรรมเด็ก/คำถามชั้นนำของครู	คะแนน
2-3	<p>- ครูเปิดหน้า 2-3 อ่านให้เด็กฟังจนจบแล้วพูดถึงคำว่า “ป่า”</p> <p>1. คำว่า “ป่า” เริ่มต้นด้วยเสียงอะไรคะ</p> <p>- ครูให้เด็กดูบัตรภาพ ปู นก อูฐ แล้วให้เด็กบอกชื่อภาพทีละใบ</p> <p>2. ภาพไหนมีเสียงเหมือนคำว่า “ป่า” คะ</p> <p>- ครูให้เด็กดูบัตรพยัญชนะ ป ญ ฐ</p>	<p>- เด็กตอบเสียง “ปอ” / “ปอ-ป่า” / “ปอ-ปลา”</p> <p>- ถ้าเด็กตอบผิดหรือไม่ตอบภายใน 10 วินาที ให้ครูบอกคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนคำว่า “ป่า” อีก 3 คำ คือ ปั้น ปูน เปี้ยก แล้วถามเด็กอีกครั้งว่า คำว่า “ป่า” เริ่มต้นด้วยเสียงอะไรคะ เด็กตอบเสียง “ปอ” / “ปอ-ป่า” / “ปอ-ปลา”</p> <p>- ถ้าเด็กตอบผิดหรือยังไม่ตอบอีกภายใน 10 วินาที ให้ครูถามเด็กต่อว่า คำว่า “ป่า” เสียง กอ-ป่า หรือ ปอ-ป่า เด็กตอบ ปอ-ป่า</p> <p>- เด็กตอบไม่ได้หรือตอบผิด</p> <p>- เด็กตอบภาพ ปู</p> <p>- ถ้าเด็กตอบผิดหรือไม่ตอบภายใน 10 วินาที ให้ครูถามเด็กต่อว่า คำว่า “ป่า” เสียง ปอ-ป่า หรือ จอ-ป่า (ถ้าเด็กไม่ตอบหรือตอบผิดได้คะแนน 0) ถ้าเด็กตอบ ปอ-ป่า ให้ครูถามเด็กต่อว่า ภาพไหนมีเสียง “ปอ” เด็กตอบภาพ ปู</p> <p>- ถ้าเด็กตอบผิดหรือยังไม่ตอบอีกภายใน 10 วินาที ให้ครูเทียบเสียง “ปอ” กับภาพทีละใบ คือ ปอ-ปู ปอ-นก ปอ-อูฐ แล้วถามเด็กอีกครั้งว่า ภาพไหนมีเสียง “ปอ” เด็กตอบภาพ ปู</p> <p>- เด็กตอบไม่ได้หรือตอบผิด</p>	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p> <p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

หน้า	พฤติกรรมครู/ คำถามหลัก	พฤติกรรมเด็ก/คำถามชี้แนะของครู	คะแนน
4-5	<p>3. คำว่า “ป้า” น่าจะเป็นอักษรตัวไหนคะ</p> <p>- ครูเปิดหน้า 4-5 อ่านให้เด็กฟังจนจบแล้ว พูดถึงคำว่า “เก็บ”</p> <p>- ครูให้เด็กดูคำศัพท์ เก็บ เเดิน ในหนังสือ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กตอบพยัญชนะ “ป” - ถ้าเด็กตอบผิดหรือไม่ตอบภายใน 10 วินาที ให้ครูถามเด็กต่อว่า คำว่า “ป้า” เสียง ปอ-ป้า หรือ หอ-ป้า (ถ้าเด็กไม่ตอบหรือตอบผิดได้คะแนน 0) ถ้าเด็กตอบ ปอ-ป้า ให้ครูถามเด็กต่อว่า อักษรตัวไหนคือ “ป” เด็กตอบพยัญชนะ “ป” - ถ้าเด็กตอบผิดหรือยังไม่ตอบอีกภายใน 10 วินาที ครูให้เด็กอ่านบัตรพยัญชนะมีรูปประกอบ แล้วถามเด็กอีกครั้งว่า อักษรตัวไหนคือ “ป” เด็กตอบพยัญชนะ “ป” - เด็กตอบไม่ได้หรือตอบผิด 	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
	<p>4. หนูลองเดาสิคะ ว่าคำว่า “เก็บ” คือคำไหน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กชี้คำว่า “เก็บ” ในหนังสือ - ถ้าเด็กตอบผิดหรือไม่ตอบภายใน 10 วินาที ให้ครูถามเด็กต่อว่า คำว่า “เก็บ” เสียง กอ-เก็บ หรือ นอ-เก็บ (ถ้าเด็กไม่ตอบหรือตอบผิดได้คะแนน 0) ถ้าเด็กตอบ กอ-เก็บ ให้ครูถามเด็กต่อว่า คำไหนมีตัว “ก” เด็กชี้คำว่า “เก็บ” ในหนังสือ - ถ้าเด็กตอบผิดหรือยังไม่ตอบอีกภายใน 10 วินาที ครูให้เด็กดูบัตรพยัญชนะ ก ฮ มีรูปประกอบ แล้วถามเด็กว่า อักษรตัวไหนคือตัว “ก” (ถ้าเด็กไม่ตอบหรือตอบผิดได้คะแนน 0) ถ้าเด็กเลือกตัว “ก” ให้ครูถามเด็กอีกครั้งว่า คำไหนมีตัว “ก” เด็กชี้คำว่า “เก็บ” ในหนังสือ - เด็กตอบไม่ได้หรือตอบผิด 	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
	<p>6-7</p> <p>- ครูเปิดหน้า 6-7 อ่านให้เด็กฟังจนจบแล้ว พูดถึงคำว่า “เข้า”</p> <p>- ครูหยิบกระดาษเปล่าพร้อมดินสอให้เด็ก</p>		

หน้า	พฤติกรรมครู/ คำถามหลัก	พฤติกรรมเด็ก/คำถามชั้นนำของครู	คะแนน
	5. หนูลองเขียนตัวอักษรที่แทนเสียง “เข้า” ให้ครูดูสิคะ	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กเขียนตัว “ช” - ถ้าเด็กตอบผิดหรือไม่ตอบภายใน 10 วินาที ให้ครูถามเด็กต่อว่า คำว่า “เข้า” เสียง ฟอ-เข้า หรือ ซอ-เข้า (ถ้าเด็กไม่ตอบหรือตอบผิดได้คะแนน 0) ถ้าเด็กตอบ ซอ-เข้า ครูให้เด็กลองเขียนตัว “ซ” เด็กเขียนตัว “ช” - ถ้าเด็กตอบผิดหรือยังไม่ตอบอีกภายใน 10 วินาที ครูให้เด็กดูบัตรพยัญชนะ ซ ช อ มีรูปประกอบ แล้วถามเด็กว่า อักษรตัวไหนคือตัว “ช” (ถ้าเด็กไม่ตอบหรือตอบผิดได้คะแนน 0) ถ้าเด็กเลือกตัว “ช” ครูให้เด็กลองเขียนตัว “ซ” เด็กเขียนตัว “ช” - เด็กตอบไม่ได้หรือตอบผิด 	<p style="text-align: center;">3</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">0</p>

ภาคผนวก จ

คำที่ใช้ทดสอบในแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรก่อนและหลังเรียน

ผู้วิจัยได้กำหนดคำที่ใช้ทดสอบในแบบวัดการใช้เสียงตัวอักษรก่อนและหลังเรียนจากหนังสือวรรณกรรมเด็กเรื่อง แมว 11 ตัวกับยักษ์อุฮิอะสะ และเรื่อง กุริกับกุระ ตามลำดับโดยแบ่งตาม 5 ฐานเสียง ดังตารางที่ 19

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฐานเสียง

วรรณ ก	ก ข ฃ ค ฅ ฆ ง
วรรณ จ	จ ฉ ช ซ ฌ ญ
วรรณ ด	ด ต ถ ท ธ น
วรรณ บ	บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม
เศษวรรณ	ย ร ล ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ

ตารางที่ 19 แสดงคำที่ใช้ทดสอบจากหนังสือวรรณกรรมเด็กโดยแบ่งตาม 5 ฐานเสียง

นิทาน	วรรณ ก	วรรณ จ	วรรณ ด	วรรณ บ	อวรรณ
1. แมว 11 ตัว กับ ยักษ์คูฮิอะฮะ	ข้าม กิน งง	ช่วย จบ	แถว เดินนอน	ปัก แบก ไม้	สว ย หาง แอบ ลอย
2. กุริกับกุระ	เก็บ คิด แข็ง	เข้า แจก	ตอก นม ทาย	ป่า บ้าน ฟืน	หิน ลาก ยก สุก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างแผนการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก

ตัวอย่างแผนการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็กจำนวน 5 แผนใน 1 สัปดาห์ โดยใช้หนังสือวรรณกรรมเด็ก 1 เล่มเรื่อง ตาอินกะตানা และจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ

5 ด้าน ดังนี้

วันจันทร์ ระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูด

วันอังคารระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้น

วันพุธ จับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะ

วันพฤหัสบดี อ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น

วันศุกร์ เขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก

เรื่อง ตาอินกะตানা

วันที่สอน วันจันทร์ที่ 22 กรกฎาคม 2545

เวลา 14.30-15.30 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กสามารถระบุเสียงพยัญชนะต้นในคำพูดได้

กิจกรรม

ขั้นเตรียม

1. ครูและเด็กท่องคำคล้องจอง ก. เอ๋ย ก. ไก่ พร้อมกับให้เด็กดูบัตรพยัญชนะ ก-ฮ ที่มีรูปประกอบทีละใบ ถ้ามีพยัญชนะตัวไหนตรงกับพยัญชนะต้นของชื่อเล่นเด็ก ก็ให้ครูพูดต่อท้ายด้วยเสียงพยัญชนะต้นและชื่อเล่นเด็ก เช่น เด็กชื่อเล่นว่า มินท์ เมื่อครูท่องคำคล้องจองถึง ม.ม้า ให้พูดว่า “ม.ม้า คีคคัก ม.ม้า ม.มินท์” แล้วจึงท่องพยัญชนะตัวต่อไป เป็นต้น

2. ครูกล่าวทักทายเด็กด้วยเพลง สวัสดิ์ดีตะวัน พร้อมประกอบท่าทาง

กิจกรรมเล่านิทาน

3. ครูให้เด็กดูชื่อเรื่องและภาพวาดแฝงตัวอักษรบางตัวบนกระดาษ ได้แก่ ต(ต้นไม้) ด(ดวงอาทิตย์) บ(บ้าน) ป(ปลา) ห(แห) ฯลฯ แล้วถามเด็กว่ามีใครเห็นตัวอักษรในภาพบ้าง ถ้าเด็กยังไม่ตอบหรือตอบผิดไม่เป็นไร ให้เด็กเดาว่าเรื่องที่จะอ่านต่อไปนี้จะเกี่ยวกับอะไร ครูสรุปจากสิ่งต่างๆที่เด็กเดาแล้วบอกชื่อเรื่อง โดยชี้คำที่อ่านบนกระดาษ (กรณี ถ้าเด็กบอกตัวอักษรบางตัวในภาพได้ ให้เด็กออกมาชี้ตัวอักษรในภาพ แล้วครูพูดสรุปเสียงพยัญชนะต้นของภาพ เช่น ห.หีบ ห.แห เป็นต้น)

4. ครูเริ่มอ่านนิทานโดยเปิดหนังสือทีละหน้า และชี้คำที่อ่านไปพร้อมกัน เมื่อครูอ่านจบหน้าที่มีคำที่ต้องการถามเสียงพยัญชนะต้น ครูก็ถามเด็กว่า “คำว่า... ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” เช่น “คำว่า ตา ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “ต.เต่า ต.ตา ต.ตา เสียง ตอ” (คำที่ใช้สอน ได้แก่ ตา เพื่อน แกง แห แบ่ง)

กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร

5. ครูให้เด็กพูดถึงชื่อตัวละครในนิทาน โดยใช้คำถามว่า “ในนิทานเรื่องนี้ มีตัวละครอะไรบ้างคะ” ครูให้เด็กบอกชื่อตัวละครมา 1 ชื่อ โดยครูยกตัวอย่างคำในนิทาน หรือ คำอื่นที่เด็กคุ้นเคยที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกับชื่อตัวละครที่เด็กบอก แล้วถามเสียงพยัญชนะต้นของคำนั้น เช่น เด็กบอกชื่อตัวละคร “อิน” ครูก็พูดต่อว่า “คำว่า อินกับอัยย์(ชื่อเด็ก) ขึ้นต้นด้วยเสียงเดียวกัน คือเสียงอะไรคะ” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะตามครูว่า “อ.อ่าง อ.อิน อ.อ่าง อ.อัยย์ มีเสียงเดียวกัน นั่นคือเสียง ออ” เป็นต้น (คำที่ใช้สอน ได้แก่ อิน-อัยย์(ชื่อเด็ก) นา-นก เพื่อน-พี่ หัว-หาง)

กิจกรรมบันทึกนิทาน

6. เด็กวาดรูปพร้อมระบายสีจากนิทานเรื่อง ตาอินกะตานา เด็กที่ทำเสร็จก่อนให้มาเล่าเรื่องที่วาดให้ครูฟังทีละคน โดยครูถามเสียงพยัญชนะต้นของคำที่เด็กบอก แล้วเขียนให้เด็กดู เช่น เด็กบอกวาดรูป ตาอิน ครูถามเด็กว่า “คำว่า ตา ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “ต.เต่า ต.ตา ต.ตา เสียง ตอ” และครูเขียนตัว ต ข้างรูป ตาอิน ให้เด็กดู และบอกเด็กว่า ตัว ต นี้แทนคำว่า ตา(ส่วนคำว่า อิน ก็ทำวิธีเดียวกัน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก

เรื่อง ตาอินกะตানা

วันที่สอน วันอังคารที่ 23 กรกฎาคม 2545

เวลา 14.30-15.30 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กสามารถระบุคำพูดจากเสียงพยัญชนะต้นได้

กิจกรรม

ขั้นเตรียม

1. ครูและเด็กท่องคำคล้องจอง ก. เอ๋ย ก. ไก่ พร้อมกับให้เด็กดูบัตรพยัญชนะ ก-ฮ ที่มีรูปประกอบทีละใบ ถ้ามีพยัญชนะตัวไหนตรงกับพยัญชนะต้นของชื่อเล่นเด็ก ก็ให้ครูพูดต่อท้ายด้วยเสียงพยัญชนะต้นและชื่อเล่นเด็ก เช่น เด็กชื่อเล่นว่า มินท์ เมื่อครูท่องคำคล้องจองถึง ม.ม้า ให้พูดว่า “ม.ม้า คีคัก ม.ม้า ม.มินท์” แล้วจึงท่องพยัญชนะตัวต่อไป เป็นต้น

2. ครูกล่าวทักทายเด็กด้วยเพลง สวัสดิ์ตะวัน พร้อมประกอบท่าทาง

กิจกรรมเล่านิทาน

3. ครูเริ่มอ่านนิทานโดยเปิดหนังสือทีละหน้า และชี้คำที่อ่านไปพร้อมกัน เมื่อครูอ่านถึงหน้าที่ต้องการถามคำ ให้ครูบอกใบ้เนื้อเรื่องและเสียงพยัญชนะต้น ก่อนที่จะอ่านหน้าที่มีคำนั้น เช่น “ตาอินจะไปจับปลาเอามา กอ...” ให้เด็กบอกคำว่า “แกง” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “ก.ไก่ ก.แกง ก.แกง เสียง กอ” และครูจึงอ่านหน้าที่มีคำว่า “แกง” ต่อไป เป็นต้น (คำที่ใช้สอน ได้แก่ แกง เห มืด อิน นา)

กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร

4. ครูให้เด็กเล่นเกมปริศนาคำทาย โดยครูบอกใบ้ลักษณะ และเสียงพยัญชนะต้นของคำนั้น เช่น “คำอะไรเอ๋ย ขึ้นต้นด้วยเสียง ตอ อยู่คู่กับยาย” เมื่อเด็กบอกว่า ตา แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “ต.เต่า ต.ตา ต.ตา เสียง ตอ” และถามเด็กต่อว่ามีคำไหนอีกที่ขึ้นต้นด้วยเสียง ตอ (กรณีที่เด็กตอบไม่ได้ ครูมีตัวเลือก 2 คำให้เด็กเลือก เช่น “คำว่า มินท์(ชื่อเด็ก)กับเตี๋ย(ชื่อเด็ก) คำไหนขึ้นต้นด้วยเสียง ตอ” เป็นต้น) เมื่อเด็กบอกคำที่ขึ้นต้นด้วยเสียง ตอ เช่น เตี๋ย ให้ครูสรุปคำว่า“ตา”กับ“เตี๋ย” ขึ้นต้นด้วยเสียง“ตอ”เหมือนกัน แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า“มี ต.เต่า ต.ตา แล้วก็มี ต.เต่า ต.เตี๋ย คำว่า ตากับเตี๋ย มีเสียงเดียวกัน นั่นคือเสียง ตอ” เป็นต้น (คำที่ใช้สอน ได้แก่ ตา เห กุ้ง น้ำ)

กิจกรรมบันทึกนิทาน

5. เด็กวาดรูปพร้อมบรรยายสีจากนิทานเรื่อง ตาอินกะตานา เด็กที่ทำเสร็จก่อนให้มาเล่าเรื่องที่วาดให้ครูฟังทีละคน โดยครูถามเสียงพยัญชนะต้นของคำที่เด็กบอก แล้วเขียนให้เด็กดู เช่น เด็กบอกวาดรูป แม่น้ำ ครูถามเด็กว่า “คำว่า แม่ ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “ม.ม้ำ ม.แม่ ม.แม่ เสียง มอ” และครูเขียนตัว ม ข้างๆรูป แม่น้ำ ให้เด็กดู และบอกเด็กว่า ตัว ม นี้แทนคำว่า แม่ และถามเด็กต่อว่ามีคำไหนอีกที่ขึ้นต้นด้วยเสียง มอ นอกจากคำว่า ม.แม่ ถ้าเด็กตอบไม่ได้หรือตอบผิดก็ไม่เป็นไร ครูยกตัวอย่างคำพร้อมปรบมือเป็นจังหวะ เช่น “มี ม.ม้ำ ม.แม่ แล้วก็มี ม.ม้ำ ม.มด คำว่า แม่กับมด มีเสียงเดียวกัน นั่นคือเสียง มอ” เป็นต้น (ส่วนคำว่า น้ำ ก็ทำวิธีเดียวกัน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก

เรื่อง ตาอินกะตানা

วันที่สอน วันพุธที่ 24 กรกฎาคม 2545

เวลา 14.30-15.30 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กสามารถจับคู่เสียงกับรูปพยัญชนะได้

กิจกรรม

ขั้นเตรียม

1. ครูและเด็กท่องคำคล้องจอง ก. เอ๋ย ก. ไก่ พร้อมกับให้เด็กดูบัตรพยัญชนะ ก-ฮ ที่มีรูปประกอบทีละใบ ถ้ามีพยัญชนะตัวไหนตรงกับพยัญชนะต้นของชื่อเล่นเด็ก ก็ให้ครูพูดต่อท้ายด้วยเสียงพยัญชนะต้นและชื่อเล่นเด็ก เช่น เด็กชื่อเล่นว่า มินท์ เมื่อครูท่องคำคล้องจองถึง ม.ม้า ให้พูดว่า “ม.ม้า คีคคัก ม.ม้า ม.มินท์” แล้วจึงท่องพยัญชนะตัวต่อไป เป็นต้น

2. ครูกล่าวทักทายเด็กด้วยเพลง สวัสดิ์ดีตะวัน พร้อมประกอบท่าทาง

กิจกรรมเล่านิทาน

3. ครูเริ่มอ่านนิทานโดยเปิดหนังสือทีละหน้า และชี้คำที่อ่านไปพร้อมกัน เมื่อครูอ่านจบหน้าที่มีคำที่ต้องการถามเสียงพยัญชนะต้น ครูก็ถามเด็กว่า “คำว่า... ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” เช่น “คำว่า ตา ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “ต.เต่า ต.ตา ต.ตา เสียง ตอ” แล้วครูเขียนตัว ต บนกระดานให้เด็กดู และบอกเด็กว่า “ตัว ต แทนคำว่า ตา” (คำที่ใช้สอน ได้แก่ ตา อิน นา จับ แห)

กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร

4. ครูและเด็กสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน โดยครูใช้คำถามชี้引导孩子พูดคำที่ต้องการถามเสียงพยัญชนะต้น และให้เด็กเลือกบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ เช่น “ตาอินกับตานาเป็นอะไรกัน” เมื่อเด็กบอกว่า เพื่อน ให้ครูถามเด็กว่า “คำว่า เพื่อน ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “พ.พาน พ.เพื่อน พ.เพื่อน เสียง พอ” และครูให้เด็กอ่านบัตรพยัญชนะ พ ต ที่มีรูปประกอบทีละใบ แล้วถามเด็กว่า “พยัญชนะตัวไหนที่เป็นเสียงขึ้นต้นของคำว่า เพื่อน ค่ะ” (ถ้าเด็กยังตอบไม่ได้ให้ครูย้อนกลับไปถามเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า เพื่อน) เมื่อเด็กเลือกบัตรพยัญชนะ พ ให้ครูสรุปว่า “ตัว พ แทนคำว่า เพื่อน” เป็นต้น (คำที่ใช้สอน ได้แก่ เพื่อน แอ่ง หิว แบ่ง)

กิจกรรมบันทึกนิทาน

5. เด็กวาดรูปพร้อมบรรยายสีจากนิทานเรื่อง ตาอินกะตানা เด็กที่ทำเสร็จก่อนให้มาเล่าเรื่องที่วาดให้ครูฟังทีละคน โดยครูถามเสียงพยัญชนะต้นของคำที่เด็กบอก แล้วให้เด็กเขียนพยัญชนะต้นของคำโดยหาจากบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบซึ่งครูนำมาให้เลือก 2 ใบ เช่น เด็กบอกวาดรูป แห ครูถามเด็กว่า “คำว่า แห ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “ห.หีบ ห.แห ห.แห เสียง หอ” แล้วให้เด็กหาบัตรพยัญชนะ ห ที่มีรูปประกอบ โดยครูมีบัตรพยัญชนะ ห ต ที่มีรูปประกอบมาให้เด็กเลือก เมื่อเด็กเลือกพยัญชนะ ห แล้วให้เขียน ห ข้างๆรูป แห และบอกเด็กว่า ตัว ห นี้แทนคำว่า แห

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก

เรื่อง ตาอินกะตานา

วันที่สอน วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2545

เวลา 14.30-15.30 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กสามารถอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้นได้

กิจกรรม

ขั้นเตรียม

1. ครูและเด็กท่องคำคล้องจอง ก. เอ๋ย ก. ไก่ พร้อมกับให้เด็กดูบัตรพยัญชนะ ก-ฮ ที่มีรูปประกอบทีละใบ ถ้ามีพยัญชนะตัวไหนตรงกับพยัญชนะต้นของชื่อเล่นเด็ก ก็ให้ครูพูดต่อท้ายด้วยเสียงพยัญชนะต้นและชื่อเล่นเด็ก เช่น เด็กชื่อเล่นว่า มินท์ เมื่อครูท่องคำคล้องจองถึง ม.ม้า ให้พูดว่า “ม.ม้า คีคัก ม.ม้า ม.มินท์” แล้วจึงท่องพยัญชนะตัวต่อไป เป็นต้น

2. ครูกล่าวทักทายเด็กด้วยเพลง สวัสดิ์ตะวันออก พร้อมประกอบท่าทาง

กิจกรรมเล่านิทาน

3. ครูให้เด็กอ่านชื่อเรื่องบนกระดานโดยครูชี้คำตาม และให้เด็กสังเกตคำในชื่อเรื่องแล้วถามเสียงพยัญชนะต้น เช่น “คำว่า ตา ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร” แล้วให้เด็กพูดว่า “ต.เต่า ต.ตา ต.ตา เสียง ตอ” พร้อมกับครูชี้ที่คำว่า ตา แล้วบอกเด็กว่า “คำนี้อ่านว่า ตา เพราะมีตัว ต” (คำที่ใช้สอน ได้แก่ ตา อิน นา)

กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร

4. ครูและเด็กสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน โดยครูใช้คำถามชี้้นำให้เด็กพูดคำที่ต้องการถามเสียงพยัญชนะต้น และให้เด็กเลือกบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบ พร้อมทั้งหาบัตรคำโดยอ่านเดาคำศัพท์จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น เช่น “ตาอินใช้อะไรจับปลา” เมื่อเด็กบอกว่า แห ให้ครูถามเด็กว่า “คำว่า แห ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “ห.หีบ ห.แห ห.แห เสียง หอ” และครูให้เด็กอ่านบัตรพยัญชนะ หง ที่มีรูปประกอบทีละใบ แล้วถามเด็กว่า “พยัญชนะตัวไหนที่เป็นเสียงขึ้นต้นของคำว่า แห ค่ะ” (ถ้าเด็กยังตอบไม่ได้ให้ครูย้อนกลับไปถามเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า แห) เมื่อเด็กเลือกบัตรพยัญชนะ ห แล้วให้เด็กหาบัตรคำว่า แห โดยครูมีบัตรคำว่า แห อิน มาให้เด็กเลือก เมื่อเด็กเลือกบัตรคำว่า แห ให้ครูสรุปว่า “คำนี้อ่านว่า แห เพราะมี ตัว ห(ครูชี้ที่ตัว ห ในบัตรคำว่า แห)” และครูก็ให้เด็กอ่านเดาบัตรคำว่า อิน จากเสียงของรูปพยัญชนะต้น โดยถามเด็กว่า “มีคำไหนในนิทาน ที่ขึ้นต้นด้วยเสียง ออ(ครูชี้ที่ตัว อ ในบัตรคำว่า อิน)” หรือ ครูอาจบอกใบ้คำเพิ่ม เช่น “ในเรื่องนี้มีคนแย่งปลากัน คือ ตานาและกิตา...” เมื่อเด็กบอกว่า อิน ให้เด็กบอกเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า อิน แล้วครูจึงสรุปว่า “คำนี้อ่านว่า อิน” เป็นต้น (คำที่ใช้สอน ได้แก่ แห อิน แกง นา)

กิจกรรมบันทึกนิทาน

5. เด็กวาดรูปพร้อมบรรยายสีจากนิทานเรื่อง ตาอินกะตานา เด็กที่ทำเสร็จก่อนให้มาเล่าเรื่องที่วาดให้ครูฟังทีละคน โดยครูถามเสียงพยัญชนะต้นของคำที่เด็กบอก แล้วให้เด็กเขียนพยัญชนะต้นของคำโดยหาจากบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบซึ่งครูนำมาให้เลือก 2 ใบ เช่น เด็กบอกวาดรูป แห ครูถามเด็กว่า “คำว่า แห ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “ห.หีบ ห.แห ห.แห เสียง หอ” แล้วให้เด็กหาบัตรพยัญชนะ ห ที่มีรูปประกอบ โดยครูมีบัตรพยัญชนะ ห ต ที่มีรูปประกอบมาให้เด็กเลือก เมื่อเด็กเลือกพยัญชนะ ห แล้วให้เด็กหาบัตรคำว่า แห มาเขียนลอกทั้งคำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเด็ก

เรื่อง ตาอินกะตানা

วันที่สอน วันศุกร์ที่ 26 กรกฎาคม 2545

เวลา 14.30-15.30 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กสามารถเขียนรูปพยัญชนะต้นแทนเสียงในคำพูดได้

กิจกรรม

ขั้นเตรียม

1. ครูและเด็กท่องคำคล้องจอง ก. เอ๋ย ก. ไก่ พร้อมกับให้เด็กดูบัตรพยัญชนะ ก-ฮ ที่มีรูปประกอบทีละใบ ถ้ามีพยัญชนะตัวไหนตรงกับพยัญชนะต้นของชื่อเล่นเด็ก ก็ให้ครูพูดต่อท้ายด้วยเสียงพยัญชนะต้นและชื่อเล่นเด็ก เช่น เด็กชื่อเล่นว่า มินท์ เมื่อครูท่องคำคล้องจองถึง ม.ม้า ให้พูดว่า “ม.ม้า คีคัก ม.ม้า ม.มินท์” แล้วจึงท่องพยัญชนะตัวต่อไป เป็นต้น

2. ครูกล่าวทักทายเด็กด้วยเพลง สวัสดิ์ตะวันออก พร้อมประกอบท่าทาง

กิจกรรมเล่านิทาน

3. ครูเริ่มอ่านนิทานโดยเปิดหนังสือทีละหน้า และชี้คำที่อ่านไปพร้อมกัน เมื่อครูอ่านจบหน้าที่มีคำที่ต้องการถามเสียงพยัญชนะต้น ครูก็ถามเด็กว่า “คำว่า... ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” เช่น “คำว่า น้ำ ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “น.หนู น.น้ำ น.น้ำ เสียง นอ” แล้วครูเขียนตัว น บนกระดานให้เด็กดู และบอกเด็กว่า “ตัว น แทนคำว่า น้ำ” แล้วให้เด็กใช้มือเขียนตามในอากาศ (คำที่ใช้สอน ได้แก่ น้ำ หัว แอ้ง แบ่ง มีด)

กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร

4. ครูและเด็กสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน โดยครูใช้คำถามชี้引导孩子พูดคำที่ต้องการถามเสียงพยัญชนะต้น และให้เด็กเดินบนเชือกที่ครูทำเป็นรูปพยัญชนะ เช่น “ในเรื่องนี้มีคนแย่งปลากันคือ...” เมื่อเด็กบอกว่า ตานากับตาอิน ให้ครูถามเด็กทีละคำว่า “คำว่า อิน ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “อ.อ่าง อ.อิน อ.อิน เสียง ออ” โดยครูขีดเชือกเป็นรูปพยัญชนะ อ แล้วเดินบนเชือกตามทิศทางการเขียน และให้เด็กเดินตาม (คำที่ใช้สอน ได้แก่ อิน นา แกง แห)

กิจกรรมบันทึกนิทาน

5. เด็กวาดรูปพร้อมบรรยายสีจากนิทานเรื่อง ตาอินกะตানা เด็กที่ทำเสร็จก่อนให้มาเล่าเรื่องที่วาดให้ครูฟังทีละคน โดยครูถามเสียงพยัญชนะต้นของคำที่เด็กบอก แล้วให้เด็กเขียนพยัญชนะต้นของคำโดยหาจากบัตรพยัญชนะที่มีรูปประกอบซึ่งครูนำมาให้เลือก 2 ใบ เช่น เด็กบอกวาดรูป แห ครูถามเด็กว่า “คำว่า แห ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไรคะ” แล้วให้เด็กพูดพร้อมปรบมือเป็นจังหวะว่า “ห.หีบ ห.แห ห.แห เสียง หอ” แล้วให้เด็กหาบัตรพยัญชนะ ห ที่มีรูปประกอบ โดยครูมีบัตรพยัญชนะ ห ต ที่มีรูปประกอบมาให้เด็กเลือก เมื่อเด็กเลือกพยัญชนะ ห แล้วให้เด็กหาบัตรคำว่า แห มาเขียนลอกทั้งคำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่อการสอน

ขั้นเตรียม

1. คำคล้องจอง ก.เอ๋ย ก.ไก่ (แทรกชื่อเล่นเด็ก) และบัตรพยัญชนะ ก-ฮ ที่มีรูปประกอบ

“ก.เอ๋ย ก.ไก่ ก.ไก่ ก.กร(ชื่อเด็ก) ก.ไก่ ก.การ์ตูน(ชื่อเด็ก) ข.ไขในเล่า ข.ขวดของเรา ค.ควายเข้านา ต.คนซึ่งซัง สม.ระฆังข้างฝา ง.งูใจกล้า จ.จวนใช้ดี จ.จวน จ.จิ้น(ชื่อเด็ก) จ.จวน จ.เจมส์บอนด์(ชื่อเด็ก) ฉ.ฉิ่งตีดัง ช.ช้างวิ่งหนี ซ.โซ่ล่ามที่ ฅ.ฅมอคู่กัน ญ.หญิงโสกา ฎ.ฎาสวมปล้น ฏ.ฏักหุนหัน ฐ.ฐานเข้ามารอง ท.มณฑิหน้าขาว ฒ.ผู้เฒ่าเดินย่อง ณ.ณรไม่มอง ณ.ณร ณ.ณัฐ(ชื่อเด็ก) ด.เด็กต๋องนิมนต์ ต.เต่าหลังตุง ต.เต่า ต.เตีล(ชื่อเด็ก) ถ.ถุงแบกขน ท.ทหารอดทน ฑ.ธงคนนิยม น.หนูขวกไขว่ น.หนู น.เนเจอร์(ชื่อเด็ก) บ.ใบไม้ทับถม ป.ปลาตากลม ผ.ผึ้งทำรัง ฝ.ฝาทนทาน พ.พานวางตั้ง ฟ.ฟันสะอาดจ้ง ภ.ลำภาากางใบ ม.ม้าคึกคัก ม.ม้า ม.มินท์(ชื่อเด็ก) ม.ม้า ม.แม็ก(ชื่อเด็ก) ย.ยักษ์เขี้ยวใหญ่ ย.ยักษ์ ย.หยก(ชื่อเด็ก) ร.เรือพายไป ร.เรือ ร.ราชัน(ชื่อเด็ก) ล.ลิงไต่ราว ว.แหวนลงยา ศ.ศาลาเงียบเหงา ษ.ฤษีหนวดยาว ส.เสือดาวคะนอง ห.หีบใส่ผ้า ฟ.จุฬาท่าผยอง อ.อ่างเนืองนอง อ.อ่าง อ.อัยย์(ชื่อเด็ก) อ.อ่าง อ.เอ๋ย(ชื่อเด็ก) อ.อ่าง อ.เอ็กอัก(ชื่อเด็ก) อ.อ่าง อ.เอิร์ธ(ชื่อเด็ก) ฮ.นกฮูกตาโต”

2. เพลงสวัสดีแต่วัน

“สวัสดีแต่วัน สวัสดีโลกหล้า สวัสดีต้นไม้ และนกในนภา สวัสดิภูเขา ปลาน้อยในธารา สวัสดิคุณครู เพื่อนยา และฉันเอง”

กิจกรรมเล่านิทาน

3. ชื่อเรื่องและภาพวาดแฝงตัวอักษรบนกระดาน

4. - หนังสือนิทานเรื่อง “ตาอินกะตานา”

- คำที่ใช้สอนในกิจกรรมเล่านิทานแต่ละวัน

วัน	คำที่ใช้สอน	คำถาม / คำคล้องจอง
จ.	ตา	คำว่า ตา ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / ต.เต่า ต.ตา ต.ตา เสียง ตอ
	เพื่อน	คำว่า เพื่อน ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / พ.พาน พ.เพื่อน พ.เพื่อน เสียง พอ
	แกง	คำว่า แกง ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / ก.ไก่ ก.แกง ก.แกง เสียง กอ
	แห	คำว่า แห ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / ห.หีบ ห.แห ห.แห เสียง หอ
	แบ่ง	คำว่า แบ่ง ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / บ.ใบไม้ บ.แบ่ง บ.แบ่ง เสียง บอ

วัน	คำที่ใช้สอน	คำถาม / คำคล้องจอง
อ.	แกง	ตาอินจะไปจับปลาเอามา กอ... / ก.ไก่ ก.แกง ก.แกง เสียง กอ
	แห	ตาอินเหวี่ยง หอ... / ห.หีบ ห.แห ห.แห เสียง หอ
	มีด	ตาอินก็จัดการแบ่งปลาโดยใช้ มอ... / ม.มำ ม.มีด ม.มีด เสียง มอ
	อิน	ตาอินเอาส่วนหัวปลาให้ตา ออ... / อ.อ่าง อ.อิน อ.อิน เสียง ออ
	นา	ตาอินเอาส่วนหางปลาให้ตา นอ... / น.หนู น.นา น.นา เสียง นอ
พ.	ตา	คำว่า ตา ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / ต.เต่า ต.ตา ต.ตา เสียง ตอ (ครูเขียนตัว ต)
	อิน	คำว่า อิน ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / อ.อ่าง อ.อิน อ.อิน เสียง ออ (ครูเขียนตัว อ)
	นา	คำว่า นา ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / น.หนู น.นา น.นา เสียง นอ (ครูเขียนตัว น)
	จับ	คำว่า จับ ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / จ.จาน จ.จับ จ.จับ เสียง จอ (ครูเขียนตัว จ)
	แห	คำว่า แห ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / ห.หีบ ห.แห ห.แห เสียง หอ (ครูเขียนตัว ห)
พญ	ตา	คำว่า ตา ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / ต.เต่า ต.ตา ต.ตา เสียง ตอ (ครูอ่านคำว่า ตา)
	อิน	คำว่า อิน ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / อ.อ่าง อ.อิน อ.อิน เสียง ออ (ครูอ่านคำว่า อิน)
	นา	คำว่า นา ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / น.หนู น.นา น.นา เสียง นอ (ครูอ่านคำว่า นา)
ศ.	น้ำ	คำว่า น้ำ ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / น.หนู น.น้ำ น.น้ำ เสียง นอ (เด็กเขียนตัว น)
	หัว	คำว่า หัว ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / ห.หีบ ห.หัว ห.หัว เสียง หอ (เด็กเขียนตัว ห)
	แย่ง	คำว่า แย่ง ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / ย.ยักษ์ ย.แย่ง ย.แย่ง เสียง ยอ (เด็กเขียนตัว ย)
	แบ่ง	คำว่า แบ่ง ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / บ.ใบไม้ บ.แบ่ง บ.แบ่ง เสียง บอ (เด็กเขียนตัว บ)
	มีด	คำว่า มีด ขึ้นต้นด้วยเสียงอะไร / ม.มำ ม.มีด ม.มีด เสียง มอ (เด็กเขียนตัว ม)

กิจกรรมรู้จักเสียงตัวอักษร

5. คำถาม/ปริศนาคำทาย และสื่อที่ใช้สอนในแต่ละวัน

วัน	คำที่ใช้สอน	คำถามขึ้น / ปริศนาคำทาย	สื่อที่ใช้
จ.	อิน	ในนิทานเรื่องนี้มีตัวละครอะไรบ้าง	ครูยกตัวอย่างคำว่า อิน-อัยย์
	นา	ในนิทานเรื่องนี้มีตัวละครอะไรบ้าง	ครูยกตัวอย่างคำว่า นา-นก
	เพื่อน	ตาอินกับตานาเป็นอะไรกัน	ครูยกตัวอย่างคำว่า เพื่อน-พี
	หัว	ตาอินได้ส่วนไหนของปลา	ครูยกตัวอย่างคำว่า หัว-หาง
อ.	ตา	คำอะไรเอ่ย ขึ้นต้นด้วยเสียง ตอ อยู่คู่กับยาย	ครูพูดชื่อเด็กคำว่า มินท์-ดีล
	แห	คำอะไรเอ่ย ขึ้นต้นด้วยเสียง หอ ใช้จับปลา	ครูพูดคำว่า หอย-ปู
	กุ่ม	คำอะไรเอ่ย ขึ้นต้นด้วยเสียง กอ อยู่ในน้ำ มีหนวด	ครูพูดชื่อเด็กคำว่า กร-อัยย์
	น้ำ	คำอะไรเอ่ย ขึ้นต้นด้วยเสียง นอ เป็นที่อยู่ของปลา	ครูพูดคำว่า นก-งู
พ.	เพื่อน	ตาอินกับตานาเป็นอะไรกัน	บัตรพยัญชนะ พ-ต
	แย่ง	ตาอินกับตานาทำอะไรกับปลาที่จับขึ้นมา	บัตรพยัญชนะ ว-ย
	หัว	ตาอินได้ส่วนไหนของปลา	บัตรพยัญชนะ ก-ห
	แบ่ง	ตาอินเข้ามาช่วยทำอะไร	บัตรพยัญชนะ บ-ส

วัน	คำที่ใช้สอน	คำถามชี้แนะ / ปริศนาคำทาย	สื่อที่ใช้
พฤ	แห	ตาอินใช้อะไรจับปลา	บัตรพยัญชนะ ห-ง / บัตรคำ แห-อิน
	แกง	ถ้าได้ปลามาตาอินตานาจะเอาไปทำอะไร	บัตรพยัญชนะ ม-ก / บัตรคำ แกง-นา
ศ.	อิน	ในเรื่องนี้มีคนที่แย่งปลากันคือตา...	ครูขุดเชือกเป็นรูปพยัญชนะ อ
	นา	ในเรื่องนี้มีคนที่แย่งปลากันคือตา...	ครูขุดเชือกเป็นรูปพยัญชนะ น
	แกง	ถ้าได้ปลามาตาอินตานาจะเอาไปทำอะไร	ครูขุดเชือกเป็นรูปพยัญชนะ ก
	แห	ในเรื่องนี้ใช้อะไรจับปลา	ครูขุดเชือกเป็นรูปพยัญชนะ ห

กิจกรรมบันทึกนิทาน

6. กระดาษ สีเทียน บัตรพยัญชนะ บัตรคำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ช

คำที่ใช้สอนจากหนังสือวรรณกรรมเด็ก

ผู้วิจัยได้กำหนดคำที่ใช้สอนในด้านการใช้เสียงตัวอักษรจากหนังสือวรรณกรรมเด็ก โดยแบ่งตาม 5 ฐานเสียง ดังตารางที่ 20

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฐานเสียง

วรรณคดี ก	ก ข ฃ ค ฅ ฆ ง
วรรณคดี จ	จ ฉ ช ซ ฌ ญ
วรรณคดี ด	ด ต ถ ท ธ น
วรรณคดี บ	บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม
เศษวรรณคดี	ย ร ล ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ

ตารางที่ 20 แสดงคำที่ใช้สอนจากหนังสือวรรณกรรมเด็กโดยแบ่งตาม 5 ฐานเสียง

นิทาน	วรรณคดี ก	วรรณคดี จ	วรรณคดี ด	วรรณคดี บ	อวรรณคดี
1. มาเล่นด้วยกันนะ	แก้ม กบ งู เจียบ	จับ เข้า ฉันท้าง	แดด เต่า นก น้ำ	ป่า เปิด มด	เล่น ลิง ยุ่ง เสือ
2. ตาอิน กะตานา	แกง กุ่ม	จับ	ตา นา น้ำ	เพื่อน แบ่ง มีด	แห อิน หัว แยง
3. หัวผักกาดยักษ์	กาด	ไซ	โต ดิ่ง ตา	ผัก บ้าน แมว	ยักษ์โย หัว ยาย
4. ไล่เดือนน้อยกับรากฝอย	กับ แก้ว ชาว	ชุย จำ ชิม ชอบ	เดือน น้อย ดิน	ฝอย บ้าน ปวย แม่ พี่	ไล่ ราก
5. กระต๊อกกระต๊ากกระต๊อกระต๊าก	แก้ว กัต	เข้า จิก ช้าง	ดิน ห้อง นก	ปาก แมว	ยาย อ้วน หาว เสื่อ
6. แม่ไก่สีแดง	ข้าว ชูด แคะ ไก่	ฉันทาน ช่วย	น้ำ ดำ แดง	แป้ง ไม้ เปิด ไฟ แม่	สัตว์ เล่น ยก สี่
7. พระจันทร์อ้อยไหม	ขาว เขา วง กิน	จันทร์ ช้าง จับ ชิม	เต่า นอน น้ำ ถึง	ม้า ฟ้า บน	ลิง เสียว ลอย อ้อย
8. หนูเจ็ดตัว	โค้ง เขียว งู ชาว	เจ็ด จันทร์ เขือก ช้าง	หนู ตัว เกียง	บอด พุศ ผา พัด	เสา หิน หอก วิ่ง
9. แมงมุม	เก็บ ขา แข็ง ฆ่า	ขัด ชอน ฉีก	ดัก คูด ใต้	แมงมุม ฟัน ฟัก ฟิช	ใย ร้ว เล็ก สัตว์ หุ้ม
รวม (ไม่นับคำซ้ำ)	ก - 11 ข - 8 ค - 2 ฅ - 1 ง - 3 รวม 25 คำ	จ - 6 ฉ - 2 ช - 8 ซ - 3 รวม 19 คำ	ด - 8 ต - 6 ถ - 2 ท - 1 น - 6 รวม 23 คำ	บ - 4, ป - 5 ผ - 2 ฝ - 1 พ - 6 ฟ - 3, ม - 7 รวม 28 คำ	ย - 7, ร - 2 ล - 4 ว - 1 ส - 6 ห - 6, อ - 3 รวม 29 คำ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวแสงไสม กชกรกมฺุท เกิดเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2522 ที่กรุงเทพฯ สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2542 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2543 และจบการศึกษาในปีการศึกษา 2545 ปัจจุบัน ทำงานในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลแสงอารีย์ จังหวัดกรุงเทพฯ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย